

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Velikonoce ve Španělsku, jejich kulturní a sociální význam

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obory: 6107R023 – Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
7504R300 – Španělský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Autor práce: **Ing. Bohumila Nová**
Vedoucí práce: PhDr. Lud'ka Hrabáková, Ph.D.

Easter in Spain, its Cultural and Social Meaning

Bachelor thesis

Study programme: B7507 – Specialization in Pedagogy
Study branches: 6107R023 – Humanities for Education
7504R300 – Spanish for Education

Author: **Ing. Bohumila Nová**
Supervisor: PhDr. Lud'ka Hrabáková, Ph.D.

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ing. Bohumila Nová**
Osobní číslo: **P17000549**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání**
Španělský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: **Velikonoce ve Španělsku, jejich kulturní a sociální význam**
Zadávající katedra: **Katedra filosofie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se zaměří na popis a antropologickou analýzu oslavy Velikonoc ve Španělsku (Semana santa). Vymezí kulturní kořeny, průběh a charakteristické rysy tohoto svátku. Zaměří se též na doprovodné jevy a artefakty a provede srovnání s těmito svátky v ostatních španělsky mluvících zemích. Vystihne náboženský, kulturní a sociální význam tohoto svátku. Studentka se bude v průběhu zpracovávání práce řídit pokyny vedoucí práce.

Rozsah grafičké práce:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CARRERO RODRIGUEZ, Juan. Diccionario cofradiero: cerca de 3000 expresiones de la Semana Santa de Sevilla y resto de España. 2. vydání. Sevilla: Editorial Castillejo, 1996. ISBN 84-8058-057-7.

FLORES ARROYUELO, Francisco Jose. Fiestas de ayer y de hoy en España. Madrid: Alianza Editorial, 2001. ISBN 84-2067-213-0.

FROLCOVÁ, Věra. Velikonoce v české lidové kultuře. Praha: Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-503-8.

KARLOVÁ, Jana. Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. ISBN 978-80-7465-076-5.

PECOLD, Lumír. Slavnosti a rituály: výběr 52 zcela nevšedních událostí rozložených v běhu roku: výpravy za zážitky, které v průvodcích nenajdete. Frýdek-Místek: Press, 2009. ISBN 978-80-86312-00-2.

TOUFAR, Pavel. Velikonoce. Třebíč: Akcent, 2001. ISBN 80-7268-129-x.

VAVŘINOVÁ, Valburga. Malá encyklopedie Velikonoc. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-292-9.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Ludka Hrabáková, Ph.D.

Katedra filosofie

Datum zadání bakalářské práce: **22. listopadu 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2019**

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 18. prosince 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 29. 11. 2018

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce PhDr. Lud'ce Hrabákové, Ph.D. za věnovaný čas, cenné rady a připomínky, vlídný přístup, ochotu a trpělivost při vedení práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá oslavami křesťanského svátku Velikonoc ve Španělsku a jejich významem v dnešní době. Zaměřuje se na popis a antropologickou analýzu, vymezuje kulturní kořeny a popisuje průběh a charakteristické rysy tohoto svátku, jeho doprovodné jevy a artefakty. Úvodní část obecně popisuje církevní rok a předkřesťanské tradice a rituály spojené s oslavami svátků jara. Druhá část práce popisuje křesťanské oslavy Svatého týdne ve Španělsku, třetí část se zabývá oslavami Velikonoc ve vybraných španělsky mluvících zemích. Hlavní částí práce je čtvrtá kapitola, která folkloristicky analyzuje a porovnává oslavy velikonočních svátků ve Španělském království, na Filipínách, v Kolumbii a v Mexiku, v práci je také provedena komparace s oslavami konanými v České republice. Text v neposlední řadě poukazuje na náboženský, kulturní a sociální význam tohoto křesťanského svátku, neboť největším smyslem tradic je to, že se předávají z generace na generaci.

Klíčová slova

cofradías – bratrstvo, fiesta – svátek, Filipíny, Ježíš Kristus, Kolumbie, La Semana Santa, Mexiko, Panna Marie, procesí, rituál, Svatý týden, Španělsko, španělsky mluvící země, tradice, Velikonoce, zvyky

ANNOTATION

The thesis deals with Easter which is called Semana Santa in Spain and its importance at present day. It focuses on the description and anthropological analysis of this holiday and also on its aspects and artefacts. The introduction describes religious year in general, pre-Christian traditions and rituals connected with the celebration of Spring. The second part describes celebrations of Holy Week in Spain. The third part focuses on Easter in the chosen Spanish speaking countries. The fourth part analyses folklore of the celebrations and compares the different ways of celebrations in Spain, the Philippines, Colombia and Mexico. Furthermore, the thesis compares the Spanish traditions with the Czech ones. Also, the thesis emphasizes the cultural, social and religious importance of this holiday.

Key words

cofradías – confraternity, fiesta – holiday, the Philippines, Jesus Christ, Colombia, La Semana Santa – Holy Week, Mexico, Panna Maria, processions, ritual, Holy Week, Spain, Spanish speaking countries, traditions, Easter

Obsah

Úvod	10
1 Tradice, svátky a rituály spojené s příchodem jara	12
1.1 Rituál.....	12
1.1.1 Přechodové rituály.....	14
1.1.2 Cyklické rituály	14
1.2 Svátky a oslavy	15
1.3 Církevní rok	16
1.3.1 Křesťanský a lidový rok	16
1.3.2 Rok víry	17
1.4 Svátky a oslavy spojené s příchodem jara	20
1.4.1 Předkřesťanské svátky jara.....	20
1.4.2 Starozákonní oslavy jara.....	20
1.4.3 Svátky jara – Velikonoce.....	21
2 Španělsko a oslava Velikonoc	23
2.1 Španělsko	23
2.2 Velikonoce ve Španělsku.....	24
2.2.1 Cofradías.....	26
2.2.2 Květná neděle	29
2.2.3 Svaté pondělí, Svaté úterý a Svatá středa.....	33
2.2.4 Svatý čtvrtek a Svatý pátek	34
2.2.5 Svatá sobota (Sobota modliteb).....	35
2.2.6 Zmrtvýchvstání – Neděle velikonoční.....	36
2.3 Velikonoční procesí	36
2.3.1 Sevilla – Andalusie.....	37
2.3.2 Murcia – Murcia	40
2.3.3 León – Kastilie a León.....	42
2.3.4 Barcelona – Katalánsko	42
2.4 Symboly Svatého týdne a jejich význam	43
2.5 Gastronomie Svatého týdne ve Španělsku.....	45
3 Velikonoce ve španělsky hovořících zemích.....	47
3.1 Filipíny.....	48
3.1.1 Marinduque.....	51

3.1.2	Paete	52
3.1.3	Pampanga	52
3.2	Kolumbie	53
3.2.1	Gastronomie Svatého týdne v Kolumbii	58
3.3	Mexiko	59
3.3.1	Gastronomie Svatého týdne v Mexiku	64
4	Folkloristická analýza.....	66
4.1	Názvy jednotlivých dnů Velikonoc	67
4.2	El Domingo de Ramos	68
4.3	El Lunes Santo, El Martes Santo, El Miércoles Santo, El Jueves Santo	69
4.4	El Viernes Santo	70
4.5	El Sábado Santo	71
4.6	El Domingo de Resurrección	72
4.7	Velikonoční pondělí.....	72
4.8	Filipíny.....	73
	Závěr.....	75
	Seznam použitých zdrojů.....	77
	Seznam obrázků – Příloha:	88

Seznam obrázků:

obr. 1: Mapa Španělska	24
obr. 2: José Gutiérrez Solana, Procesí ve městě Ávila, olej na plátně.....	28
obr. 3: Večeře Ježíšova bratrstva, Murcia	29
obr. 4: Vstup Ježíše Krista do Jeruzaléma.....	30
obr. 5: Výroba Bílé palmy	32
obr. 6: Procesí se sochou spoutaného Ježíše Krista, Jumilla.....	33
obr. 7: Poslední večeře – Leonardo da Vinci.....	35
obr. 8: Procesí Viernes de Dolores ve městě Sevilla.....	38
obr. 9: Panna Marie v procesí Sábado de Pasión, Sevilla	39
obr. 10: Mapa Latinské Ameriky.....	47
obr. 11: Mapa Filipín.....	49
obr. 12: Pražské Jezulátko ve stříbrné oltární skříni.....	50
obr. 13: Těžké masky Meriones	51
obr. 14: Filipíнец, nechávající se přibít na kříž	53
obr. 15: Poslední večeře Páně v Pamploně.....	55
obr. 16: Procesí ve městě Popayan	56
obr. 17: Procesí ve městě Taxco – průvod kajícíků s břemenem na ramenou	61
obr. 18: Barevné procesí ve městě Iztapalapa	62
obr. 19: Procesí ve městě Milpa Alta	63
obr. 20: Quema de Judas – upálení Jidáše.....	63
obr. 21: Názvy jednotlivých dnů Svatého týdne	67

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá Velikonocemi ve Španělsku a vybraných španělsky mluvících zemích (Filipíny, Kolumbie a Mexiko). V práci jsou blíže popsány ty nejvýznamnější zvyky, rituály a tradice, jež se k tomuto významnému křesťanskému svátku váží. Velikonoce jsou spolu s Vánoci pro většinu křesťanů nejdůležitějšími svátky roku. Je s nimi úzce spjato nepřeborné množství předkřesťanských zvyků, které byly postupně doplněny a překryty zvyky křesťanskými.

Každý člověk se rodí do předem dané kultury, do předem daného kulturního prostředí, evropskou kulturu a její společnost již od pradávna ovlivňuje křesťanství, stejně jako kulturu španělsky mluvících zemí, do kterých bylo křesťanství dovezeno ze Španělska. Lidé i dnes dodržují velikonoční tradice, často se však stává, že neví, proč se dodržují, kde se vzaly a co znamenají; tato práce si vzala za cíl velikonoční rituály a zvyky blíže popsat a poukázat na jejich kořeny. Velké množství problémů dnešní globalizované konzumní společnosti totiž souvisí se ztrátou vztahu k minulosti, k tradicím a v neposlední řadě také k domovu.

Ve Španělsku a španělsky hovořících zemích se lze s touto situací setkat méně často než v České republice. Většina Španělů je věřících, to samé lze říci i o obyvatelích Latinské Ameriky; v těchto zemích se navíc v rituálech, zvycích i oslavách Svatého týdne (La Semana Santa) objevují prvky připomínající zvyky původního indiánského obyvatelstva. Španělsko i španělsky mluvící země se po mnoho staletí řadí k zemím, ve kterých se silně lpí na dodržování liturgických tradic spojených s posledními dny života Ježíše Krista, jeho Poslední večeří, odsouzením, ukřižováním a vzkříšením; důkazem toho jsou mnohatisícová procesí, konající se v období od Květné neděle do Neděle velikonoční konaná bratrstvy (cofradías), jejichž historie má své kořeny v době středověku. Česká republika naopak patří k zemím s nejmenším procentem věřících, což se projevuje i v průběhu oslav velikonočních svátků.

Cílem bakalářské práce je nejen popis a antropologická analýza dnů Svatého týdne (od Květné neděle po Neděli velikonoční) ve Španělsku, na Filipínách, v Kolumbii a v Mexiku, ale také vymezení kulturních kořenů a popis průběhu a charakteristických rysů tohoto významného křesťanského svátku. Práce je zaměřena i na doprovodné jevy, náboženské,

kulturní a sociální význam tohoto svátku. Cílem práce je také srovnání oslav Velikonočního týdne ve Španělsku a ve vybraných zemích Latinské Ameriky a na Filipínách.

Bakalářská práce je rozčleněna do čtyř částí. První kapitola obecně popisuje rituály, blíže se zabývá rituály cyklickými, neboť takovýmto rituálem jsou Velikonoce, opakující se každoročně na jaře. Rok je v této části rozdělen na lidový a církevní, krátce jsou popsány významné dny, které naši předkové slavili. Nedílnou součástí tvoří také popis svátků a oslav spojených s příchodem jara.

Druhá část práce se zabývá Velikonocemi ve Španělsku; v této zemi se pod názvem La Semana Santa (Svatý týden) oslavují od Květné neděle do Neděle velikonoční. Španělské království je zemí mnoha fiest (oslav), které mají rádi nejen Španělé, ale ve stále větší oblibě je mají i turisté navštěvující tuto zemi. Svatý týden je celonárodní fiestou; téměř ve všech městech i městečkách se konají slavná procesí, která pořádají místní cofradías (bratrstva). Z kostelů i chrámů se do ulic vynášejí překrásné obrazy či sochy představující Ježíše Krista, Pannu Marii a další svaté; obrazy i sochy jsou umístěny na těžkých ozdobných nosítkách, která na svých ramenou nosí členové bratrstev a kajícníci. Průvodům přihlíží mnohatisícové davy věřících a turistů ze všech koutů světa.

Třetí kapitola popisuje oslavy Velikonoc ve vybraných španělsky mluvících zemích, ke kterým patří země Latinské Ameriky – Kolumbie a Mexiko a asijské Filipíny. I zde jsou popsány tradice s tímto velkým křesťanským svátkem spojené; tyto zvyky jsou v Latinské Americe i v současnosti velmi úzce spojeny s pozůstatky indiánských oslav svátků jara předkolumbovské doby.

Kapitola čtvrtá se zabývá folkloristickým srovnáním velikonočních tradic, oslav a zvyků v České republice, ve Španělsku a třech vybraných španělsky mluvících zemích – na Filipínách, v Kolumbii a v Mexiku. Je zajímavé pozorovat některé rozdílnosti v oslavách Svatého týdne, týkající se především indiánských rituálů, a to nejen starých Mayů, Zapoteců či Inků, zakomponovaných do křesťanských oslav v zemích Latinské Ameriky.

1 Tradice, svátky a rituály spojené s příchodem jara

Slavnosti a tradiční lidové zvyky, které se často dodržují i dnes, byly v minulosti pevně spojeny s cykly přírody, se střídáním ročních období, především s probouzením přírody a příchodem jara, se sklizní úrody na podzim a také s obdobím nedostatku v zimě, kdy příroda obnovuje své síly a chystá se na další rok. Svou roli hrály i fáze měsíce. Vše bylo velmi důležité, neboť se lidé řídili pouze pozorováním dějů v přírodě.

Velké množství lidových svátků a zvyků má svůj počátek v dávných dobách, většinou již předkřesťanských, kdy lidé přinášeli oběti svým nadpřirozeným silám, aby si je usmířili, aby je ochraňovaly před nemocemi i před hladomorem, k nim se také modlili za dobrou úrodu. Na vesnicích byly váženými osobami zařikávači, kteří zařikávali lidi i dobytek proti zlým duchům a urknutí. Bylinkářky využívaly bylinky a vařily z nich různé lektvary, a to nejen proti uhranutí, ale také proti nemocem a velmi často i dívkám, aby získaly ženicha. Chráněny byly i domy, které se vykuřovaly, proti nemocem se zapalovaly pochodně nebo svíce proti živelným pohromám.

A právě v těchto dávných, pohanských časech, vznikla řada rituálů a mýtů, z nichž se mnohé dochovaly až do dnešních dnů a to přesto, že se je později katolická církev snažila vymýtit. Ne vždy se jí to však podařilo, proto si přední církevní představitelé řekli, že bude mnohem jednodušší některé rituály a symboly ponechat, nebo se jimi inspirovaly oslavy křesťanské.

1.1 Rituál

Slovo rituál pochází z latinského „ritus“, což znamená řád, obřad nebo obyčej. Slovo „rita“ však nalézáme již v sanskrtu, ve staroindickém jazyce, kterým byly psány posvátné texty. Tento výraz označuje vše, co je ve shodě s jakýmkoli řádem, především tím vesmírným. Dnes je nám jasné, že velká většina všech obřadů vznikla v pradávce minulosti. Bohužel v současnosti často ani neznáme jejich původní význam, neboť prodělaly nepřeberné množství proměn a neznají jej často ani ti, kteří daný rituál provádí.

Pokusme se vymezit obsah pojmu rituál. Jedná se o stále se opakující způsob našeho jednání, pokud vykonáváme určitou činnost. Takovéto jednání má velmi silný duchovní

náboj. Každý rituál tak poskytuje velmi silný prožitek nejen tomu, kdo jej provozuje, ale také jeho účastníkům.

*„Rituál vyjadřuje soubor reprezentací, rozhodnutí a mechanismů, které zároveň zakládají i přepracovávají sociální soubor.“*¹ Od pohledu institucionálního můžeme přikročit k pojetí zosobněnému, *„kde se rituály stávají nástrojem definice a sociologického přeskupení členů nějakého společenství.“*² Význam rituálu vychází nejen z manipulace se symboly, ale také ze vzájemných vztahů ve společenství. Podle Maxe Gluckmana *„rituály dramatisují morální vztahy ve skupině a umožňují zakrýt „fundamentální disharmonie“ sociální struktury.“*³ Příkladem může být svatba; vždy jde o obřad, při kterém jsou dva lidé z různých prostředí spojeni do jednoho těla (během katolického církevního obřadu je toto spojení symbolizováno oddávajícím nejen verbálně – co Bůh spojil, člověk nerozlučuj – ale i nonverbálně, což je prováděno symbolickým svázáním rukou).

Podle Jany Karlové je možné rituál chápat jako určitý standardizovaný soubor každého lidského jednání, které se vyznačuje vyšší stálostí všech prvků, díky kterému je možné jeho neměnné opakování. Rituály mohou být součástí našeho každodenního života a je často zřejmé, že tomu tak je.⁴

Podle toho, zda se jedná o rituál týkající se jedince nebo společnosti jako celku můžeme rituály rozdělit na rituály přechodové, neboli iniciační a rituály cyklické, mezi které se řadí svátky, které každoročně slavíme v průběhu celého roku. Přechodové rituály jsou velmi důležitou součástí našeho osobního života, tato práce se však zabývá jedním z cyklických rituálů – oslavou příchodu jara a svátku Velikonoc.

Velká většina společností na celém světě vymezuje určitý čas během roku, který je věnován oslavám. Jak uvádí Jan Assmann ve své knize: *„Všechny slavnosti i rituály jsou po celou historii lidstva jedním z nejdůležitějších instrumentů, díky kterému je člověk schopen odolávat nekonečnu. Každý se tak snaží rozdělit nedohlednou věčnost na menší etapy a světu okolo sebe tak dodat lidský řád a zároveň lidské měřítko.“*⁵

¹ COPANS, Jean. *Základy antropologie a etnologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-385-4. s. 78.

² COPANS, J., pozn. 1 s. 78.

³ COPANS, J., pozn. 1 s. 78.

⁴ KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. ISBN 978-80-7465-076-5, s. 38.

⁵ ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001. ISBN 80-7260-051-6, s. 55.

1.1.1 Přechodové rituály

Tyto rituály lze popsat velice jednoduše, přestože se týkají života jedinců, jsou významné pro celý kolektiv, ve kterém daný člověk žije. Jsou pro každého velmi důležité, neboť znamenají přechod z jedné fáze života do druhé; přechodové rituály jsou úzce spojeny se změnou společenského statusu a mají sociální základ.

Život každého člověka je určen jeho narozením a smrtí; mezi těmito událostmi je však mnoho dalších, které jsou předmětem přechodových rituálů, často označovaných jako iniciační. Jsou podstatné nejen pro jedince, kterému umožní uvědomit si změnu, kterou prochází, ale i pro společenství, se kterým je spojen, neboť to právě díky rituálu změnu jeho statusu akceptuje.

1.1.2 Cyklické rituály

Cyklické rituály jsou takové, které se opakují v pravidelných intervalech, cyklech. Tyto cykly jsou týdenní, měsíční či nejčastěji roční, mohou ovšem být i delší, známé jsou např. cyklické rituály čtyřleté nebo dvanáctileté. Svou cykličností, tím, že se neustále opakují, dávají lidem pevný řád běhu světa a určitou stabilitu a jistotu. Tyto aspekty byly velmi důležité především v minulosti, kdy lidé měřili čas právě pomocí cyklů a rituálů, které vykonávali v určitém období. Vycházely z práce zemědělce, která se musela přizpůsobit pravidelnému (cyklickému) střídání ročních období. Oproti přechodovým rituálům se rituály cyklické nevyčerpávají, posilují se každým opakováním.

Podstatné jsou tedy přírodní děje, s nimiž rituály úzce souvisí a přesně určují rytmus našeho života. Pro starověký Egypt byly významné životodárné záplavy, které byly doprovázeny velmi důležitými obřady. Týden, základní rytmus našeho života, je dán židovsko-křesťanským sedmidenním týdnem, ukončeným dnem odpočinku, který je zasvěcen Bohu – křesťané ctí neděli, židé sobotu.

Religionista a historik náboženství Mircea Eliade dělí cyklické rituály na dvě skupiny. Do první skupiny řadí každoroční vyhánění hříchů, nemocí a démonů, do skupiny druhé rituály, které se konají před Novým rokem a po něm. Židé a Babylóňané prováděli rituál, při kterém byl v Den smíření do pouště vyhnán obětní beránek, aby tam zemřel. Symbolicky na něj byly přeneseny všechny lidské hříchy a díky němu byli lidé očištěni. Obřady vyhánění hříchů, nemocí a démonů se skládaly z omývání, očist a také z půstů a dochovaly se dodnes.

Za obrovského povyku, křiku a během hlasitého ryku byly zlé síly pronásledovány celou vesnicí.⁶

Země je vesmírné těleso a je spojeno s rytmy, které udává pohyb dalších kosmických těles, zejména Slunce a Měsíce. Z tohoto důvodu spadaly oslavy nejvýznamnějších svátků převážně většiny kultur na období slunovratu, rovnodennosti, novoluní a úplňku. Velmi významnou roli hrají u zemědělských národů rituály spojené se setbou a sklizní, tedy rituály vegetativní.

Tuto roli hrají v naší kultuře Velikonoce, jež spojují každoroční oslavy jarní rovnodennosti s vegetativními obřady, jejichž úkolem bylo zajištění nejen bohaté úrody v daném roce, ale také plodnosti. I samotný kontakt s velikonoční pomlázkou měl přinášet magické účinky. Kontakt pomlázky s tělem ženy, často i s dobyt看em, měl za úkol zajištění omlazení a plodnosti. S oslavami Velikonoc je dnes také úzce spojen mýtus o Ježíšově smrti a jeho vzkříšení, proto jsou Velikonoce chápány jako nejdůležitější svátek křesťanů. U dnešních oslav Velikonoc se spojily prvky pohanských a křesťanských rituálů, neboť křesťanská církev převzala některé pohanské obřady a přizpůsobila je vlastní potřebě.

1.2 Svátky a oslavy

Podle Karla Jelínka převzala církev velké množství významných svátků z předkřesťanských tradic a oslav. K tzv. „*velkým svátkům katolické církve počítáme Velikonoce, Seslání Ducha Svatého – Svatodušní svátky a Narození Ježíše Krista – Vánoce.*“⁷ Křesťané zpočátku neslavili pouze sváteční den, ale velmi často i jeho předvečer, kdy se sešla celá komunita a spolu strávila noc postem a modlením; v některých církevních ceremoniích je tato tradice dodržována i dnes jako tzv. vigilie.

Jana Karlová ve své knize uvádí: „*Jako mechanismus periodického obnovení životních sil lze svátky a slavnosti vykládat nejen z hlediska sociokulturního systému jako celku. (...) Ve slavnostním čase se pozastavuje běh velkého světa, ale povětšinou i malý všednodenní kolotoč každého z nás.*“⁸ Svátky a oslavy byly v průběhu roku vykládány jako tzv. osudové dny. Šlo o jakési přelomové období, kdy se svět lidí na nějaký čas navrácí a přibližuje

⁶ ELIADE, Mircea. *Mýtus o věčném návratu: (archetypy a opakování)*. 1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 1993. ISBN 80-85241-51-X., s. 22 – 23.

⁷ JELÍNEK, Karel, Karel ŘÍMOVSKÝ a Zdeněk SMOLÍK. *Lidové pranostiky, přísloví a zvyky v zemědělství*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2004. ISBN 80-7157-827-4. s. 6 – 7.

⁸ KARLOVÁ, J., pozn. 4, s. 41.

k ne-lidskému světu. Jana Karlová dále uvádí, že: „s povahou konkrétního sociokulturního systému potom souvisí to, zda si tento protiklad všednodennosti představujeme spíše jako nadpřirozeno „nad“ světem, „mimo“ něj či „za“ ním, jako „podsvětí“, anebo konkrétněji jako oblast „za horizontem“, hranicí ležící na dohled od míst a činností všedních, obyčejných a uspořádaných dle známého řádu. Ve svátečních chvílích dochází k dočasnému porušení této jinak pevné, pro živého člověka vesměs neproniknutelné hranice oddělující lidský svět od „onoho“ světa.“⁹

1.3 Církevní rok

Skytský mnich a učenec Dionysius Exiguus je tvůrcem křesťanského letopočtu, který stanovil v první polovině šestého století. Na počátku naší éry je tou nejdůležitější událostí narození Ježíše Krista, a podle něj Dionysius svými výpočty vytvořil stanovení počátku našeho letopočtu. „Počítání času od Kristova narození se ojediněle objevuje v sedmém století, ve větší míře ve století devátém, Papežská kancelář jej začala pravidelně používat až v patnáctém století.“¹⁰

„Liturgický, církevní rok je souhrn svátků, které se opakují v nepřetržitém církevním roku.“¹¹ Každý rok tak křesťané slaví svátky Krista Ježíše a svatých. Můžeme říci, že církevní rok se rozdělil na dva základní celky, které rozlišujeme jako „temporál a sanktorál“.¹² Oslavy událostí spojených se životem Ježíše Krista jsou zařazeny do části temporálu, jedná se o vánoční a velikonoční svátky i s jejich předobdobími. Sanktorál zahrnuje svátky pevně dané, tedy svátky svatých, které vždy připadají na pevně stanovené datum. Důležitým úsekem liturgického roku jsou již od druhého století Velikonoce, které byly ve století čtvrtém doplněny oslavami narození Krista.

1.3.1 Křesťanský a lidový rok

Při zkoumání „kalendářních zvyků a obyčejů“¹³ od sebe odlišujeme liturgické, církevní rituály a lidové zvyky. Proto existují dvě základní členění na rok křesťanský, neboli církevní a lidový, jejich oddělování od sebe však v reálném životě prakticky neexistuje. Liturgické

⁹ KARLOVÁ, J., pozn. 4, s. 44.

¹⁰ VAVŘINOVÁ, Valburga. *Malá encyklopedie Velikonoc*. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-292-9, s. 21.

¹¹ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 21.

¹² VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 21.

¹³ VONDRUŠKOVÁ, Alena. *Český lidový a církevní rok*. Brno: MOBA, 2015. ISBN 978-80-243-6761-3, s. 10.

normy přesně předepisovaly, jak by se křesťané měli v určité době chovat a zároveň, co zbožného se v určité dny musí vykonat. V reálném životě se ale lidé podle toho většinou nechovali a jednali podle vlastního rozumu, církevními předpisy se řídili pouze částečně, „svůj život dělili mezi církev a světskou zábavu“.¹⁴ Mnoha zákonům liturgie nerozuměli, nebo jim nařízení nevyhovovala, a proto si je upravili podle svého. Velmi důležitým faktorem byl strach, který člověka tlačil k vykonávání rituálů, které mu často pomohly přestát hlad nebo nemoc, obavy ze smrti nebo pocit ohrožení z neznámého. Některé rituály byly dodržovány, protože je lidé pokládali za užitečné, jiné byly ignorovány. Tato zásada platila v minulosti a platí i dnes. „Církevní rok je tedy zjednodušeně onou ideální normou, kterou ideologové lidem vnucovali, lidový rok pak realitou, v níž se mísilo oficiální s neoficiálním.“¹⁵

1.3.2 Rok víry

V křesťanském společenství se vyskytuje řada svátků, jež víceméně oslavuje celá komunita. Ani tyto svátky ale nejsou svým významem na stejné úrovni. „V rámci liturgického roku existuje nesmírně složitá hierarchie rozmanitých svátků christologických, mariánských a světeckých, a teologové mají přesnou typologii pro jejich třídění.“¹⁶

V kalendáři pro lidový rok takové dělení neexistuje. V kalendářních slavnostech, radovánkách a zvycích byly obrovské odlišnosti jak v náplni, významu, tak i v provedení. „Struktura lidového kalendářního roku nebyla o nic méně složitá než roku církevního.“¹⁷ Téměř žádná oslava neměla „jednostranný charakter“; její základní znaky se měnily postupem času a jiný obsah mívaly také v rozdílných sociálních společenstvích. Další vlivy přinesl protestantismus a elementy romantismu, které do lidových zvyků vnášeli učitelé a vlastenci, především v době národního obrození.

- Dny zbožné

S duchovním životem bylo spojeno velké množství oslav, odehrávajících se nejen přímo v kostele, ale někdy i mimo něj, například při konání procesí. I tyto akce však organizoval kněz a měly přesně daná pravidla. Jádrem byla bohoslužba, ke které se připojovaly přijímání, požehnání či zpověď a další rituály. Mezi ně zařazujeme svěcení svící, obilí

¹⁴ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 10.

¹⁵ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 10.

¹⁶ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 10.

¹⁷ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 10.

a potravin. Samozřejmostí byly v tyto dny žádoucí určité modely chování, lidé např. drželi půst, byli pokorní či se častěji modlili.

Přesně podle předpisů církve však tyto svátky světila minimální část věřících. Od středověku si kněží stěžovali na rozličné zvyky, které pejorativně označovali za pohanské. Zároveň kritizovali velké množství poklesků a výstředností. „*Od středověku měly lidové oslavy Velikonoc či Vánoc jinou tvář, než byla ta oficiální, církevní, ale pro tehdejší věřící nebylo jejich konání vůbec bezbožné.*“¹⁸ Mezi zbožné dny patřily např. Vzkříšení, Popeleční středa, začátek adventu, svátek Božího těla apod.

- Dny hospodářských svátků

Již od dob předkřesťanských byly vykonávány rituály pro zajištění úspěchu při počátku zemědělských prací v jarním období a na podzim poděkování za úrodu. Byly velice důležité pro zajištění obživy pro celou obec na další rok. Tyto pohanské rituály byly církví respektovány v období raného křesťanství a tolerovány také v období středověku a mnohdy i baroka.

- Dny obchůzek a koledování

Velké množství zvyků mělo vždy význam společenský, stmelovala se jimi obec, byly vytvářeny pozitivní vztahy mezi lidmi, sousedé si více důvěřovali. To bylo v minulosti velmi důležité, neboť „*obec představovala izolovaný mikrosvět, ve kterém se stýkaly pouze některé rodiny mezi sebou. Proti syndromu ponorkové nemoci si lidé nacházeli příležitosti, při kterých měnili svoji identitu tím, že se převlékali za někoho jiného a pomocí masek se mohli stylizovat jako lepší a spravedlivější. V rámci dávných magických představ navíc existovala domněnka, že se dá osud ovlivnit verbálně (úděl vyslovený sudičkami, věštby, magická síla přání a koneckonců to platilo i o modlitbě). Proto si lidé navzájem přáli úspěch a zdraví a za to si dávali dárky. To vše bylo psychologickým ventilem. Od středověku byly proto oblíbené rozmanité obchůzkové zvyky, kdy obvykle svobodná venkovská, ale i městská chasa obcházela domy, kde na ně čekal hospodář s hospodyní. Přála jim a celé rodině zdar, žertovala, prováděla různé dobromyslně chápané zlomyslnosti, ale vyjadřovala také úctu a respekt. Za to dostávala chasa odměnu, jíž se říkalo koleda (název je odvozen ze starořímských obřadů konaných o svátku zvaném Kalenda). Kdysi dávno měly podobné*

¹⁸ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 11.

obchůzky v očích lidí skutečně magický smysl, ale již ve středověku to zjevně byla především společenská zábava.“¹⁹

- Dny hodování a zábavy

Od pradávna museli lidé vždy velmi tvrdě pracovat; často byli zaměstnáni od časného rána do večera. Lidský organismus potřebuje ale i odpočívat; věřící částečně nacházeli oddych v kostele při bohoslužbě a při besedách, to ale samozřejmě nestačilo. Lidé ale neměli žádnou zábavu, kterou by pro ně někdo produkoval.

- Dny soutěžní

Základní lidskou vlastností je soutěživost. Muži zpravidla touží po vítězství a bojují o něj. Ženy bojovaly jemněji; boj se vedl o to, která z nich je nejkrásnější, nejlépe oblečená, po které muži nejvíc touží. Žena, jako budoucí matka, chtěla toho nejschopnějšího muže, který ji ochrání a později také uživí rodinu. Tradičními soutěžními dny byly například jízda králů, soupeření o krále pastevců při vyhánění stád či různé soutěže v běhu a skoku. *„Tradiční byly také velikonoční hry dětí s vařenými vejci.*“²⁰

- Dny magické a dny strachu

To, jak se příroda během roku měnila, lidé dříve vnímali mnohem intenzivněji, než my dnes. Každodenně trávili mnoho hodin venku, v přírodě. Vždy s velkým očekáváním sledovali, jak se prodlužuje den a končí zima nebo naopak, jak se den zkracuje. *„Přírodní cyklus, neměnný po celá tisíciletí, lidská společnost nejen registrovala, ale vždy se snažila na něm nějakým způsobem podílet, protože všichni se cítili být jeho součástí. (...) Od pravěku se proto konaly obřady spojené s jarní rovnodenností, s letním i zimním slunovratem. V představách lidí byla právě tato období ideální k magickým praktikám s cílem, aby síla přírody lidem pomáhala, a ne škodila.*“²¹

Černý mor, hladomor, oheň nebo velká voda, vpád Tatarů či drancující armáda žoldnéřů ohrožovaly v minulosti všechny. Lidé kdysi žili ve strachu a ohrožení, proti kterým nepomáhala ani víra. Aby neustále nemuseli žít ve strachu, svou úzkost proto zkoncentrovali do několika dnů v průběhu roku. Pomocí různých magických úkonů odvraceli nebezpečí. Mezi ně patřil například zákaz určitých činností, domácích a hospodářských prací, tance, veselí i zpěvu.

¹⁹ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 12.

²⁰ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 15.

²¹ VONDRUŠKOVÁ, A., pozn. 13, s. 15.

1.4 Svátky a oslavy spojené s příchodem jara

1.4.1 Předkřesťanské svátky jara

Předkřesťanské svátky byly úzce spjaty se všemi zemědělskými pracemi na poli a přidržovaly se cyklu, který se pravidelně opakoval v přírodě. Velice důležité byly všechny změny a proměny v přírodě, především střídání čtvera ročních období a průběh všech zemědělských prací. Velmi významnými byly slavnosti a rituály, které naši předkové vykonávali na počátku vegetačního cyklu přírody, která je obklopovala a hlavně živila.

*„Křesťanství se nevyvíjelo izolovaně. Bylo součástí složitého multikulturního prostředí ovlivněného helénisticko-hebrejskými tradicemi.“*²² Křesťanské velikonoční oslavy startují, podle tradičního zemědělského kalendáře, v době, kdy začínají na poli zemědělské práce a končí v období, kdy probíhá sklizeň. Oslavy *„Kristova velikonočního tajemství“*²³ pokračují v jednom z nejvýznamnějších svátků jara Židů, který se jmenuje Pesach. Svátky jara jakožto příchod nového období vegetace byly slaveny i v antickém světě; zároveň se jednalo o oslavy života, který vítězí nad smrtí. Tyto oslavy byly vždy spojeny s celou řadou starobylých svátků a obřadů, jejichž význam spočíval v zajištění plodnosti stád a také bohatosti úrody. Také slovanské a germánské kmeny viděly oslavy svátků jara jako velice důležitou, a tudíž nedílnou součást své kultury, postupem času ale docházelo ke *„christianizaci“*²⁴, která prostupovala celou Evropou. Člověk a jeho přístup k okolnímu světu a k přírodě se pomalu měnil, a to právě především vlivem křesťanství. Část důležitých svátků, oslav a rituálů však přetrvala; nevymizely zcela, přestože se je církev snažila vymýtit. Se svými mnohdy drsnými pokusy neuspěla, proto je transformovala jako nedílnou součást oslav křesťanských. Jedním z takovýchto svátků jsou také oslavy jara.

1.4.2 Starozákonní oslavy jara

K období prvního jarního úplňku se váže starohebrejský svátek, který se jmenuje Macot a pochází z venkovského prostředí, tedy toho, které je velice úzce spjato s polem, půdou a zemědělstvím. Jedná se o svátek Nekvašených chlebů a později se oslavy pastevců spojily se svátkem Pesach. Původně znamenal Macot zahájení žní a zároveň darování prvního

²² VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 267.

²³ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 267.

²⁴ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 267.

snopu bohům. Po dobu sedmi dnů se mohl jíst pouze nekvašený chléb, čekalo se na dobu, až se z mouky z nového ječmene získá čerstvé kvašené těsto.

Jeden z nejstarších a také nejvýznamnějších svátků, který slaví Izraelité je svátek Pesach, který se odehrává v období prvního jarního úplňku. Jedná se o první z poutních svátků, které jsou celkem tři. Každý Izraelita, jenž dosáhl dvanácti let, musel vykonat pouť do jeruzalémského chrámu. Při oslavách svátku Pesach se mísí „*starobylé pastevecké a zemědělské slavnosti izraelských kmenů, jež připadaly na období příchodu jara, s oslavou jedné z nejdůležitějších událostí izraelských náboženských dějin – záchráněním izraelského lidu z egyptského zajetí.*“²⁵ Původně se Pesach slavil jako velká oslava příchodu jara, obětovali se při něm mladí beránci a jejich krví se potíraly tyče stanů, což sloužilo jako ochrana před zlými duchy.

1.4.3 Svátky jara – Velikonoce

„Podle apokryfů byl Kristus umučen a ukřižován ve stejný den, kdy byl počat, tedy 25. března. V takovém případě by Kristus vstal z mrtvých v neděli 27. března. (...) K těmto událostem v Jeruzalémě došlo buď ve dnech bezprostředně předcházejících svátku Pesach, nebo přímo v den, kdy byl tento svátek slaven.“²⁶ Křesťané v dobách apoštolských slavili Velikonoce o čtrnáctém nisanu²⁷, tedy v den, kdy se slavil svátek Pesach. Již ve druhém století je však někteří začínají slavit v neděli po čtrnáctém nisanu. Tato změna nastala díky jejich přesvědčení, že půst, který Kristovu utrpení předchází, by měl skončit „*spolu s týdnem Ježíšova utrpení, neboť dnem Vzkříšení se otevírá velikonoční doba naplněná radostí a jásotem z jeho návratu.*“²⁸ Pokud se stalo, že úplněk připadl na den čtrnáctého nisanu, byl ovlivněn i den oslav křesťanských Velikonoc, které se posunuly o týden. Velikonoce takto začali slavit křesťané v Jeruzalémě a v Alexandrii, později také v Římě. Patriarcha Dionysius ovlivnil termín slavení Velikonoc v Alexandrii; jejich oslavy byly spojeny s obdobím po jarní rovnodennosti, tedy po početí Krista. Svátek Pesach se řídil lunisolárním kalendářem a jeho oslavy tak mohly nastat i před začátkem jara a oslavy Velikonoc „*by probíhaly před vítězstvím světla nad tmou.*“²⁹

²⁵ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 277.

²⁶ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 10.

²⁷ nisan byl první den židovského kalendáře a připadal na přelom března a dubna

²⁸ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 10.

²⁹ VAVŘINOVÁ, V., pozn. 10, s. 27.

Velikonoce patří k cyklicky se opakujícím svátkům, nemají však v našem kalendáři přesné datum, jedná se tudíž o svátky pohyblivé. „*Ustanovení data Velikonoc je pozůstatkem kombinace solárního (rovnodennost) a lunárního (úplněk) kalendářního systému, což poukazuje na prastaré kořeny tohoto svátku.*“³⁰ To, jakým způsobem bude určováno datum Velikonoc, bylo stanoveno na ekumenickém koncilu v roce 325 v Nikaii. Výpočet je prováděn podle „*alexandrijské zásady*“³¹ a datum svátků je závislé na datu prvního úplňku po prvním jarním dnu (jarní rovnodennosti). Pokud je tento den neděle, případnou svátky Velikonoc na neděli nadcházející. Velikonoce tedy začínají nejdříve 22. března a nejpozději 25. dubna.

³⁰ HRABÁKOVÁ, Lud'ka. *Tradice v naší a evropské kultuře*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014. ISBN 978-80-7494-038-5., s. 11.

³¹ HRABÁKOVÁ, L., pozn. 30, s. 11.

2 Španělsko a oslava Velikonoc

2.1 Španělsko

Španělsko neboli Španělské království (viz obr. 1) je země, ležící na jihozápadě Evropy a rozkládá se na Pyrenejském poloostrově. Ke království patří také Kanárské a Baleárské ostrovy a dvě severoafrická města, državy Ceuta a Melilla. Současná, tradiční španělská kultura je pevně spojena s křesťanstvím. To má dodnes obrovský vliv na tradice, což dokládají například procesí, která se každoročně konají v týdnu před Velikonocemi španělsky nazývaném La Semana Santa. Pyrenejský poloostrov a s ním tedy i Španělsko a jeho kultura byl silně ovlivněn také kulturou muslimskou, neboť byla po celá staletí především jižní část ostrova pod nadvládou Maurů, kteří zemi nazývali Al-Andalus (viz příloha – obr. 1). Maurové byli ze Španělska definitivně vyhnáni až roku 1492. Tento letopočet je samozřejmě více spjat se jménem Kryštofa Kolumba, který se vydal na cestu do Indie, ale cesta směrem na západ nevedla do země koření, ale do Ameriky. Z tohoto důvodu je většina zemí nově objeveného kontinentu úzce propojena se španělskou kulturou a ve střední a jižní Americe se hovoří španělsky. Výjimkou je v jižní Americe Brazílie, která na základě Tordesillaské smlouvy z roku 1494 připadla jako kolonie Portugalsku, proto se zde mluví portugalsky.

Španělské království je země fiest (viz příloha – obr. 2).³² Španělé stále něco slaví a pořádají různé slavnosti. Turisté, navštěvující tuto zemi, ji často vyhledávají kvůli světoznámé koridě, aniž by měli představu o mnoha dalších zajímavých kulturních a společenských akcích; mezi nejnavštěvovanější fiesty určitě patří běh s býky na svátek svatého Fermína, který se každoročně koná v Pamploně v měsíci červenci, na konci srpna se koná slavnost rajčat – La Tomatina, ve městě Boñol. V měsíci březnu se ve městě Valencii konají světoznámé Las Fallas, svatojosefské slavnosti, během kterých si každý návštěvník může prohlédnout obrovské sochy, připravené ke spálení (kromě té, která byla zvolena nejkrásnější sochou a je umístěna v muzeu). Las Fallas jsou svátkem ohně, barev a mnoha nádherných ohňostrojů. Celonárodní fiestou je svatý týden – La Semana Santa, kdy se ve většině španělských měst konají velikonoční procesí. Při všech slavnostech vidíme v ulicích malé i velké, mladší i starší generaci, často oblečené do tradičních krojů. Všude je veselo,

³² fiesta – svátek, oslava

lidé se baví, tančí a zpívají. Hudba se nese v duchu slavného španělského tance flamenca, který má své prastaré kořeny v cikánské kultuře.

Dokladem silné křesťanské minulosti i přítomnosti je slavné město Santiago de Compostela, které najdeme ve španělské Galicii. S ním je spojena slavná Svatojakubská pout', která vede ke hrobu Jakuba Staršího, nacházejícího se v katedrále právě v tomto městě. Ke katedrále vede celkem dvanáct poutních cest a svaté poutě se každoročně účastní velké množství poutníků.

obr. 1: Mapa Španělska³³

2.2 Velikonoce ve Španělsku

Tradiční španělská kultura je velmi silně zakotvena v křesťanství, po mnoho století však byla též ovlivňována kulturou maurskou a romskou. Svatý týden, neboli La Semana Santa je každoroční vzpomínka na utrpení, smrt a zmrtvýchvstání Ježíše Nazaretského. Pro věřící mají oslavy Svatého týdne hluboký smysl a význam, jedná se o jedinečný čas, kdy se mohou setkat s Bohem.

³³ Thinglink. *La muralla de Jayran en Almeria, El castillo de Matrera* [online]. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: <https://www.thinglink.com>.

Téměř všichni Španělé jsou římskokatolického vyznání a i z tohoto důvodu patří velikonoční oslavy (La Semana Santa) ve Španělsku k jednomu z nejkrásnějších a nejvelkolepějších oslav (fiest). Masopust, který Velikonocům předchází a končí Popeleční středou je také nádhernou podívanou. Na Kanárských ostrovech je doprovázen pohřbem sardinky (viz příloha – obr. 3), kdy je po slavnostním průvodu maškar obřadně pohřbena nebo spálena obrovská sardinka, která symbolizuje zimu. Také poslední týden půstu, který Velikonocům předchází, je doprovázen fiestami.

Oslavy, které připomínají utrpení a smrt Ježíše Krista, jsou velkými slavnostmi po celém Španělsku, i když s velmi různorodými projevy. Těmi nejčastějšími, které se konají v celé zemi, jsou na prvním místě procesí, následována dramatickým ztvárněním klíčových momentů Kristova utrpení.

Počátky konání oslav Svatého týdne dnes nacházíme v křesťanství. Celému světu připomínají utrpení Ježíše Krista, které je považováno za jádro všech slavností tohoto období. Jejich formální vyjádření však pochází ze slavností konaných tajemnými kulty ve stejné části roku, oslavujících smrt a vzkříšení řeckého boha Attise^{34, 35}, který zemřel za velmi podobných okolností, jakými byl ukončen život Kristův. Tato paralelní symbolika byla poté využita při oslavách křesťanských Velikonoc nejen ve Španělsku. Pohanské svátky probíhaly ve stejném časovém období a obsahovaly skutky pokání obdobné těm, které navrhla církev, a které se vyznačují velmi podobnými projevy, počínaje velkou bolestí ze smrti Boha a konče výbuchem radosti po jeho vzkříšení. Rozdíl spočíval pouze v tom, že římské oslavy mohly navíc zachytit skrytou symboliku božských cyklů přírody.³⁶

Podíváme-li se na oslavy svátku Svatého týdne obecně, můžeme si povšimnout některých obecných linií, které jsou, i když existují výjimky, výsledkem vzájemného vztahu mezi sousedními obcemi. Vymezuje je v souladu se způsobem bytí a jednání různých kultur, které na daném území žily a dodnes žijí vedle sebe. Mohli bychom tedy říci, že konání velkolepých procesí, jako projev hromadného uctívání Ježíše Krista, je typičtější pro oblasti centrálního a jižního Španělska. Zde, zdá se, existuje větší touha přinést posvátno na ulici.

³⁴ bůh, který byl zrozen z panny 25. prosince, na konci svého života byl ukřižován a po třech dnech vstal z mrtvých

³⁵ ATIENZA, Juan G. *Fiestas populares e insólitas*. Barcelona: Ediciones Martínez Roca, 1997. ISBN 8427022166. s. 368.

³⁶ ATIENZA, Juan G., pozn. 35, s. 368.

Od pokorných, nekonečných procesí až po dramatická divadelní představení Kristova umučení, existují různé způsoby, jak oslavit Svatý týden. Scény s obrazy ze života Ježíše Krista, *cofradías*³⁷, přehlídky bubeníků, defilé biblických postav, pokání, to vše je při oslavách Velikonoc ve Španělsku přítomno během celého Svatého týdne.

2.2.1 *Cofradías*

Bratrstva, plnící především sociální a charitativní poslání, jsou velmi stará; svůj původ mají v dávných pohanských dobách a pochází již ze čtvrtého století před Kristem. Současná křesťanská bratrstva, historicky navazující na ta římská, pochází z pozdního středověku. Na počátku byly cechem a jejich náboženská základna byla založena na myšlence kultu patrona a jeho uctívání. Být příslušníkem bratrstva byla velká čest, znamenalo to také vzájemnou pomoc v době nemoci či zajištění důstojného pohřbu člena *cofradías* a finanční výpomoc jeho příbuzným v případě potřeby. Souběžně s tímto sociálním rozměrem měla bratrstva pravidla na ochranu cechu, která chránila společné zájmy.³⁸

Na počátku třináctého století se ve Španělsku objevují náboženská sdružení bičujících se kajícíků, pocházející z jihu Francie, která po roce 1411 zapustila své kořeny v Zaragoze a Katalánsku a později i ve zbytku země. Náležet k nějakému bratrstvu se stalo velmi módní, stejně jako udělování statusu člena bratrstva. I při čtení závěti se toto členství zdůrazňovalo, neboť bylo i po smrti velmi oceňováno.

Bratrstva představovala nejrozšířenější formu dobrovolné asociace v křesťanské Evropě, přinejmenším od čtrnáctého století, a byla výrazem praktického náboženského života, který překračoval vžité postupy, protože se tímto způsobem snažila hájit hospodářské a politické zájmy sociální nebo profesní skupiny, která je podporovala.

Tato mikrospolečenství byla nejpočetnějšími, všeobecně rozšířenými společenstvími ve Španělsku; můžeme říci, že byla důležitou součástí společenského soužití a jejich sociální sounáležitost nebyla dodnes překonána. Zrodila se ve středověku, jejich počet neustále rostl, až v osmnáctém století dosáhl ve Španělsku počtu 25.581 *cofradías*. Tyto počty jsou známy díky všeobecné zprávě z let 1769 – 1784, kterou nařídil zpracovat král Carlos III., jenž nechal provést sčítání majetku a zdrojů bohatství pro daňové účely. Bratrstva byla bezpochyby významnou formou sdružování obyvatelstva v měšťanských kruzích.

³⁷ náboženské bratrstvo

³⁸ Martín-Viveros, A. *Las cofradías castellanas en la Edad Media. Pasado, presente y futuro de la producción historiográfica*. Espacio, Medieval. 2012. s. 115 – 123.

Existovala také bratrstva, do kterých měla výhradní právo vstupovat pouze šlechta, pro zbytek společnosti byla uzavřena.³⁹

Typická sdružení jsou cechovní bratrstva. Společenství *cofradías* je obecně sdružení věřících, kteří patří do téhož profesního cechu a jsou založena za různým účelem. Mohou být sledovány profesionální, společenské, charitativní, zbožné či jiné cíle. Potřeba založit bratrstvo vzniká v případě, že existuje cíl, jehož jednotlivec nemůže sám svými silami dosáhnout nebo jen velmi obtížně, popřípadě v situaci, kdy potřebuje další sílu k obraně či útoku. V době pozdního středověku se bratrstva hojně vyskytovala ve městech křesťanských království. Ne všechna však měla stejný původ a stejné cíle.

Bratrstva vznikají velmi často za podpory a z iniciativy církve a často jsou zakládána pod záštitou určitého patrona. Obvykle zřizovala nemocnice a současně vykonávala nejen různé sociální a charitativní činnosti mezi svými členy, ale také různé asistenční práce, které se rozšířily mezi chudé a poutníky.

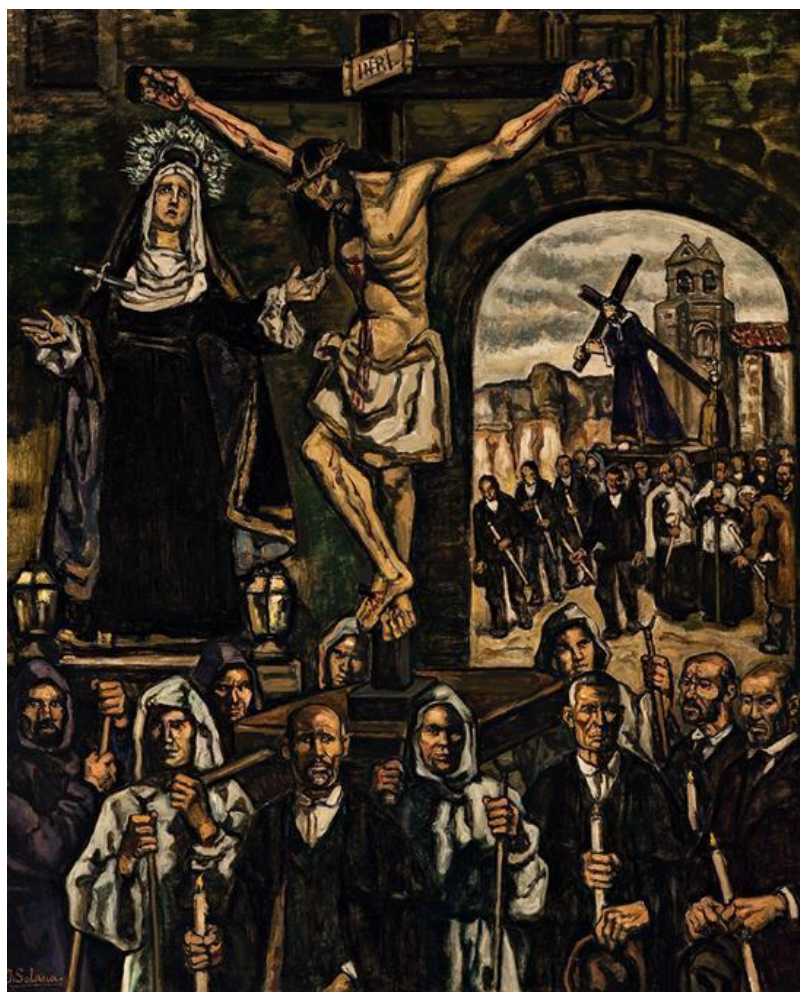
Členové cechovních bratrstev si navzájem pomáhali. Tuto povinnost vykonávali nejen pomocí v kanceláři cechu, ale také v domácnosti a na poli. Společně oslavovali sňatky svých bratrů či jejich dětí, finančně vypomáhali poutníkům a především nemocným bratrům, u jejichž lože se střídali každou noc. Pokud byl chudý, zakoupili mu jídlo. Zemřelého oděli do rubáše, obstarali svíčky a oběti a zajistili pohřeb, který také zaplatili v případě, že se jednalo o nemajetného člena bratrstva.

Členství v těchto bratrstvech bylo v zásadě zcela dobrovolné; v žádném případě nebyl vstup rezervován výhradně pro členy daného řemesla a přijímání byli všichni, jak muži, tak ženy jak vyplývá ze zakladatelských listin.

S předchůdci, které bychom chápali jako počátky bratrstev kajcníků účastnících se procesí Svatého týdne, se můžeme setkat již ve středověku; fragmenty zpráv o existenci bratrstev ve čtrnáctém a patnáctém století informují o jakémisi liturgickém aktu, který je dnes takto možno chápat, i když je daleko od dnešních procesí, jednalo se o průvod pokání. V pozdním středověku se rodí multifunkční sdružení, která vytvářejí cechy s určitou soudržností rodů a lidí v sousedství, kteří se věnovali podobným ekonomickým nebo pracovním činnostem. Jedná se o takzvané *cofradías gremiales* – asociace spolků. Tato sdružení plní funkce vzájemné pomoci v případě nemoci, nedostatku financí či smrti. V prvních desetiletích

³⁹ Martín-Viveros, A., pozn. 38, s. 285 – 308.

sedmnáctého století končí strohost procesí Svatého týdne, začínají být velkolepá. Průvody do šestnáctého století byly jednoduché, kněží nosili jednoduché kříže, v procesí šli flagelanti a bratři krve a bičovali se důtkami, vše bylo osvětleno pouze svítilnami a svícemi, které nesli bratři světla, aby osvětlovali ponuré průvody. Bratrstva začala zvětšovat své insignie a prapory, rostla i okázalost procesí. Byla obohacována uměleckými obrazy a obrovskými sochami Ježíše Krista a Panny Marie pod majestátním baldachýnem, byla tak nahrazována malá nosítka, která se až do této doby v procesích objevovala (viz obr. 2).⁴⁰

obr. 2: José Gutiérrez Solana, Procesí ve městě Ávila, olej na plátně⁴¹

⁴⁰ Cofrades: *Origen y Evolución De Las Cofradías Penitenciales De Semana Santa* [online]. [cit. 2018-07-17]. Dostupné z: <http://cofrades.sevilla.abc.es/profiles/blogs/origen-y-evoluci-n-de-las-cofrad-as-penitenciales-de-semana-santa>.

⁴¹ Invaluable: *The world's premier auctions and galleries* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.invaluable.com/auction-lot/jose-gutierrez-solana-madrid-1886-1945-procesio-1780-c-7394c1fbc1>.

Bratrstva se přizpůsobují nejen době, ve které působí, ale i všeobecnému způsobu myšlení; změnila se nejen jejich tvář, ale i postoj k charitě. V současnosti můžeme velmi často slyšet, že nejsou takoví, jakými byli v minulosti, že snižují důraz na náboženství a zároveň dochází ke snížení příspěvků na dobročinnost. Od sedmdesátých let minulého století je zřejmé, že členové bratrstev opomíjí střídme chování ve prospěch veselejších věcí.

Kostýmy kajících ve velikonočním průvodu představují hmatatelný příklad změny. Nyní se v lesknoucích se tunikách zářivých barev snaží působit úchvatným dojmem (viz obr. 3); daleko jsou doby, kdy byly tuniky střízlivé a velmi jednoduché. Ikonografický a alegorický odkaz těchto oděvů dnes nehraje takovou roli, jako tomu bylo v minulosti. Neplatí to samozřejmě obecně, ale tato změna je zřejmá.

obr. 3: Večeře Ježíšova bratrstva, Murcia⁴²

2.2.2 Květná neděle – *El Domingo de Ramos*

Květná neděle představuje začátek Svatého týdne a konec půstu. Vše je spojeno s připomínkou vstupu Ježíše Krista do Jeruzaléma, svatého města (viz obr. 4), kde byl všemi oslavován jako syn Boží, poté však následovalo jeho utrpení, ukřižování a zmrtvýchvstání.

⁴² Artelista: *La cena de la cofradía de Jesus - Murcia* [online]. [cit. 2018-07-02]. Dostupné z: <https://www.artelista.com/en/artwork/2567101136093915-lacenedelacofradiadejesusmurcia.html>.

Oslavami Květné neděle začíná Svatý týden také ve Španělsku. Oslavy připomínají příjezd Ježíše z Nazaretu do Jeruzaléma, kdy mu dav provolával slávu. Zároveň se jedná o poslední dny před jeho utrpením, smrtí a vzkříšením. Mnoho lidí bylo přítomno zázrakům, které Ježíš konal, všichni poslouchali jeho podobenství, očekávali, že bude přijat jako král, zpívali písně a žalmy a opěvovali jej s větvemi palem v rukou.

Lidé rozprostírali své pláště na silnici, jiní ořezali větve stromů a pokrývali jimi cestu, kudy Ježíš procházel. Ti, kteří šli před Ježíšem i za ním, provolávali: „Blahoslavený ten, který přichází ve jménu Páně!“ Kristus byl tímto způsobem přijat, neboť lidé doufali, že je Mesiášem, kterého dlouho očekávali.

Ježíš, jako správný Žid, přicházel každoročně do Jeruzaléma, aby s mnoha dalšími poutníky oslavil velikonoční svátky, při kterých všichni oslavovali, že s pomocí Boha a Mojžíše opustili egyptské otroctví. Město navštívil i poslední tři roky svého života, nebyl však již neznámým poutníkem, ale člověkem, který zapříčinil rozdělení společnosti. Přicházel jako král a Mesiáš, v pokoře, jako spasitel utlačovaných a chudých. Pro část lidu byl Mesiášem, pro jiné byl jedním z mocných. Ježíš byl nežádoucí člověk, mnoho lidí v něj věřilo, díky zázrakům, které činil např. díky jeho vzkříšení Lazara.

obr. 4: Vstup Ježíše Krista do Jeruzaléma⁴³

⁴³ Universidad Cardenal Herrera: *El significado del Domingo de Ramos* [online]. 2014, 12. 4. 2014 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <https://blog.uchceu.es/pastoral/el-significado-del-domingo-de-ramos/>.

Počátky oslav dne El Domingo de Ramos (Květná neděle) ve Španělsku se datují do čtvrtého století. Připomínaly nejen vstup Ježíše Krista do Jeruzaléma, ale i jeho cestu z olivové hory až do svatého města. Tato procesí se brzy rozšířila a měla velkou popularitu po celé zemi.

Podle Misálu papeže Pia V. oslavy probíhaly následujícím způsobem: den začínal mší, poté byly nejen kněžím, ale i přihlížejícím rozdány palmové větvičky a procesí procházelo městem. Po návratu ke kostelu zaklepal jáhen ramenem kříže na dveře kostela a procesí vstoupilo dovnitř. Reformu oslav provedl Pius XII. v první polovině dvacátého století, který je rozdělil na dvě části a jasně od sebe oddělil průvod na počest Krista a mši utrpení Ježíše Krista. Reforma zahrnovala i změnu barvy oděvu kněží, kdy se původní červená barva oblečení měla změnit na fialovou. Další vatikánská reforma proběhla roku 1970, kdy se objevila v Misálu papeže Pavla VI. Oslavy se navrací k jednotě, používá se jedna barva (červená), každá oslava má přesně dané posloupnosti, nejprve probíhá procesí, které nahrazuje vstupní obřady a pokračuje mší.⁴⁴

Na jihovýchodě Španělska se nachází město Elche, které je známé svým palmovým hájem, zapsaným na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO. Zahradníci vyberou počátkem prosince palmy, ze kterých se za několik měsíců budou vyrábět květiny z bílého palmového listí. Prvním krokem k získání bílé palmy je její svázání ručně vyráběnými provazy do kuželovitého tvaru, čímž se schovají očka, ze kterých vyrostou nové listy; bez přístupu slunečního svitu tak není možná fotosyntéza a listy nezezelenají a zůstanou bílé až lehce nažloutlé. Po několika měsících se zahradníci k palmám vrací a nově vyrostlé listy zakrývají speciálně vyrobenými tmavými plastovými kryty s malými otvory, aby jimi mohlo slunce pronikat a listy dále rostly a dosáhly délky až čtyř metrů. Bílé palmové listy se sklízí od září do Květné neděle; opatrně se odříznou, aby nedošlo k poškození palmy a ta mohla dále růst. El Domingo de Ramos je dnem, kdy dosahuje mnohaměsíční práce místních pěstitelů a zpracovatelů palem svého vrcholu. I v tomto městě se konají slavná procesí – oslava Květné neděle je poprvé dokumentována v roce 1371 a na počátku byla spojována, jak bylo v té době zvykem, s cechovním bratrstvem. V současnosti procesí organizuje Rada bratrstva Svatého týdne a Rada města. Každoročně se koná soutěž ve splétání bílých palem; v mnoha případech se jedná o skutečná umělecká díla a odráží kulturní dědictví města (viz

⁴⁴ MEDINA, Germán Ferro. Guía de observación etnográfica y valoración cultural: fiestas y semana santa. *Apuntes* [online]. 2011, vol. 24, no. 2, s. 222-241. ISSN 16579763.

obr. 5, příloha – obr. 4, příloha – obr. 5). Soutěžící rodinné týmy svému dílu věnují až padesát hodin. Bílé palmy jsou zasílány i papeži a španělské královské rodině.⁴⁵

obr. 5: Výroba Bílé palmy⁴⁶

Oslava Květné neděle, nazvaná Fira de Ramos, se koná v mnoha španělských městech i v centru Katalánska, v Barceloně (viz příloha – obr. 6). Ve dnech před tímto svátkem dostávaly barcelonské děti tradičně svou vlastní malou Bílou palmu od svých kmotrů. Hrdě ji poté nesly v procesí. Dnes již nic není stejné, ani děti, ani kmotři, ani procesí, přesto v nich každoročně můžeme vidět Bílé palmy z palmových hájů v Elche, i když ne v tak velkém množství jako v minulosti. I v mnoha katalánských rodinách se malé palmy vyrábí, nedosahují ale takových rozměrů, jako ty z města Elche. V jihošpanělské Córdobě každoročně doprovází apoštolové představitele Ježíše Krista, jedoucího na oslu (viz příloha – obr. 7). Tento slavnostní průvod prochází městem a cestou se ztvárňují scény, které připomínají utrpení Krista. Stejná procesí se konají i ve Svatý čtvrtek. Městečko Jumilla v Murcii je proslavené snesením sochy spoutaného Ježíše Krista, přivázaného k pilíři ze sedmi kilometrů vzdáleného kláštera Santa Anna (tato tradice se datuje od roku 1521).⁴⁷ Na

⁴⁵ SÁNCHEZ, María Angeles. *Fiestas populares: España día a día*. Madrid: Maeva Ediciones, c1998. ISBN 8486478790. s. 134.

⁴⁶ El país de los estudiantes. *Cultura/espectáculos* [online]. 8. 5. 2014 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <https://estudiantes.elpais.com/EPE2014/periodico-digital/ver/equipo/3912/articulo/la-palma-blanca>.

⁴⁷ Costado: Semana Santa. *Historia de la semana santa de jumilla* [online]. [cit. 2018-09-09]. Dostupné z: <http://www.elcostado.es/?ir=ssanta>.

svých ramenou jej nesou oddaní poutníci v procesí. Ve městě socha zůstává až do druhé neděle v květnu a poté je stejnou cestou nesena zpět do kláštera (viz obr. 6, příloha – obr. 8). Nejtišším je procesí konané ve městě Tacoronte na ostrově Tenerife, neboť průvod městem prochází v absolutním tichu, které je přerušováno pouze úderem bubny. Odpoledne vychází průvod Krista smutku z chrámu, ze kterého je vynášena socha Ježíše Nazaretského; jedná se o její první vynesení ven v daném roce (viz příloha – obr. 9). Procesí je také známo jako procesí slibů, účastní se jej všichni věřící, kteří učinili nějaký slib uctívanému zobrazení Krista Ježíše. V roce 1991 vzniklo Bratrstvo oddaných a od tohoto roku se účastní procesí.⁴⁸

obr. 6: Procesí se sochou spoutaného Ježíše Krista, Jumilla⁴⁹

2.2.3 *Svaté pondělí – El Lunes Santo, Sváté úterý – El Martes Santo a Svátá středa – El Miércoles Santo*

El Lunes Santo je druhým dnem Svatého týdne. Na rozdíl od ostatních dnů tohoto týdne, kdy se konají jedinečné obřady a městy prochází pestrobarevná procesí, probíhá pouze klasická každodenní mše. V tento den jsou činy Ježíše Krista připomínány ještě před jeho ukřižováním.

⁴⁸ SÁNCHEZ, M., pozn. 43, s. 133 – 135.

⁴⁹ Telejumilla: tu canal local. *El Cristo Amarrado ya está en Jumilla* [online]. 26. 3. 2018 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <http://telejumilla.es/2018/03/26/cristo-amarrado-ya-esta-jumilla-2/>.

El Martes Santo je dalším dnem pokračujících oslav křesťanského Svatého týdne, je předzvěstí blížících se hlavních dnů tohoto týdne, kterými jsou Zelený čtvrtek a Velký pátek. Zároveň pokračují úvahy týkající se utrpení, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Nazaretského. V tento den Ježíš očekává zradu z okruhu svých učedníků, jedním z nich byl Jidáš, a zapření svatého Petra.

První část oslav křesťanského Svatého týdne končí oslavami Svaté středy. Jedná se o den, kdy si křesťané připomínají zradu Jidáše, který Ježíše Krista prodal za 30 stříbrných a tak umožnil jeho zatčení. V tento den se sešel Sanhedrin s Jidášem Iškariotským a židovský náboženský soud a Ježíše odsoudil.

2.2.4 Svatý čtvrtek – El Jueves Santo a Svatý pátek – El Viernes Santo

Podle křesťanské tradice se jedná o pátý den Svatého týdne. El Jueves Santo je tradiční křesťanská každoroční oslava, která se slaví ve čtvrtek před nedělním vzkříšením Ježíše Krista, jde o den, který otevírá Velikonoční tridium, tedy umučení, pohřbení a vzkříšení Ježíše a katolická církev připomíná Poslední večeři a umytí nohou Ježíše Krista.

Svatý čtvrtek oslavuje Eucharistii (díkůvzdání), při níž se vzpomíná Poslední večeře Páně (viz obr. 7). Později v tzv. Svaté hodině se připomíná utrpení, modlitba Ježíše v olivovém háji, zrada Jidáše a Ježíšovo zatčení.

obr. 7: Poslední večeře – Leonardo da Vinci⁵⁰

El Viernes Santo je jednou z nejhlubších připomínek křesťanství, je šestým dnem Svatého týdne a křesťané si připomínají utrpení (pašije), ukřižování a smrt Ježíše z Nazaretu.

2.2.5 Svatá sobota (*Sobota modliteb*) – *El Sábado Santo (El Sábado de Gloria)*

El Sábado Santo nebo El Sábado de Gloria, tak někteří křesťané označují sobotu týdne, který následuje po prvním jarním úplňku. Jde o třetí den Velikonočního tridí, který je zakončen prvními nešporami Velikonoční neděle, kdy vrcholí křesťanské oslavy Svatého týdne.

Předchozího dne si křesťané připomněli smrt Krista na kříži a o Svaté sobotě se očekává okamžik jeho vzkříšení. Svatá sobota přináší vzpomínku na Ježíše ležícího v hrobě. V tento den se nekoná mše svatá, liturgicky končí západem slunce. Za soumraku začíná probíhat hlavní křesťanská oslava roku – Velikonoční vigilie.

⁵⁰ ExtraSTORY.cz: *Co se nám Da Vinci pokoušel říct Poslední večeří? Historici přišli na vcelku banální vysvětlení* [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://extrastory.cz/co-se-nam-da-vinci-pokousel-rikt-posledni-veceri-historici-prisli-na-vcelku-banalni-moznost.html>.

2.2.6 *Zmrtvýchvstání – Neděle velikonoční – El Domingo de Resurrección (El Domingo de Pascua)*

El Domingo de Resurrección, Velikonoční neděle či Neděle slávy je ústřední oslavou křesťanství, která podle kanonických evangelií připomíná vzkříšení Ježíše Krista třetí den poté, co byl ukřižován.

Tyto oslavy mají své kořeny ve starověkých pohanských tradicích, které v dávných dobách představovaly plodnost a radost z počátku období setí s příchodem jara. La Pascua (Velikonoce) označuje konec Svatého týdne, po kterém následuje období padesáti dnů nazvané Velikonoční čas, který končí Svatodušními svátky (Letnicemi).

2.3 **Velikonoční procesí**

Procesí, která se konají v období Svatého týdne, se účastní různá bratrstva daného města či městské části. V určený den a čas vynáší do ulic sochy Ježíše Krista, Panny Marie nebo dalších svatých. Členové bratrstva jsou jednotně oblečeni s kápí na hlavě, s výjimkou bratrstev ve městě Murcia, kteří při některých procesích kráčí průvodem s odkrytými tvářemi. Být členem bratrstva je i v dnešní době velkou ctí a účastnit se procesí v průběhu Svatého týdne je pro mnoho Španělů povinnost. Členové cofradías v průvodech nesou na svých ramenou nosítka se sochami či jinými vyobrazeními Ježíše, Panny Marie a dalších svatých; průvod vychází vždy z místního kostela a za doprovodu kajícníků a žen v černém projdou celým městem nebo městskou částí. Kajícníci nosí kuželovité kápě a mají zakrytý obličej; ten mají zahalený i členové cofradías nesoucí nosítka; což účastníkům procesí přináší větší pocit anonymity, mohou být více uzavřeni do sebe a rozjímat a nemusí se stydět za veřejné projevy citů.

Nejslavnější španělská procesí se za velkého zájmu nejen domácího obyvatelstva, ale i turistů konají během Velikonoc ve městech Ferrol, Cáceres, Cartagena, Cuenca, Granada, León, Lorca, Malaga, Murcia, Orihuela, Palencia, Salamanca, Sevilla, Valladolid, Hellín, Zamora a Vivero. Tato procesí jsou vyhlášena za Interés Turístico Internacional, tedy za Mezinárodní turistickou pozoruhodnost.

2.3.1 Sevilla – Andalusie

Procesí a obřady, které se každoročně opakují, vyvolávají v účastnících velké emoce a dalo by se říci, že se lidé účastní oslav Svatého týdne právě kvůli nim. Procesí jsou jedinečnou příležitostí ke kreativním projevům jejich organizátorů; zapojeni jsou všichni, bez rozdílu věku či pohlaví. Svatý týden je bezpochyby jednou z velkých fiest Andalusie a fenoménem sociálních interakcí mezi lidmi.

Svatý týden v Seville připomíná utrpení, smrt a vzkříšení Ježíše Krista. V období mezi Květnou nedělí a Nedělí velikonoční prochází městem procesí, kterých se účastní na šedesát různých náboženských bratrstev, která zamíří do městské katedrály a jedenáct bratrstev se účastní procesí, předcházejících Květné neděli, ve dnech končícího půstu – El Viernes de Dolores⁵¹ a El Sábado de Pasión.⁵² Tato procesí však kolem katedrály neprocházejí.⁵³

Svatý týden a procesí v Seville:

- El Viernes de Dolores

Jedná se o první den, kdy kajícíci přijíždí do Sevilly, aby v tomto městě oslavili Velikonoce. Procesí (viz obr. 8, příloha – obr. 11), trvající od tří do šesti hodin, v tento den organizuje pět farností, nejstarší je Hermandad de la Corona (viz příloha – obr. 10), která byla založena již v šestnáctém století.⁵⁴ Naopak jednou z nejmladších farností je Agrupación Parroquial Bendición y Esperanza (Polígono Sur), kterou roku 1992 založila skupina mladých lidí a roku 2005 se stala oficiálním sdružením (viz příloha – obr. 11).

⁵¹ Pátek bolesti

⁵² Sobota utrpení

⁵³ LUENGO MENA, Jesús. *Compendio de las cofradías de Sevilla: que procesionan a la Santa Iglesia Catedral en Semana Santa*. Valencina de la Concepción (Sevilla): Ediciones Espuela de Plata, c2007. ISBN 8496133893, s. 15.

⁵⁴ *Hermandad y Cofradía del Santísimo Cristo de la Corona y Nuestra Señora del Rosario* [online]. [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: <https://cristocorona.blogspot.com/p/la-imagen-del-santisimo-cristo-de-la.html>.

obr. 8: Procesí Viernes de Dolores ve městě Sevilla⁵⁵

- El Sábado de Pasión

V tento den se v ulicích města Sevilla konají procesí, organizovaná třemi farnostmi. I dnes je možné vidět jeden z nejtypičtějších obrazů španělského Svatého týdne, stovky lidí čekajících u dveří kostela, ze kterých jsou vynášeny obrovské sochy Ježíše Nazaretského či Panny Marie, na jejich otevření. Procesí se v roce 2018 zúčastnilo pět cofradías – Divino Perdón de Alcosa, Padre Pío – Palmete, Torreblanca, La Milagrosa a San José Obrero. Některá procesí začínají již kolem patnácté hodiny a končí hodinu po půlnoci.

Členové bratrstva El Divino Perdón de Alcosa estrena nosí tuniky z fialového sametu, bratři Padre Pío – Palmete jsou oblečeni do dlouhých bílých tunik a vínových kápí, modrá barva tunik a kápí bratrstva Torreblanca je doplněna bílými plášti, cofradía San José Obrero má tuniky s kápěmi bílé, doplněné zelenými plášti. V procesí jsou nesené sochy, na kterých jsou plášť Ježíše Krista a Panny Marie ze sametu nebeské modře (viz obr. 9), Kristovo cingulum je zlaté stejně jako výšivky na plášti Marie.

⁵⁵ Radio Sevilla: *Semana Santa Sevilla* [online]. 22. 3. 2018 [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: http://cadenaser.com/emisora/2018/03/22/radio_sevilla/1521703773_953949.html.

obr. 9: Panna Marie v procesí Sábado de Pasión, Sevilla⁵⁶

- El Domingo de Ramos

Květná neděle je počátkem Svatého týdne; v Seville se poprvé procesí v tento významný den konalo v roce 1880 a otevíralo jej Bratrstvo míru ze čtvrti el Provenir. Dodnes se procesí účastní bratrstvo Hermandad de la Hiniesta, založené v patnáctém století, v šestnáctém století poté vznikají bratrstva Hermandad de San Roque, Cofradía de la Borriquita, Bratrstvo hvězdy a Bratrstvo Poslední večere.

Cofradía de la Borriquita, jedna z částí Bratrstva lásky, je bratrstvem dětí (viz příloha – obr. 13). Jedná se o bratrstvo, které začíná procesí tohoto dne. Velké množství malých dětí, účastníků se procesí, oddělují bratrstvo Borriquitta od dalších součástí Bratrstva lásky.

⁵⁶ ABC de Sevilla: *Pasión de Sevilla* [online]. 24. 3. 2018 [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: https://sevilla.abc.es/sevilla/semana-santa/sevi-fotos-barrio-torreblanca-vuelca-30115229005-20180324201211_galeria.html.

2.3.2 Murcia – Murcia

Svatý týden je i v Murcii velkým náboženským svátkem a procesí se každoročně konají od Velkého pátku do Neděle zmrtvýchvstání (viz příloha – obr. 12). Jde zároveň o jedny z nejstarších oslav ve městě, konajících se od počátku patnáctého století. Dnes ve městě existuje patnáct bratrstev, zodpovědných za konání průvodů, ve kterých se objevuje 94 nosítek se sochami Ježíše Krista, Panny Marie a dalších svatých; jejich charakteristickým znakem je to, že každé procesí organizuje a zajišťuje jedno bratrstvo složeno nejen z kajícníků, ale i z nosičů těžkých nosítek, která nosí na ramenou. Celkem se v tomto období koná sedmnáct procesí, probíhajících odpoledne nebo v noci (jejich začátek je v 17:00 nebo ve 22:00 hodin), s výjimkou Velkého pátku, kdy procesí vychází v 6:00 hodin ráno a Velikonoční neděle s procesím v 8:15 hodin. Je to také Svátý týden plný rozdílů a velmi odlišný od oslav v jiných městech; existují dva různé styly průvodu, starší z nich pochází právě z Murcie – první z nich je styl tradiční, druhý styl ticha.

Tradiční styl procesí je starší, jeho kořeny sahají až do osmnáctého století a je charakteristický speciálním oděvem nosičů nosítek a správci – kajícníky, kteří řídí průvod. Jejich znakem je také krátká a tupá kapuce, která nemá obvyklý kuželovitý tvar, který je tradiční ve zbytku Španělska; obličej nechává odkrytý a po obou stranách jsou našity hedvábné stužky (viz obr. 3), které dnes mají pouze dekorativní funkci, ale v dávných dobách sloužily k zavázání kapuce pod bradou. Nosiči nosítek mají tuniku přepásanou v pase a mají ji vykasanou a vycpanou, což působí dojmem velkého břicha; tunika proto sahá pouze ke kolenům. Pod takto vytvořenou sukni nosí naškrobenou spodničku a obojí dohromady působí rozevlátým dojmem. Na nohou nosí vyšívané ponožky a mají obuty speciální bílé boty⁵⁷, které se zavazují barevnou stuhou (viz příloha – obr. 14). Tradiční styl dodržuje deset cofradías, mezi které patří např. bratrstvo Naděje, Ježíše Krista či Vzkříšení. Dnes ne všechna bratrstva dodržují předepsaná pravidla, existují však čtyři, která staré murciánské zvyky zachovávají. Jsou to ta čtyři nejstarší – Arcibratrstvo krve (založeno roku 1411), bratrstvo Svaté hrobky (1570), cofradía jménem Náš pán Ježíš Nazaretský (1600) a Servitas (založeno v sedmnáctém století); bratrstva Krve a Ježíše jsou ve městě nejdůležitější a nejváženější, mají nejvíce členů, jsou těmi, která udržují v celém rozsahu významné prvky murciánského procesionálního stylu.⁵⁸

⁵⁷ esparteñas huertanas

⁵⁸ BARCELÓ LÓPEZ, Antonio. *Pasión de la Semana Santa de Murcia*. Madrid: Servilibro Ediciones, 1992. ISBN 84-6110-060-3. s. 23 – 36.

Styl ticha vznikl až ve čtyřicátých letech minulého století a je charakterizován různými oděvy nosičů nosítek a správci procesí. Tuniky kajícníků se prakticky neliší od těch, které se nosí ve zbytku Španělska, jelikož mají zakryté obličejy a jsou dlouhé až na zem. Všichni účastníci procesí striktně dodržují slib mlčení, jejich průvod ulicemi města působí na přihlížející spíše skličujícím dojmem a nutí všechny k pokání. Procesí ticha organizuje celkem pět bratrstev.

Svatý týden a procesí v Murcii:

- El Viernes de Dolores

První bratrstva, která městem prochází a zahajují procesí Svatého týdne daného roku, jsou Ctihodné bratrstvo Ježíše Krista a Bratrstvo svěřice Panny Marie; kajícníci jsou oblečeni do modrých tunik, ve kterých jdou v průvodu z centrální čtvrti města San Nicolás a na svých ramenou nesou dílo s názvem Ježíš Kristus velké moci od Nicoláse de Bussy ze sedmnáctého století (viz příloha – obr. 19) nebo sochu ukřižovaného Ježíše od Antonia Dupara ze století osmnáctého (viz příloha – obr. 20).

- El Sábado de Pasión

Bílou sobotou Svátý týden ve Španělsku téměř končí. Během tohoto dne se konají v Murcii dvě procesí. Tím prvním je procesí Panny Marie Nejsvětější s růžencem (viz příloha – obr. 21), pořádané Veleváženým a ctihodným bratrstvem Nejsvětějšího Krista soucitného. Poprvé toto procesí organizovali v roce 2013 a na rozdíl od ostatních bratrstev účastníci se procesí na Svatou sobotu nosí členové této cofradie černé tuniky a nenavozují pocit radosti.

Druhé procesí organizuje cofradía Ježíše Krista ležícího a Panny Marie se světlem a je posledním bratrstvem, které organizuje procesí ticha v období Svatého týdne a zároveň jediné, které prochází městem a nemá žádný hudební doprovod, v průvodu nejsou ani bubeníci se svými bubny. Členové bratrstva jsou oblečeni do černobílých tunik (viz příloha – obr. 22).

- El Domingo Santo

V poslední den Svatého týdne se koná pestré procesí veleváženého Královského arcibratrstva našeho Pána Ježíše Krista vzkříšeného, založeného roku 1910. Procesí se lidově říká průvod bílých, neboť tuniky členů bratrstva jsou bílé a zlaté (viz příloha – obr.

23); mnohdy je také nazýváno procesí d'ábla, kvůli komické postavě, která procesí zahajuje. Jedná se o démona upoutaného na řetěz (viz příloha – obr. 24).

2.3.3 *León – Kastilie a León*

V období mezi Velkým pátkem a Velikonoční nedělí organizuje procesí v Leónu šestnáct bratrstev, některá jsou stará téměř šest století. Ve městě existuje Starší rada bratrstev, orgán zodpovídající za konání procesí, vytvoření jejich harmonogramu a za dohody s oficiálními institucemi. Starší rada je tvořena generálním vikářem – výkonným prezidentem, a opaty leonských bratrstev.

La Rondou⁵⁹ začínají oslavy Velkého pátku; jedná se o jedinečný obřad, ukázkou dlouholeté tradice, kterou zahrnují oslavy Svatého týdne v Leónu. Je organizována bratrstvem sladkého jména Ježíše Nazaretského. Průvod La Ronda vychází přesně o půlnoci z náměstí San Marcelo, putuje před starobylou radnicí, k biskupskému paláci i k paláci Guzmanes. Jedná se o první oficiální průvod konaný na Velký pátek, částečné odreagování se před křížovou cestou, konanou následujícího dne. Čtyři členové bratrstva, oblečení v tunikách, ale s odkrytými hlavami, vytváří atmosféru patetičnosti, když jeden z nich zvoní na zvon, dva hrají na trubku a buben a čtvrtý provolává: „Vstávejte, bratři, již je čas.“ (viz příloha – obr. 25, příloha – obr. 26). Průvod vítá z balkónu radnice starosta jako hlavní představitel města. Účastníci La Rondy jsou také přivítáni jménem ozbrojených sil i španělské vlády a obchůzka končí před domem opatského bratrstva. Po těchto oficialitách prochází průvod po zbytek noci celým městem.

2.3.4 *Barcelona – Katalánsko*

Oslavy Svatého týdne v Katalánsku jsou velmi různorodé, záleží na regionu, ve kterém se slavnosti konají. V Barceloně se Svatý týden slaví, i když ne tak okázale jako v andaluských městech, která turisté navštěvují častěji právě kvůli velikonočním procesím.

Nejdůležitějším a zároveň nejvýznamnějším dnem Velikonoc je nepochybně Květná neděle; historickým centrem města prochází procesí známé jako La Burreta, která připomíná vstup Ježíše do Jeruzaléma. Účastníkům procesí se rozdávají olivové větve a děti přinášejí své kytičky z palmových listů do kostela k požehnání. Olivové ratolesti a palmové větvičky jsou

⁵⁹ obchůzkou

také zavěšeny na dveřích domů, neboť podle tradice chrání domov před zlými duchy a čarodějnicemi.

I v Barceloně se koná procesí na Velký pátek, již ale nedosahuje takového vřhlu jako procesí konané první den Velikonoc. Velkopáteční procesí prochází úzkými uličkami v oblasti Las Ramblas a gotické čtvrti (viz příloha – obr. 28).

V provincii Barcelona se ve městech Cervera a Verges také konají velkolepá procesí. Ve Verges má své místo La Danza de la Muerte⁶⁰ a procesí v tomto městě mají své kořeny v dávném středověku. Začínají průvodem na Svatý čtvrtek v noci, kdy se celé město účastní velkého divadelního představení, které vrcholí tancem smrti, při kterém deset lidí tančí v převleku za kostlivce s kosami (viz příloha – obr. 29). Procesí na Velký pátek je rozděleno na dvě části; první představuje Kristovo utrpení a probíhá na náměstí od deseti hodin. Vypráví o Ježíšově životě a zdůrazňuje jeho poslední dny. Druhá část se koná o půlnoci v ulicích města a představuje odsouzení a ukřižování Krista. Po průchodu celým městem procesí končí v chrámu.

Ve městě Cervera má své místo procesí Kristova utrpení; tradiční průvod se koná již od patnáctého století a účastní se jej na tři sta komparsistů, kteří přehrávají scény z posledních dnů života Ježíše Krista (viz příloha – obr. 30).

2.4 Symboly Svatého týdne a jejich význam

Během Svatého týdne jsou konány nejdůležitější náboženské obřady; pro křesťany nastává čas znovu potvrdit svou víru a vzpomenout si, jaké jsou základy, z nichž křesťanství vychází. V průběhu tohoto týdne se proto používají symboly, týkající se života, utrpení, smrti a vzkříšení Ježíše Krista.

- Palmy a olivové ratolesti

Palmové listy a olivové ratolesti jsou symbolem vítězství. Byl jimi vítán Ježíš při svém vstupu do města Jeruzaléma. O Květné neděli je proto mívají věřící doma a věří, že jejich dům bude pod boží ochranou.

⁶⁰ tanec smrti

- Chléb a víno

Symbolizují věčný život, tělo a krev Krista, které obojí nabídl svým učedníkům při Poslední večeři. Ve Svatý čtvrtek se koná večerní mše, při které je symbol chleba a vína zmíněn jako tělo a krev, kterou Ježíš Kristus nabídl lidstvu.

- Mytí nohou

Jedná se o symbol pokory a zasvěcení Ježíše Krista ostatním. Během poslední večeře umyl nohy svých učedníků jako příklad toho, co by měli praktikovat po celý život, to jest láska, pokora a služba druhým.

- Kříž

Pro křesťany má kříž velký význam, protože symbolizuje jak utrpení, bolest a oběť Ježíše pro lidstvo, tak i spásu, smíření a spojení s Kristem. Kříž je hlavním symbolem víry a katolické církve. Na Velký pátek je kříž vystaven, aby si lidé vzpomněli a poděkovali za oběť, kterou Ježíš Kristus učinil, aby očistil svět od hříchů.

- Velikonoční svíčka – paškál

Paškální svíce představuje smrt a vzkříšení Ježíše, světlo a život světa. Paškál je velká bílá svíčka s vyrytými řeckými písmeny alfa a omega, což znamená, že Bůh je začátek a konec všeho. Oheň, kterým se svíčka zapaluje, pochází ze svíček rozsvícených během Velikonoční vigilie. Tento oheň představuje vzkříšeného Ježíše Krista jako vítěze nad stíny a temnotou.

- Velikonoční zajíček

Zajíc je zvíře, které symbolizuje život a plodnost. Tento symbol pochází z doby předkřesťanské, svůj původ má s největší pravděpodobností v pohanských rituálech, které oslavovaly příchod jara; jedná se o symbol mimokřesťanský.

- Velikonoční vejce

Vajíčko, stejně jako zajíc symbolizuje život a plodnost, začátek nového života. V době velikonoční symbolizuje vzkříšení Ježíše Krista. Zvyk darovat vejce o Velikonocích je velmi starý. Vejce se červeně barvila v Egyptě a Persii, jejich zdobení však může být ještě starším rituálem. Dnes se často slepičí vejce zaměňují za čokoládová, která obsahují překvapení uvnitř. Je to symbol typický spíše pro lidovou tradici.

2.5 Gastronomie Svatého týdne ve Španělsku

Jednou složkou Svatého týdne, na kterou není možné zapomínat, je její chuť. Treska, jehněčí, Los Torrijas (viz příloha – obr. 31), velikonoční klobásy (viz příloha – obr. 32), La Mona (viz příloha – obr. 33) nebo vejce charakterizují v gastronomii období, které bylo historicky spojeno s odříkáním, půstem a střídmostí.

Gastronomické bohatství Svatého týdne je v mnoha případech součástí kulturního dědictví celé země či jednotlivých oblastí, dědictvím lidí, kteří dodnes uchovávají odkaz svých předků.

Jedním z nejtypičtějších pokrmů tohoto období jsou v celé Evropě vejce a právě ta jsou hlavním pokrmem tradiční španělské kuchyně – La Mona de Pascua. Jedná se o oblíbený moučník Svatého týdne, podávaný v některých oblastech Španělska, zejména ve středomořských oblastech, od Katalánska po Murcii. Tímto dezertem se oslavuje počátek nového liturgického období. Kynutý kuláč je tradičně zdoben barevnými vařenými vejci; v každém regionu může mít jiný tvar. Podle tradice velikonočním koláčem obdarovávají kmotři o Velikonoční neděli své kmotřence. Bývá zvykem, že v koláči je zapečeno tolik vajec, kolik let zbývá kmotřenci do dosažení věku dvanácti let. Děti měly za povinnost uschovat všechny sladkosti, které během oslav Svatého týdne dostaly, a na Velikonoční pondělí se o ně podělit s rodinou, která se sešla, aby oslavila tento svátek spolu.

Na severu Španělska se tradičně podává česneková polévka s kusy tvrdého chleba s velkým množstvím mleté papriky, aby svým zabarvením chléb připomínal maso (viz příloha – obr. 34). Mezi další tradiční velikonoční pokrmy patří pokrm s názvem El Potaje de Vigilia (viz příloha – obr. 35), což je druh luštěninové polévky s nasolenou treskou; El Bacalao en Salazón⁶¹ (viz příloha – obr. 36) představuje nejčastěji konzumovanou rybu španělského Svatého týdne, podává se ve smaženkách, tortillách i s kroketami. V minulosti byla stejně oblíbená vejce nakládaná na kyselo, pokrm z nich se jmenoval Los Huevos de Vigilia.

Ve městech oblasti Alicante je velmi populárním jídlem El Pa Torrat de Viernes Santo (viz příloha – obr. 37), který lze přirovnat k české topince. Základem je opečený chléb v kvalitním olivovém oleji, podávaný s česnekem. Dalším tradičním jídlem této oblasti je La Coca de Boqueron, koláč plněný ančovičkami a cibulí (viz příloha – obr. 38). V mnoha kastilských městech jsou velmi populární pokrmy z brambor.

⁶¹ nasolená treska

Oblíbeným pečivem po celé zemi jsou slavné Las Torrijas (viz příloha – obr. 31), recepty na jejich výrobu se liší nejen podle oblasti, kde se vyrábí; také jednotliví kuchaři mají své tajné recepty. Las Torrijas se vyrábí ze zbytků chleba namočeného v mléce, osmaženého v olivovém oleji a obaleného v cukru. Jedí se teplé. Dalším dezertem Svatého týdne jsou Las Frutas de Sartén (viz příloha – obr. 39), jemné pečivo, smažené většinou ve tvaru kytiček či koleček. V některých oblastech Španělska jsou oblíbené šátečky Los Pestiños (viz příloha – obr. 40). V Katalánsku se nejvíce jedí slavné Las Monas de Pascua (viz příloha – obr. 33) a ve Valencii se obvykle jedí tak zvané velikonoční klobásy – Las Longanizas de Pascua (viz příloha – obr. 32) a stejně jako v ostatních katalánských městech La Mona. Na jihu Španělska se pečou Los Hornazos (viz příloha – obr. 41), i zde je v kynutém těstě zapečeno vařené vejce, které většinou nebývá barvené. Nejtypičtějšími sladkostmi města Úbeda v Andalusii jsou Los Puritos Americanos, jsou to tradičně červenobílé dezerty vyráběné pro všechna Velikonoční bratrstva (viz příloha – obr. 42).

3 Velikonoce ve španělsky hovořících zemích

Mezi španělsky mluvící země patří země střední a jižní Ameriky, vyjma Brazílie a ostrovy Malých a Velkých Antil (viz obr. 10). Velmi často se jedná o místa, která byla objevenána od roku 1492 Kryštofem Kolumbem a dalšími objeviteli, kteří jej následovali. Mezi další španělsky mluvící země se řadí Andorra v Evropě, Filipíny v Asii a v severní Africe španělské exklávy Ceuta a Melilla nebo Rovníková Guinea. Na africkém kontinentu najdeme i španělštinu marockou či saharskou.

obr. 10: Mapa Latinské Ameriky⁶²

⁶² Thinglink. *Evolución de la abstención electoral en América Latina* [online]. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: <https://www.thinglink.com>.

Velikonoce v latinskoamerických zemích slaví celé komunity velice vášnivě. La Semana Santa je pro místní obyvatele stále živou připomínkou nejen Kristovy smrti, ale především jeho pozdějšího vzkříšení. Celý jihoamerický kontinent je známý procesími a průvody, které samozřejmě doprovází hudba a tanec. Do oslav se vždy zapojí celé město. Lidé v procesích na svých ramenou nosí dřevěné sochy Ježíše Krista, někteří volí „chůzi“ po kolenou, což je jejich způsob vyjádření kajícího smutku a snahu o vykoupení se z hříchů.

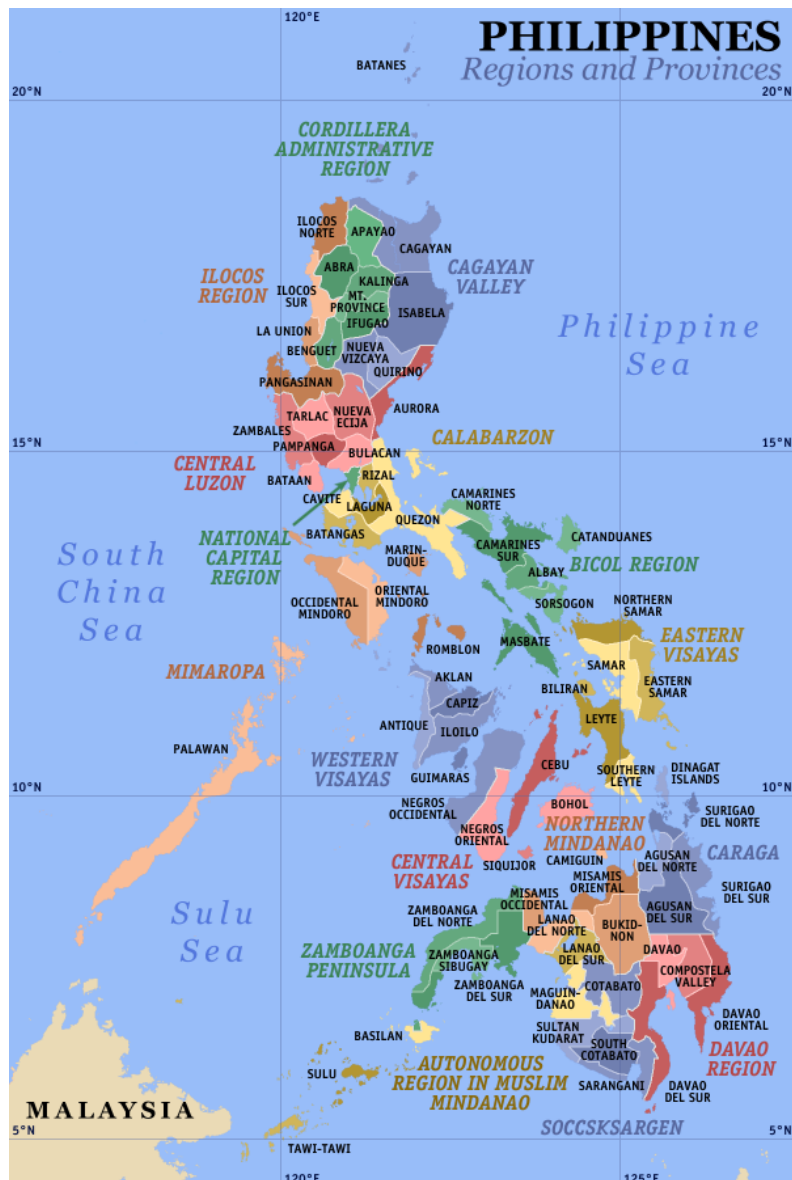
Na Velký pátek se dodržuje půst, je zakázáno jíst červené maso, proto je hlavním pokrmem dne ryba. Děti dostávají velké vejce z čokolády s překvapením, dalšími sladkostmi nebo s hračkou. Barví se také slepičí vejce, jsou však vyfouknuta a vytvořeným malým otvorem naplněna ořechy v čokoládě.

3.1 Filipíny

Ostrovní stát Filipínská republika se nachází v jihovýchodní Asii (viz obr. 11). Hlavním městem je Manila a žijí zde sto čtyři miliony obyvatel. Filipíny se rozkládají na více než 7.500 ostrovech v Tichém oceánu. Více než 80 % obyvatel jsou křesťané, což je dáno především dlouhou nadvládou Španělů nad filipínskými ostrovy. Jejich vláda trvala od druhé poloviny šestnáctého století až do počátku století dvacátého.

Filipíny jsou také kulturně spojeny s Českou republikou, a to především díky sošce Pražského Jezulátka (Bambino di Praga), kterou místní obyvatelé uctívají jako Santo niño.⁶³ Dlouhá historie ostrovů je doložena také fosilními nálezy člověka vzpřímeného, který zde pobýval před sedmi sty tisíci lety.

⁶³ Svaté dítě

obr. 11: Mapa Filipín⁶⁴

Etnika žijící v oblasti Tichého oceánu a jejich kultura nebyla velmi ovlivněna kulturou asijských národů a civilizací. „*Filipíny, rozlehlý ostrovní stát s osmdesáti miliony obyvatel, zaujmou svéráznou koexistencí prehistorických i koloniálních tradic s moderní dobou.*“⁶⁵ Buddhismus ostrovy neovlivnil, tak jako okolní země, křesťanství na druhou stranu mělo velký vliv. Roku 1526 ostrovy objevil mořeplavec Magalhaes a od této doby byly Filipíny více než tři sta let pod španělskou nadvládou a obyvatelé jsou proto katolického vyznání. „*Zcela jedinečným způsobem se tu propojil hluboce prožívaný misijní katechismus*

⁶⁴ Kauno kredito unija. *Kviečiame padėti Filipinų kredito unijų bendruomenėms* [online]. [cit. 2018-06-30]. Dostupné z: <http://kku.lt/naujienos/kvieciame-padeti-filipinu-kredito-uniju-bendruomenems/>.

⁶⁵ SLAVICKÝ, Stanislav. *Filipíny: pašije a fiesty*. Praha: Gallery, 2008. ISBN 978-80-86990-51-4. s. 9.

s přírodními kultury a zvyky. Tuto symbiózu můžeme vidět zejména v průběhu oslav velkých svátků.“⁶⁶

„Pašije a fiesty jsou strhující výpovědi o archaické i současné kultuře země. Moderní Filipínci se při nich flagelantsky bičují a mnozí se dokonce nechávají přibít na kříž.“⁶⁷ Některé menšiny, žijící ve velmi špatně dostupných oblastech si dodnes uchovávají svůj původní charakter a těsně se zde spojuje dávné dědictví „animistických kultů s exatickým katolicismem a radikálním islámem.“⁶⁸ Naopak města jsou dnes i v této oblasti moderní a ovlivněna americkým stylem života, pokud se ale v ulicích objeví „vášnivá karnevalová směsice různých filipínských etnik, dolehne k nám i zde ozvěna něčeho prastarého.“⁶⁹ Manila, desetimilionové hlavní město Filipín, je obklopena mnoha chudinskými čtvrtěmi, ve kterých žijí přistěhovalci z ostrovů, kteří sem v období oslav vnášejí „jiskru tradic, mezi nimiž má Pražské Jezulátko výrazné místo. (viz obr. 12)“⁷⁰

obr. 12: Pražské Jezulátko ve stříbrné oltářní skříni⁷¹

Filipíny jsou místem velmi častých přírodních katastrof, jež jsou zapříčiněny vulkanickou činností a ničivými tajfuny, které vyvolává hluboká tlaková níže nad Tichým oceánem. Pocit bezpečí lidem přináší víra v nadpozemské síly, na které se lidé od nepaměti obrací.

⁶⁶ SLAVICKÝ, S., pozn. 62, s. 9.

⁶⁷ SLAVICKÝ, S., pozn. 62, s. 9.

⁶⁸ SLAVICKÝ, S., pozn. 62, s. 9.

⁶⁹ SLAVICKÝ, S., pozn. 62, s. 9.

⁷⁰ SLAVICKÝ, S., pozn. 62, s. 9.

⁷¹ ČTK. Autor: Fotobanka ČTK, René Flugler; – <http://www.pragjesu.info/image-infant-jesus-l.htm>, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20428346> [online]. [cit. 2018-07-01].

S největší pravděpodobností je i toto důvodem přijetí křesťanské víry místními animistickými kmeny. V křesťanství i dnes lidé vidí svůj smysl a žádné oběti proto nejsou zbytečné. „*Snad nikde jinde na světě nevydávají věřící během pašijového týdne tolik energie a emocí na oslavu utrpení a smrti Kristovy. I to zřejmě souvisí s původními rituály přírodních kultů.*“⁷²

3.1.1 Marinduque

Marinduque je malý ostrov ve středu Filipín a procesí, která se zde o Velikonocích konají, mají svůj historický původ již v misionářských dobách. Uprostřed tropické přírody nás fascinují pestré kostýmy římských legionářů, kteří pochodují místní Kalvárií. Dominantní osobností průvodu je Kristus, s nímž jdou dva lotři, hlídají a bičují je zbrojnoši, velmi krutí a bezcitní, což je zdůrazněno i jejich maskami.⁷³ Tyto masky se vyrábí již od osmnáctého století a mnohé rody se jejich výrobou zabývají několik generací. Jsou vysekávány z posvátného kokosového stromu Dap Dap, rostoucího na korálovém pobřeží. Kokosové kmeny prý mají magickou moc, pomocí které mohou herci přežít nesnesitelné vedro ve svém těžkém kostýmu.

obr. 13: Těžké masky Moriones⁷⁴

⁷² SLAVICKÝ, S., pozn. 62, s. 11.

⁷³ masce se, podle starého španělského slova morion – přilba, říká Morion

⁷⁴ Planet calling: *Blog de viajes* [online]. 21. 3. 2016 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <https://planetcalling.wordpress.com/2016/03/21/los-moriones-y-el-latido-marinduqueno-en-semana-santa/>.

Procesí se koná na Velký pátek a dopoledne prochází městem. Křížová cesta obsahuje celkem čtrnáct zastavení a na každém z nich herci zahrají dramatický výjev. Na návrší u řeky stojí tři kříže, u kterých Via Crucis končí. Smrt Ježíše Krista provází jedinečná mezihra, konající se pouze zde. Jeden ze setníků, na jedno oko slepý Longinus, probodne spasitelovo srdce, aby tím bylo zkráceno jeho utrpení. Do oka se mu dostane kapka Kristovy krve a on najednou uvidí. Vykřikne, že se stal zázrak, že Kristus je skutečně Boží syn. Tento zázrak však nemohou přijmout římsí legionáři a popraví ho.

Další monumentální procesí se koná ve stejný den v podvečer. Tohoto procesí se účastní flagelanti⁷⁵, hudebníci, hrající na bambusové klapačky a také místní ženy, oblečené do černých rób, nesoucí na hlavách ohromné pokrývky, které jsou vyrobené z bambusového listí (viz příloha – obr. 43) a tím odkazují na svoji minulost, na minulost přírodních kmenů. Procesí doprovází místní dechové orchestry a celým městem dlouho do noci projíždí ozdobené vozy.

3.1.2 *Paete*

Koloniální město Paete se nachází nedaleko hlavního města Filipín a přípravami na vrchol Velikonoc město žije od samého rána. Každoročně se na náměstí před místní bazilikou konají tzv. cenakulos. Jedná se o pašijovou Hru o odsouzení a pozdějším umučení Ježíše, kterou zdejší ochotníci po celé generace hrají již více než tři sta let. Herci jsou proslulí tím, že hrají celým svým srdcem a přivádí davy diváků do varu. Tropické vedro je významnou součástí smutného divadla.

Hraná tragédie se však rychle promění ve veselí, když z městských uliček vyjde průvod s mažoretkami, které doprovází dechovka. Filipíny si tak na jedné straně připomínají utrpení Ježíše Krista, na druhé straně je to veselá slavnost a hudbu a smích je v ulicích města slyšet dlouho po západu slunce.

3.1.3 *Pampanga*

Malé město Kutud u Pampangy, ležící severně od Manily, je na Velký pátek plné flagelantů, kteří prochází Křížovou cestou a mrskají se důtkami, na jejichž konci mají skleněné hroty a jimi si drásají kůži až do krve (viz příloha – obr. 45). Předkřesťanským symbolem a oslavou vegetace jsou květinové věnce, které mají někteří místo trnové koruny. Během

⁷⁵ sebemrskáči

posledních padesáti let se tradiční procesí Křížovou cestou s průvodem seabemrskáčů změnilo ve velmi krutou podívanou. Pašije jsou tak dnes obrovská show, vyhledávaná turisty doslova z celého světa, a to především proto, že se stále větší množství místních „Ježíšů“ nechává ukřižovat doopravdy. Tito novodobí hrdinové pochází z okolních městeček a vesnic a ztotožňují se svým ukřižováním s obětí Ježíše Krista. Na kříž je vede jejich srdce a přání sebeobětovat se.

obr. 14: Filipíнец, nechávající se přibít na kříž⁷⁶

Každý „Ježíš“ si přináší své hřeby (viz příloha – obr. 44), které se desinfikují tzv. Green Crossem, tedy australským peroxidem s eukalyptem, zajišťujícím rychlé zacelení rány. Hřeby do rukou všem zaráží zkušený odborník, který dobře ví, kde je nejméně citlivá a bolestivá část dlaně. Jeden „Ježíš“ je na kříž právě přibíjen, druhého již s křížem zvedají (viz příloha – obr. 46). Po vztyčení zůstává na kříži jen několik minut, pokud neztratí vědomí. Samozřejmostí je i přítomnost lékaře.

3.2 Kolumbie

Konání procesí představuje na celém území Kolumbie typické, společné a nesmírně populární oslavy Svatého týdne; navíc v nich existují i speciální varianty, které jsou dány klimatickými podmínkami, etnickým složením obyvatelstva a regionálními zdroji obživy.

⁷⁶ Hart van Nederland. *Filipijnen spelen kruisiging Jezus na* [online]. 14. 4. 2017 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2017/filipijnen-jezus-pasen/?TN_REFERERAL_ORIGIN=https%3A%2F%2Fwww.google.cz%2F.

Jedny z nejznámějších a nejnavštěvovanějších oslav Velikonoc se konají v Popayanu, hlavním městě departementu Cauca, v Tunji v departementu Boyacá, v Santa Fe de Antioquia v Antioquii, v Mompósu v departementu Bolívar, v Pamploně severně od Santanderu či v Piedecuestě v Santander del Sur a ve všech městech a místech se silnými španělskými kořeny a v městských centrech, která byla velice důležitá v koloniální éře.

Velkou popularitu velikonočních oslav ve městě Tunji (viz příloha – obr. 47) dokládají i verše opěvující mimo jiné i toto město:

La Semana Santa en Tunja,	Svatý týden v Tunji,
El Corpus en Bogotá,	Corpus Christi ⁷⁸ v Bogotě,
Las fiestas en Sogamoso,	Oslavy v Sogamoso,
La Nochebuena en Soatá ⁷⁷ ...	Štědrý den v Soatá ⁷⁹ ...

Nejcharakterističtějšími a zároveň nejoblíbenějšími oslavami Svatého týdne jsou procesí; v některých regionech začínají na Květnou neděli, v jiných až v pondělí, úterý či na Zelený čtvrtek. V Pamploně (severní Santander) se konají každý den od Květné neděle až do Velikonoční neděle. Pod záštitou bratrstva Señor de la Humildad se koná procesí na svaté úterý; jedná se o jedno z nejstarších bratrstev celé Kolumbie a mezi jeho členy patřili členové nejvznešenějších rodů města a dodnes jimi jsou nejváženější osobnosti Pamplony. V tento den opouští starobylý Špitál Milosrdných bratří Svatá tvář – obraz Ježíše Krista na dřevěném vyřezávaném podstavci pokrytém basreliéfy, které zobrazují svaté symboly.

Na Zelený čtvrtek se v Pamploně konají dvě procesí. Jedním z nich je procesí oslavující Poslední večeři Páně; konají se i na dalších místech země. V minulosti se jednalo o velkolepá procesí, procházející ulicemi měst a vesnic, která byla pro místní komunitu velmi důležitá. Průvod poslední večeře s Ježíšem a dvanácti apoštoly, představovanými živými herci, připomíná večeři před Kristovým zatčením. Jedna z nejslavnějších procesí tohoto dne se konají nejen v Pamploně, ale také ve městě Piedecuesta. Je však nutné si také uvědomit, že oslavy postupně ztrácejí svou nádheru a velkolepost, navíc se dnes na mnoha místech slavné oslavy již nekonají.

⁷⁷ OLARTE, Guillermo Plazas. *Sugamuxi: crónicas y leyendas*. Bogotá (Colombia): Sección Impr. y Publicaciones de las Fuerzas Militares, 1961., s. 60.

⁷⁸ Tělo Kristovo

⁷⁹ vlastní překlad

obr. 15: Poslední večeře Páně v Pamploně⁸⁰

Počet procesí se velmi liší podle místa konání, stejně jako to, jaká osobnost z Ježíšova příběhu se v jednotlivých procesích stala důležitou. V departementech Cundinamarca, Boyacá, Santander a na pobřeží Atlantiku jsou v procesích oslavováni a zobrazováni pouze apoštolové svatý Jan a svatý Petr; v Envigadu (Antioquia) se oslavuje všech dvanáct apoštolů. V procesí apoštolů (viz příloha – obr. 50), které se koná ve Svatý čtvrtek ve městě Santa Fe de Antioquia, je sice hlavní postavou socha Ježíše Krista, ale v průvodu se nese i dalších dvacet nosítek se sochami svatých. Při průvodu apoštolů se do procesí zapojuje dvanáct dětí ve zdobeném oděvu, lišícím se kraj od kraje. Apoštolové jsou vybíráni z nejvýznamnějších dětí daného města či vesnice a jejich hraní začíná o Květné neděli a končí za sedm dní, o Neděli velikonoční, po mši. Na některých místech, např. v oblastech Piedecuesta, Pamplona a Envigado, děti během procesí na Svatý čtvrtek konzumují ovoce, sladkosti a další chutné pokrmy, které zdobí stůl poslední večeře Páně.

⁸⁰ Caracol [online]. 29. 3. 2018 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: http://caracol.com.co/emisora/2018/03/29/cucuta/1522330672_492931.html.

obr. 16: Procesí ve městě Popayan⁸¹

V kolumbijských procesích nejsou oslavováni pouze svatí muži, ale i zbožné ženy; v pobřežních oblastech se v procesích nosí socha, kterou místní nazývají Magdalena, mající jako atribut plátno; to je však v ostatních oblastech země znakem svaté Veroniky. Ve městech Cundinamarca a Boyacá jsou charakteristickým znakem Magdaleny krásné dlouhé zvlněné vlasy; ve svých rukou nese číši, vázu nebo nádobku na parfém, což připomíná scénu z evangelia o pomazání nohou Spasitele v předvečer jeho utrpení či mast, kterou bylo pomazáno mrtvé Kristovo tělo. Oběma městy protéká nejdelší kolumbijská řeka, jejíž název je odvozen od biblické postavy Marie Magdaleny a s největší pravděpodobností je i předlohou pro užívání jména Magdalena pro sochy, které se v procesích v jejím okolí nosí. Svatou Veroniku reprezentuje plátno, které nese podobu Pána. V oblastech Antioquia a Santander se procesí účastní tři Marie – Marie Salomé, Marie Magdalena a třetí, která se v některých oblastech jmenuje Cleofe a v jiných Marie Cleofe. Ve všech procesích v celé zemi jsou však dominantní sochy a další zobrazení Ježíše Krista.

⁸¹ *Grado 103* [online]. 3. 9. 2010 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <http://ungrangrado103.blogspot.com/2010/09/semana-santa.html>.

Průvod Rozsudku nad Ježíšem z Nazaretu, jeden z těch, který se pořádá s velkou pečlivostí, je charakteristický pro procesí na Svaté pondělí ve městě Tunja (viz příloha – obr. 49), na Svatý čtvrtek v Piedecuestě a na Svaté úterý v Santa Fe de Antioquia. Procesí zobrazuje scénu, ve které je vynesena rozsudek nad Ježíšem. Čest nést insignie utrpení je v některých částech země (např. v departementu Boyacá) vyhrazena andělovi; na stříbrném podnose nese trnovou korunu a hřebíky, znaky mučednické smrti Krista. V tento den si má každý člověk obléci něco nového, jde o den nejlepších rodinných jídel a setkání celé rodiny na slavnostním obědě, který se koná po dvanácté hodině. Na Zelený čtvrtek chodí hlava rodiny ke svatému přijímání; je to den, kdy se dávají almužny a ženy vaří jídlo, které se odnese chudým rodinám, den, ve kterém spolu chodí celé rodiny k místnímu pomníku či památníku na vesnicích i ve městech. Tyto představují to nejpopulárnější a nejtypičtější z celého dne, alegorie vězení nebo upraveného stolu s třinácti místy. Jsou ozdobeny květinovými dary, místním ovocem, velikonočním beránkem či ovečkou, pelikánem, obrovským pohárem ozdobeným pozlaceným papírem, hrozny vína a zlatou pšenicí, mezi dary se často najde i loď projíždějící rozbouřeným mořem. Uprostřed všeho je položena urna, do níž kněz uzavřel eucharistii – nalámaný chléb, je obklopena svíčkami, žárovkami a papírovými či sádrovými anděličky. Při večerních ceremoniích omývání nohou na Svatý čtvrtek lidé darují každému apoštolovi mojícón⁸², pohár vína a pět centů; děti, které se procesí účastní, musí překonat pokušení sníst mojícón již v kostele, neboť ten, kdo z něj byť jen ukousne, se podobá Jidášovi, kterému Pán předložil chléb a zrádce jej okamžitě snědl.

Slavné procesí se na Velký pátek každoročně koná ve městě Mompós. Je charakteristické svou dlouhou trasou, kdy kající, účastníci se průvodu, udělají tři kroky vpřed a dva vzad. V tomto průvodu jde žena představující Pannu Marii doprovázená všemi ženami města, oblečenými do přísného smutku (viz příloha – obr. 51) a muži, oblečenými ve fialové sutaně, která představuje pokání. Někdy je fialová barva nahrazena barvou bílou nebo černou. Tento průvod je díky tropickému klimatu a dlouhé cestě opravdovým pokáním. V Tunji a v Pamploně se v pátek v noci na počest Panny Marie koná smuteční koncert vojenské hudby. Ve městě Pacho, v departementu Cundinamarca se procesí v tento den koná již ráno. V Medelinu, v dalších městech departementu Antioquia a ve městě Tunja se prochází křížová cesta, procesí tak přímo poukazuje na Ježíšovu cestu na horu Golgota; rozsudek, setkání Ježíše s Pannou Marií, Šimonem z Kyrény, Veronikou, zbožnými ženami, jeho ukřižování a smrt; procesí s tímto scénářem mají na území Kolumbie svůj původ ve

⁸² koláček, buchta

městě Antioquia. Na některých místech země (např. ve městech Santa Fe de Antioquia, La Cruz, Pamplona, Baraya a San Agustín) se procesí Zármutku a pokání koná na Svatou sobotu.

V La Platě se o Velikonoční neděli ráno koná dramatizace vzkříšení Ježíše Krista; čtyři nebo pět malých dětí, oblečených za římské setníky, je na stráži u Ježíšovy hrobky; nastává hodina Vzkříšení, velkého zmatku, kdy strážci hrobky padnou na zem; v následném procesí je nesen obraz Kristova zmrtvýchvstání. V Potosí, departementu Nariño, v tento den ráno odstraní dívka oblečená za anděla ze sochy Panny Marie černý plášť a umístí na ni plášť jiné barvy; tímto jsou zahájeny oslavy Velikonoční neděle a následuje procesí, které vychází z chrámu. Ve městě Boyacá prochází městem procesí vyzdobené květinami, v průvodu jde dítě, převlečené za anděla, oznamující vzkříšení Pána. V celé zemi je obraz vzkříšeného Krista nesen procesím spolu s bílými standardami s karmínovým křížem uprostřed, jakožto symboly jeho triumfu nad smrtí.

3.2.1 Gastronomie Svatého týdne v Kolumbii

Kolumbijská gastronomie je velmi různorodá a závislá na regionu, kde se dané jídlo vaří. Velikonoce jsou pro Kolumbijce časem klidu, odpočinku a sebereflexe. Mezi tradice Svatého týdne patří i ta, že se v těchto dnech nejí červené maso; ve většině domácností se díky víře či tradici připravují ryby, jí se však i kuřecí maso a v některých domácnostech i pizza. Kolumbie je země bohatá svou gastronomií, která nabízí mnoho alternativ různých i exotických pokrmů známých po celém světě.

Typickým jídlem v Bogotě jsou El Ajiaco Santafereno (viz příloha – obr. 52) – hustá polévka s kuřecím masem, brambory, zeleninou, kukuřicí a avokádem; kukuřičné placky, sladká jídla např. Almojábanas – sladké bulky, smetanové dortíky či lahodné oplatky plněné čokoládou, karamellem nebo arašídovou pomazánkou. Ve městě Boyacá se připravuje dušené, pečené či smažené kuře.

V oblasti kolumbijského Karibiku se tradičně podává pokrm s názvem El Arroz con Coco, který se připravuje dvěma způsoby – z bílé nebo černé rýže s kokosovým mlékem; hořkosladká rýže se podává se smaženými rybami, zeleninovými placičkami Los Patacones a salátem. Dalším jídlem připravovaným o Velikonocích je La Cazuela de Mariscos (viz příloha – obr. 53) – polévka z ryb a plodů moře. Jako zákusek se servírují nakyslé Las Bolas

de Tamarindo, jejichž hlavní složkou je tamarind indický, exotické ovoce, typické pro kolumbijské pobřeží.

V departementu Antioquia jsou populárními pokrmy Svatého týdne domácí La Sopa de Arroz (viz příloha – obr. 54) – hustá rýžová polévka, jejíž recept se dědí z generace na generaci; její příprava je velmi jednoduchá, mezi hlavní ingredience patří polní rýže, česnek, cibule, hrášek, mrkev, brambory a koriandr. Na svátečním stole nechybí ani lahodná La Mazamorra Paisa, i toto tradiční jídlo je prověřeno mnoha generacemi; obvykle se podává jako dezert a na jeho přípravu je potřeba pouze voda, mléko a kukuřice a servíruje se s kouskem třtinového cukru nebo pasty z ovoce guave. Proslulým a oblíbeným místním pokrmem je La Bandeja Paisa (viz příloha – obr. 55) se škvarky, avokádem a plátky zralého banánu; základem jídla je bílá rýže, mleté maso a fazole, může se podávat s bramborovou plackou a vejcem. Příprava tohoto jídla je trochu náročnější, trvá více než 12 hodin.

V Andách jsou oblíbeným pokrmem Las Papas Chorreadas (viz příloha – obr. 56), jehož základem jsou červené brambory, zapečené se zeleninou, bylinkami a sýrem. V období Velikonoc se často podávají se sumeckem.

Na Svatý týden se podávají i sladká jídla a dezerty, mezi oblíbené patří horká čokoláda Santafereno; v období Velikonoc často v Kolumbii prší a její šálek zahřeje všechny účastníky procesí. Podává se s chlebem a sýrem. Dalšími dezerty jsou El Merengón (viz příloha – obr. 57) servírovaný se smetanou a jahodami a karamel plněné oplatky Las Obleas.

3.3 Mexiko

Spojené státy mexické jsou federativní republikou; leží ve střední Americe. K pevninské části země patří i několik ostrovů v Tichém oceánu, Mexickém zálivu a Karibiku. Nedílnou součástí dějin země jsou předkolumbovské civilizace, mezi které patří například Mayové, Toltékové či Aztékové; ti jsou proslulí lidskými oběti při krvavých rituálech.

Vedle oslav Vánoc a el Día de los Muertos je Svatý týden jednou z nejdůležitějších slavností pro věřící v Mexiku. Po svátku Panny Marie Guadelupské je tento týden nejslavnějším náboženským svátkem Mexika, oslavovaným v celé zemi. Je to dáno i tím, že většina obyvatel se hlásí ke katolické církvi. La Semana Santa i v této zemi začíná dnem El Domingo de Ramos a končí následující neděli El Domingo de Resurrección.

Termín křesťanských oslav Svatého týdne se podle starého indiánského kalendáře shoduje s měsícem Hueytozotli, ve kterém byli uctíváni bohové Centéotl a Chicomecóatl, kterým byla nabídnuta kukuřice z předchozího roku, aby ji přeměnili na semeno.

Každý den Velikonočního týdne nabízí různé tradice, které zahrnují oslavy, bohoslužby, náboženské obřady, rituály, procesí a představení, která připomínají konec Ježíšova života a jeho vzkříšení. Tyto tradice se datují do doby španělské conquisty⁸³, kdy Španělé organizovali divadelní představení a přehrávali výjevy z Bible, aby přilákali více místních lidí ke křesťanské víře.

Synkretismus katolicismu s tradicemi předkolumbovských civilizací vyústil v různé obřady, rituály a oslavy, které přetrvávají dodnes. Tradice Svatého týdne se liší od města k městu a nepřestávají každoročně překvapovat a bavit statisíce místních obyvatel i turistů.

Květná neděle (El Domingo de Ramos) připomíná slavný vjezd Ježíše do Jeruzaléma, kde byl přijat s písněmi a větvíčkami palem, proto i dnes lidé v procesích prochází městy a v rukou drží na jeho počest kytice. Na svatý čtvrtek (El Jueves Santo) si křesťané připomínají Ježíšovu poslední večeři s jeho apoštolý, během Velkého pátku (El Viernes Santo) se v mnoha částech Mexika konají představení, připomínající odsouzení Ježíše Krista a křížovou cestu, kterou poté musel projít, jeho ukřižování a pohřbení. Během následující sváteční soboty (El Sábado de Gloria) se očekává Kristovo vzkříšení; jde o den mezi jeho smrtí a zmrtvýchvstání. Neděle Velikonoční je i v Mexiku největší událostí pro křesťany, kdy se slaví vzkříšení Ježíše Nazaretského.

Obecně platí, že v mnoha částech země je zinscenováno velké drama Kristova utrpení a jeho smrti, představující Ježíše (živého či zobrazovaného), římské centuriony, Židy, farizeje a dvanáct apoštolů. Všechny postavy jsou hrány dětmi nebo mladými lidmi. Nicméně v některých městech se v procesích lze setkat i s Pilátem Pontským, Marií Magdalenou, Pannou Marií a dalšími vedlejšími postavami.

Květná neděle je i v Mexiku oslavována palmovými listy, které Mexičané přináší do kostela spletené do tvaru kříže, aby byly požehnány, setkávají se s ostatními věřícími a společně jdou v čele procesí a vzdávají tak hold vstupu Ježíše do Jeruzaléma (viz příloha – obr. 58). Věřící přináší kříž z palmového listí do svých domovů a umístí jej za vstupní dveře

⁸³ dobytí

domácnosti jako ochranu, která umožňuje průchod pouze kladné energie. Následujícího roku o Popeleční středě kříž sejmou a spálí jej; vzniklý popel je symbolem tohoto dne.

Svatý čtvrtek nabízí různé rituály; jde o den, kdy se otevírá Velikonoční tridium, ve kterém se připomíná utrpení, smrt a vzkříšení Ježíše Krista. V mnoha mexických městech se konají představení, zobrazující poslední večeři Páně, a tichá procesí, kde jsou hlavními protagonisty nejen obyvatelé města, ale také jeho návštěvníci. Velký pátek reprezentuje Kristovo utrpení, tento rituál se odehrává na různých místech Mexika.

V některých koloniálních městech, kterými jsou například Taxco, Querétaro, San Luis Potosí a San Cristóbal de las Casas jsou oslavy velmi slavnostní a důstojné. Jednou z nich je Průvod ticha (la Procesión del Silencio – viz příloha – obr. 59) nebo procesí, ve kterých kající nosí těžká břemena, velké balíky trnité třtiny, jako symboly svého sebeobětování (viz obr. 17).

obr. 17: Procesí ve městě Taxco – průvod kajících s břemenem na ramenou⁸⁴

⁸⁴ *MSN noticias* [online]. 31. 3. 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.msn.com/es-cl/noticias/mundo/las-mejores-fotos-por-el-viernes-santo-en-américa-latina/ar-AAviXr0>.

Jedna z nejoblíbenějších představení jsou ta, která se konají ve městě ležícím na východ od hlavního města Ciudad de México, ve městě Iztapalapa. Jde o procesí, procházející městem, kterého se účastní nejen celé město, ale navštěvují jej miliony lidí. Děti, ženy i muži účastníci se slavností a představující Kristovo utrpení, jsou oblečeni do pestrobarevného oblečení, ve kterém představují postavy, popsané v evangeliích (viz obr. 18). I v mnoha dalších částech Mexické republiky je možné sledovat a mnohdy přímo osobně prožívat tento tradiční, pro mnohé magický náboženský zážitek.

obr. 18: Barevné procesí ve městě Iztapalapa⁸⁵

Ve městě Milpa Alta, ležícím jižně od hlavního města, obyvatelé ožívají své dávné zvyky a obyčeje, aby jim propůjčili život při emotivních oslavách Svatého týdne. Má pro ně velký význam a oslavují jej interpretací vlastní verze utrpení a smrti Ježíše Krista. Tohoto originálního představení se účastní 60 herců, všichni potomci původních obyvatel (viz obr. 19).

⁸⁵ *Megalópolis: Informando a la Gran Urbe* [online]. 9. 4. 2017 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://megalopolismx.com/noticia/19233/inicia-operativo-por-representacion-de-pasion-de-cristo-en-iztapalapa>.

obr. 19: Procesí ve městě Milpa Alta⁸⁶

Na konci Svatého týdne je tradičně pálen Jidáš, Ježíšův zrádce, který je reprezentován děblem (viz obr. 20) nebo postavou známého, často kritizovaného politika v nadživotní velikosti. Jedná se originální zvyk, přivezený ze Španělska, který symbolizuje očistu těla pomocí ohně a zároveň příchod jara a nezbytného osiva. V Mexiku se postavy Jidáše vyrábí z rákosu, trávy, papíru či kartonu a jsou pomalovány a ozdobeny podle zvyklostí daného regionu.

obr. 20: Quema de Judas – upálení Jidáše⁸⁷

⁸⁶ *México desconocido* [online]. 1. 4. 2011 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.mexicodesconocido.com.mx/semana-santa-en-milpa-alta-distrito-federal.html>.

V minulosti bylo během El Sábado de Gloria⁸⁸ zvykem pobodat každého kolemjdoucího. Dnes je tato tradice zakázána, neboť často docházelo k úmrtí vykrvácením. Přesto i dnes tento svátek slaví mnoho Mexičanů pro připomenutí Kristova utrpení jako den, kdy se připomíná sestup Krista do propasti a očekává se jeho vzkříšení. Po setmění se mnoho věřících účastní Velikonoční vigilie.

Velikonoční neděle je posledním dnem Svatého týdne, jde o jeden z nejšťastnějších dnů celého týdne, je velmi důležitý pro všechny věřící. Po mši se lidé setkávají na různých slavnostech, aby svátek oslavovali hudbou, tancem, jídlem a dalšími aktivitami, organizovanými pro pobavení celé rodiny.

3.3.1 *Gastronomie Svatého týdne v Mexiku*

Díky křesťanské tradici, kterou přinesli Španělé, dnes Mexičané dodržují půst, a proto i v následujícím Svatém týdnu chybí tradičně na mexickém velikonočním stole červené maso. Často se připravuje sváteční pokrm Los Romeritos (viz příloha – obr. 61), obsahující místní bylinu romerito⁸⁹, která se vaří v omáčce uvařené z různých druhů chilli, z chleba, čokolády, speciálního koření a olejnatých semen. Zajímavostí je, že se Los Romeritos jí i v období vánočních svátků. Jídlo se podává s bramborovými plackami, s tuňákem nebo krevetami.

Je také zvykem připravovat mexické chilli, které se nazývá El Poblano (viz příloha – obr. 62), naplněné kuřecím masem v rajské omáčce, se sýrem, tuňákem nebo jakoukoli vařenou zeleninou, vše v závislosti na regionu, ve kterém se chilli vaří. V období Svatého týdne se konzumují také polévky z luštěnin – čočky a fazolí, ke kterým se přidávají smažená rajčata, cibule a koriandr. Ve městě Puebla, jižně od Mexico City se podávají sušené chilli papričky Chipotle plněné sýrem (viz příloha – obr. 63). Jaro je také obdobím, kdy se na stole objevuje kaktus opuncie, připravený různými způsoby.

Obvykle se v postním období konzumují i různé druhy místních ryb a plody moře a to jak vařené, např. polévka z mořských plodů či rybí vývar, tak i pečené a grilované, tradičně se konzumují rybí tacos⁹⁰ (viz příloha – obr. 64). Běžná je také příprava ovocných nápojů ze

⁸⁷ *México desconocido* [online]. 14. 4. 2017 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.mexicodesconocido.com.mx/quema-de-judas-arte-color-y-tradicion-en-semana-santa.html>.

⁸⁸ Bílá sobota

⁸⁹ bylina, připomínající rozmarýn

⁹⁰ malá plněná tortilla

směsi nasekaného ovoce (jablek, banánů, červených i žlutých melounů, jahod, papáji a mnoha dalších druhů) či salátů z ovoce v cukrové vodě.

V centrálním Mexiku se jako dezert podává tzv. La Capirotada (viz příloha – obr. 65), sladké pečivo (vyráběné pouze o Velikonocích) namočené v atole⁹¹ s příchutí vanilky (viz příloha – obr. 66) a ochucené skořicí, které se prokládá vlašskými a piniovými ořechy, hrozinkami, mandlemi, proužky kokosového ořechu, kandovaným ovocem, jablky, hruškami, jahodami a acitrónem (viz příloha – obr. 67), neobvyklou sladkostí vyrobenou z dužiny kaktusu, která se několik hodin vaří v karamelu. Ingredience se liší podle místa, kde se Capirotada připravuje, namísto kukuřičného škrobu se používá piloncillo⁹², které se vaří se skořicí a hřebíčkem, což mu dává zvláštní chuť.

⁹¹ nápoj z kukuřičného škrobu

⁹² homole třtinového cukru

4 Folkloristická analýza

Velikonoce spolu s Vánoci patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům roku; jejich dnešní oslavy vychází ze svátků předkřesťanských, které byly vždy velmi těsně spjaty s cykly opakujícími se v přírodě. Mezi nejdůležitější oslavy patřily slavnosti spojené s jarní rovnodenností a počátkem vegetačního cyklu. Pro naše předky byla tato doba tou nejdůležitější částí roku, neboť končilo dlouhé zimní období a tím i strach z nedostatku potravy, hladu a smrti, příroda se probouzela a symbolizovala nový život a začínající práce na poli. Velikonoce jsou cyklicky se opakujícím svátkem, nemají pevně stanovené datum; jejich výpočet se řídí tzv. alexandrijskou zásadou a jejich přesné datum závisí na datu prvního úplňku po prvním jarním dnu.

V zemích, o kterých pojednává tato práce (Španělsko, Filipíny, Mexiko a Kolumbie), probíhají oslavy Svatého týdne – La Semana Santa velmi podobně; ve všech zemích se lze setkat s pestrobarevnými procesími, bratrstvy, nádhernými sochami Ježíše Krista, Panny Marie a dalších svatých a mnoha přihlížejícími. Obyvatelé Filipín navíc pojali oslavy Velikonoc trochu jiným způsobem; je v nich spojena historie země se současnou kulturou. V zemi je možné se i dnes setkat s vyznavači animismu, především ve špatně přístupných oblastech s malou či žádnou infrastrukturou; velký rozdíl je patrný při sledování oslav ve městech a na venkově. Srovnání průběhu oslav těchto svátků bude provedeno se slavnostmi, které se konají v České republice, jež probíhají zcela odlišně.

Ve Španělsku a španělsky hovořících zemích začínají oslavy o Květné neděli – El Domingo de Ramos; tento den symbolizuje začátek Svatého týdne a konec půstu, který započal na Popeleční středu a trval dlouhých čtyřicet dnů. Do období půstu se ale nezapočítávají neděle. Oslavy Velikonoc probíhají po celý následující týden a končí o Neděli velikonoční – El Domingo de Resurrección, El Domingo de Pascua. Oproti tomu je v České republice prvním dnem Velikonoc Zelený čtvrtek a oslavy končí až Pondělím velikonočním, náležejícím již lidové tradici.

4.1 Názvy jednotlivých dnů Velikonoc

Každý den velikonočních svátků má svůj název a úzce se vztahuje k událostem, které jsou spojeny s koncem Ježíšova života. Pro rychlejší orientaci je v následující tabulce uveden název dne Svatého týdne a událost, k němu se váží.

Španělsko a španělsky mluvící země	Česká republika	Událost, váží se k danému dni
El Domingo de Ramos	Květná neděle	Vstup Ježíše Krista do Jeruzaléma.
El Lunes Santo	Modré – Žluté pondělí	
El Martes Santo	Šedivé úterý	Ježíš očekává zradu.
El Miércoles Santo	Škaredá středa	Zrada Jidáše.
El Jueves Santo	Zelený čtvrtek	Poslední večeře, umývání nohou Ježíše Krista a první den Velikonočního tridia.
El Viernes Santo	Velký pátek	Ukřižování Ježíše Krista.
El Sábado Santo	Bílá sobota	Třetí den Velikonočního tridia.
El Domingo de Resurrección, El Domingo de Pascua	Boží hod velikonoční	Vzkříšení Ježíše Krista.
	Pondělí velikonoční	

obr. 21: Názvy jednotlivých dnů Svatého týdne a k nim se váží události z konce života Ježíše Krista

V České republice oslavy začínají až v druhé polovině Svatého týdne, první den Velikonočního tridia a končí Velikonočním pondělím; dnem, který se ve Španělsku ani španělsky hovořících zemích již neoslavuje, neboť se jedná již o svátek mimoliturgický.

4.2 El Domingo de Ramos

Ve Španělsku i ve španělsky mluvících zemích se jedná o první den Svatého týdne; oslavy jsou připomínkou slavného příjezdu Ježíše Krista do Jeruzaléma. Přihlížející dav jej vítal s ratolestmi palem v rukou a provolával mu slávu. Od čtvrtého století se ve Španělském království připomínají tyto události s větvíčkami palem z jihovýchodního Španělska, z města Elche. Tohoto dne se na mnoha místech země konají procesí, ve kterých jsou nesený sochy Ježíše Krista i dalších svatých; na svých ramenou je nosí členové bratrstev, poutníci i kající. Sochy jsou vynášeny z kostelů a chrámů, velmi často se jedná o umělecká díla pocházející ze sedmnáctého a osmnáctého století. I v hlavním městě Katalánska v Barceloně se tento den koná procesí s názvem La Burreta, procházející historickým centrem.

V Mexiku je tento den oslavován palmovými listy spletenými do tvaru kříže, které si Mexičané nechávají posvětit; přinášejí si je do svých domovů, kde je umístí za vstupní dveře. Listy jim mají zajistit ochranu celé domácnosti.

V některých kolumbijských regionech se o Květné neděli konají první procesí Svatého týdne. Oproti Španělsku a Mexiku jich však není tak velký počet a nekonají se ve všech městech po celé zemi. Slavná procesí tohoto dne se konají ve městě Pamplona v severním Santanderu; v tomto městě se procesí konají každý den Velikonočního týdne.

V České republice se celý týden konají bohoslužby, na kterých se čtou pašije, sdělení o Kristově umučení. Místo palmových ratolestí se u nás nejčastěji svítí větvíčky kočiček, které si lidé z kostela odnáší do svých domovů. V minulosti se posvěcené větvíčky dávali za kříž, za svaté obrázky, za dveře i okna, aby stavení bylo ochráněno před bleskem či krupobitím; bohatou úrodu zajistila větvíčka kočiček v rohu pole. Proti bolestem v krku během celého roku se polykaly jedna až tři posvěcené kočičky. Na Květnou neděli si věřící oblékali nové nebo své nejlepší šaty. V tento den bylo zakázáno péct, neboť by se zapekl květ a neuzrálo by žádné ovoce.

4.3 El Lunes Santo, El Martes Santo, El Miércoles Santo, El Jueves Santo

Ve Španělsku na Svaté pondělí neprobíhají procesí, koná se pouze každodenní mše; procesí se konají na Svaté úterý i Svatou středu. Oba dny jsou přípravou na velkolepé oslavy dvou nadcházejících dnů – čtvrtka a pátku. Na Svatý čtvrtek začíná Velikonoční tridium a křesťané si připomínají Poslední večeři Páně a mytí nohou Krista; obě tyto události jsou klíčové i pro všechna procesí konaná v tento den. V Murcii začínají procesí až v podvečerních či večerních hodinách. Velmi zajímavé jsou oslavy na Svatý čtvrtek ve městě Cervera, které začínají v noci; městem prochází procesí La Danza de la Muerte a své kořeny má ve středověku. O půlnoci se koná druhá část průvodu, představující ukřižování Krista; procesí se koná již od patnáctého století; na tři sta herců přehrává scény týkající se posledních Ježíšových dnů.

V Kolumbii se v tomto období konají průvody Rozsudku nad Ježíšem z Nazaretu; nejen aktéři vystupující v představení si musí na sebe obléci něco nového, u slavnostního oběda se schází celá rodina. Jedno z nejstarších bratrstev v zemi pořádá procesí na Svaté úterý v Pamploně; dodnes jsou členy bratrstva nejváženější osobnosti města. Na Svatý čtvrtek se v zemi konají dvě procesí; jedno vzdává hold Poslední večeři Páně, nejslavnější se konají ve městech Pamplona a Piedecesta; nejen těmito městy prochází průvody, ve kterých herci představují Ježíše Krista a dvanáct apoštolů. V některých kolumbijských městech děti během procesí tohoto dne jedí ovoce, sladkosti a další pokrmy, které byly připraveny, aby ozdobily Poslední večeři. Rodiny se schází u městských pomníků a uctívají památku Ježíše; Zelený čtvrtek je také dnem almužen, vaří se jídlo, které se rozdává potřebným.

Na svatý čtvrtek se v mnoha mexických městech konají hraná představení, jejichž tématem je Poslední večeře a ulicemi prochází tichá procesí; hlavními představiteli jsou nejen místní obyvatelé, ale také návštěvníci slavností. V tento den se v několika koloniálních městech konají Průvody ticha nebo procesí, v nichž kající nosí na ramenou těžká břemena. Ve městě Iztapalapa se koná velkolepé představení, které navštěvuje velké množství věřících. Ve městě Milpa Alta představuje utrpení Ježíše Krista šedesát potomků původního obyvatelstva.

V České republice začíná v lidové tradici Pašijový týden „tzv. *Modrým, někde Žlutým, pondělkem, po něm následovalo Šedivé úterý*“⁹³ a Sazometná středa. „*V lidovém prostředí se jí říkávalo škaredá, sazometná či smetná, protože se toho dne vymetaly komíny.*“⁹⁴ V tento den se nikdo neměl mračit (jako Jidáš na Ježíše), aby se neškarodil všechny středy roku. Začala se také malovat vejce. Na Zelený čtvrtek odívají kněží při mši mešní roucho zelené barvy; barva snad dala název tomuto dni. Lidé, aby byli celý rok plni sil, by měli jíst zelená jídla (špenát, salát či zeli); pekly a medem se mazaly jidáše⁹⁵, jejich snědení mělo zajistit ochranu před hadím uštknutím či pobodáním od vos nebo sršňů. V tento den se při mši svaté naposledy rozeznívají kostelní zvony a až do Bílé soboty „odlétají“ do Říma. Na Velký pátek zvony nahradily řehtačky a klapačky ze dřeva. Chlapci s řehtačkami honily Jidáše, kterého většinou představoval zrzavý chlapec. „*Tradice obchůzek s maskovanou postavou Jidáše – tzv. Vodění Jidáše na Bílou sobotu, která se dochovala v některých obcích na Pardubicku, je od roku 2012 zapsána na seznam národního kulturního dědictví.*“⁹⁶ Při mši svaté umýval biskup s řeholními představenými nohy dvanácti „*starcům nebo řeholním bratřím.*“⁹⁷ Tato tradice se dochovala dodnes; také papež každoročně koná tento akt a i on tak připomíná Poslední večeři Páně, při které Ježíš omyl nohy svým učedníkům.

4.4 El Viernes Santo

V tento den si křesťané celého světa připomínají pašije – utrpení, ukřižování a smrt Ježíše Krista. Ve španělské Murcii začínají oslavy Svatého týdne, jsou to jedny z nejstarších oslav ve městě; procesí v tento den začíná již v 6:00 hodin ráno a objevují se v něm sochy ze sedmnáctého a osmnáctého století. Oslavy Velkého pátku v Leónu začínají o půlnoci obchůzkou po městě s názvem La Ronda, po oficiálních zastávkách prochází po zbytek noci průvod městem. Barcelonské velkopáteční procesí již nemá takový vzhled jako procesí na Květnou neděli; prochází v okolí slavné ulice La Rambla a gotickou čtvrtí.

Na Velký pátek se začínají konat procesí také na Filipínách; v období mezi Květnou nedělí a Zeleným čtvrtkem se procesí nekonají. Průvody sice mají svůj původ v misionářských dobách, jejich celkové vyznění je však jiné, než v evropském Španělsku

⁹³ HRABÁKOVÁ, L., pozn. 30, s. 12.

⁹⁴ VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčeje aneb kalendárium světců a světic, mučedníků a mučednic, pojednávající o víře českého lidu k nim, jakož i o liturgii katolické.* Ilustroval František SKÁLA. České Budějovice: Dona, 1991. ISBN 80-85463-03-2, s. 55.

⁹⁵ kynuté pečivo

⁹⁶ HRABÁKOVÁ, L., pozn. 30, s. 13.

⁹⁷ VONDRUŠKA, V., pozn. 94, s. 55.

i v latinskoamerických zemích; v Mexiku můžeme najít podobný akt při procesích ve městě Taxco, kdy prochází ulicemi města kajíníci s těžkými balíky trnité třtiny přivázanými k pažím.

V kolumbijském městě Mompós se koná procesí, kdy kajíníci udělají tři kroky vpřed a dva kroky vzad; všechny ženy oděny do přísného smutku doprovází sochu Panny Marie, muži na sobě mají fialovou sutanu. V mnoha městech se konají smuteční koncerty vojenské hudby a prochází se křížová cesta.

V České republice byl Velký pátek donedávna pracovním dnem, ale tradičnější politické kruhy si vynutily, že je od roku 2016 dnem pracovního klidu; podle lidových pověr se v tento den otevírají skály a vydávají své poklady, neměly by se půjčovat žádné věci, aby se s nimi nemohlo čarovat. Křesťané drží přísný půst, nemají např. používat počítače, mobilní telefony či se bavit. Nekoná se mše, na bohoslužbě se čtou texty a zpěvy; má ponurý charakter umocněný tím, že kněz ulehne před oltář. Uctíván je svatý kříž. V tento den jsou křesťanské tradice stále udržovány.

4.5 El Sábado Santo

Svatá sobota je třetím dnem Velikonočního tridia, je zakončena nešporami Velikonoční neděle. Očekává se vzkříšení Ježíše Krista; nekoná se žádná mše a liturgicky tento den končí západem Slunce. Hlavní křesťanská oslava roku, již jsou Velikonoční vigilie, začíná za soumraku.

Ve španělské Murcii se konají dvě procesí; zajímavostí je, že procesí, které organizují cofradie Ježíše Krista ležícího a Panny Marie se světlem, je průvodem ticha. Jedná se o jediné procesí v tomto městě, které nemá žádný hudební doprovod; slavnostní a zároveň ponurá atmosféra tohoto dne je doplněna černobílými tunikami členů bratrstev.

V České republice se koná mše, oslavující vzkříšení Ježíše; před začátkem bohoslužby je před vchodem do kostela svícen oheň, poté je vnesen do ztemnělého kostela. Od přineseného ohně je zapálena silná velikonoční svíčka – Paškál, která poté hoří při bohoslužbách po dobu čtyřiceti dnů, tedy po dobu Ježíšova pobytu na Zemi po jeho vzkříšení.

4.6 El Domingo de Resurrección

Velikonoční neděle je dnem vzkříšení Ježíše Nazaretského třetího dne po jeho ukřižování; oslavy však mají své kořeny již v pohanských dobách, v minulosti znamenaly plodnost a radost z příchodu jara a s ním spojenou setbou.

I ve Španělsku se i v poslední den Svatého týdne konají slavná procesí; v Murcii se poprvé konalo počátkem dvacátého století. Procesí má dva lidové názvy, tím prvním je průvod bílých a druhým procesí d'ábla. V průvodu jsou členové arcibratrstva oblečeni do bílých tunik se zlatými ozdobami a na jeho počátku kráčí postava démona spoutaného řetězem.

V kolumbijské La Platě se v ranních hodinách koná dramatizace vzkříšení Krista a poté se koná procesí. Ve městě Boyacá se v procesí objevuje malé dítě, převlečené za anděla a všem kolem oznamuje vzkříšení Ježíše. Ve všech procesích jsou obrazy Krista ozdobeny bílými standardami s karmínovým křížem uprostřed.

V Mexiku je na konci Svatého týdně tradičně pálen Jidáš; obří socha představující d'ábla nebo neoblíbeného politika je spálena na ulici. Tento zvyk byl dovezen ze Španělska, přičemž zde se dnes již nedodrhuje, zatímco v Mexiku jde o velice oblíbenou tradici. Je v ní patrné propojení křesťanských tradic se zvyky a rituály indiánů z předkolumbovské éry. Na území Mexika v minulosti žili Aztékové, Mayové a Zapotecové; všechna tato etnika provozovala rituál lidské oběti.

Na Boží hod velikonoční si věřící v České republice přinášeli do kostela mazance, beránka, chleba, vajíčka a víno, aby si tyto velikonoční pokrmy nechali posvětit; dnes se světi mazance a barevná vejce. V tento den končí dlouhá postní doba; v minulosti se připravovala nejlepší jídla, mezi která patřilo nejen pečené skopové maso, ale počítal se k nim i beránek či mazanec; každý přichozí byl pohoštěn. Hospodář odnesl posvěcený mazanec na pole, do sadu a kousek hodil i do studny, což mělo zajistit dostatek úrody.

4.7 Velikonoční pondělí

Tento den v České republice vrcholí oslava Velikonoc; jedná se o mimoliturgický den, neboť oslavy Velikonoc končí již v neděli. V oslavách jsou velké rozdíly, jinak se slaví v Čechách

a jinak na Moravě, kde jsou tradice více dodržovány. Ve velkých městech se velmi často

navštěvují pouze rodiny a přátelé, na koledu k neznámým lidem se dnes již většinou nechodí; je to dáno především neosobním prostředím velkoměst.

Chlapci, mládenci a muži chodí od časných ranních hodin na obchůzku s pomlázkou a koledují, koleda končí v poledne; na jižní Moravě se stále dodržují lidové tradice a na pomlázku se chodí dům od domu v krojích. Koledníci za svoji koledu dostávají malované vajíčko, barevnou stužku na pomlázku, malé děti si vykoledují čokoládu a dospělí mnohdy sklenku alkoholu.

Ve Španělsku ani ve španělsky mluvících zemích se na Velikonoční pondělí žádné slavnosti nekonají; oslavy probíhají pouze od Květné neděle do Neděle velikonoční.

4.8 Filipíny

Přestože byly tradiční křesťanské oslavy Svatého týdne (La Semana Santa) do tohoto ostrovního státu přivezeny ze Španělska, jsou dnes velikonoční rituály a způsoby konání procesí, Křížové cesty a průvodů sebemrskáčů zcela jiné. Filipíny jsou zemí, ve které je možné se setkat s mnoha přírodními katastrofami, jejichž příčinou jsou ničivé tajfuny nebo vulkanická činnost. Místní lidé proto vždy hledali pomoc ve víře; i dnes vidí oporu v křesťanství a pro Filipínce nejsou žádné oběti zbytečné. Tímto se řídí i při pořádání procesí v období Svatého týdne.

Nezapomenutelnými jsou procesí a dramatická představení konaná např. na ostrově Marinduque či ve městech Paete a Kutud u Pampangy. Velkolepé oslavy se sice konají pouze na Velký pátek, přesto lákají mnoho návštěvníků k účasti na slavnostech. Asi nejděsivější podívanou je procesí procházející Křížovou cestu v malém městečku Kutud u Pampangy; již od rána je městečko plné flagelantů, kteří se při chůzi mrskají důtkami, které jim drásají záda do krve. Někteří mají na hlavách květinové věnce namísto trnové koruny. Z okolních vesnic a městeček přichází do Kutudu muži, aby se nechali ukřížovat.

Od druhé poloviny minulého století se klasické procesí Křížovou cestou s průvodem sebemrskáčů začalo měnit; v současnosti se jedná o velmi krutou a krvavou podívanou, obrovskou show, kterou vyhledává stále větší počet turistů z celého světa. Samotná katolická církev se však od takto pojatých oslav Velikonoc distancuje.

Velikonoce – La Semana Santa jsou křesťanským svátkem, oslavovaným ve všech křesťanských zemích světa; úkolem této práce bylo představit velikonoční slavnosti, zvyky a rituály ve Španělském království, na Filipínách, v Kolumbii a v Mexiku. Mnoho lidí je přesvědčeno, že oslavy probíhají ve všech zemích stejně nebo podobně jako v zemi jejich, čemuž tak není. Evropa je úzce svázána s pohanskými oslavami starých Keltů, Slovanů či Germánů, Latinská Amerika se zvyky indiánských kmenů Mayů, Aztéků, Zapoteců i Inků, na Filipínách také dodnes žijí animisté, především na špatně dostupných místech. Všechny tyto vlivy v jednotlivých zemích působily na tradiční křesťanské oslavy spojené s připomínkou posledních dnů života Ježíše Krista a jeho vzkříšením.

Závěr

Bakalářská práce s názvem *La Semana Santa* se zabývala tématem Velikonoc a s nimi spojenými velikonočními oslavami, zvyky a rituály. Velikonoce jsou také nazývány svátky jara a jejich oslavy vychází z pohanských tradic, které byly v minulosti zakomponovány do oslav křesťanských. Práce popisuje oslavy Svatého týdne ve Španělsku, na Filipínách, v Kolumbii a v Mexiku a jsou v ní blíže popsány jednotlivé dny od neděle Květné po Velikonoční. Cílem práce byla antropologická analýza a popis slavností, zvyků a rituálů Svatého týdne ve Španělsku a vybraných španělsky hovořících zemích. Za úkol si vzala také vymezení kulturních kořenů, průběhu a charakteristických rysů tohoto největšího křesťanského svátku, které jsou velmi silně ovlivněny pohanskými oslavami a rituály svátků jara. Důraz byl kladen také na doprovodné jevy a náboženský, kulturní a sociální význam Svatého týdne. Na závěr práce nabízí srovnání oslav Velikonoc ve Španělsku, na Filipínách, v Kolumbii, v Mexiku a v České republice.

Pro křesťany na celém světě jsou Velikonoce největším křesťanským svátkem celého roku; křesťanství samotné bylo velmi silně ovlivněno helénisticko-hebrejskými tradicemi. Oslavy Svatého týdne vychází z předkřesťanských tradic spojených s prvními zemědělskými pracemi na poli. Slavnosti spojené s novým obdobím vegetace na jaře a s životem vítězícím nad smrtí byly oslavovány již v antickém světě; i pro slovanské a germánské kmeny byly slavnosti spojené s jarní rovnodenností nedílnou součástí jejich kultury, Pesach je jeden z nejvýznamnějších svátků jara Židů. Všechny tyto tradiční oslavy silně ovlivnily slavnosti a rituály křesťanských Velikonoc, neboť část z nich přetrvala i přes všechny snahy církve o jejich vymýcení.

Dnes lidé žijí v přetechnizovaném světě, jsou nedílnou součástí globální společnosti, což má své výhody, ale na druhou stranu vede k zapomínání tradic vlastního kulturního prostředí. I v současnosti se mnozí snaží velikonoční zvyky dodržovat, stále však roste počet těch, kteří neznají jejich původ, smysl či kořeny. Tato práce se snažila zmapovat historii oslav Svatého týdne ve Španělsku a porovnat je se slavnostmi ve vybraných španělsky mluvících zemích a v České republice.

Z folkloristické komparace vyplývá, že lidé ze zemí, které byly dříve španělskými koloniemi, se i dnes snaží ke svým historickým kořenům navracet; ve španělsky mluvících zemích Latinské Ameriky i na Filipínách byly do křesťanských oslav Svatého týdne

zakomponovány rituály a slavnosti původního obyvatelstva spojené se svátky jara. Také oslavy Velikonoc ve Španělsku navazují na minulost a procesí se v tomto období konají již od středověku. Česká republika naopak tvoří evropský protipól slavných španělských oslav Svatého týdne; naše země patří k nejméně religiózním zemím na světě a od toho se odvíjí i oslavy všech křesťanských svátků během roku, nejen Velikonoc a Vánoc. Toto odklonění od křesťanských tradic je nejvíce patrné právě u velikonočních svátků, kdy je většina lidí ráda, že mají volno a nemusí do práce; přesto se ale i v ČR některé tradice a zvyky dodržují.

Španělsko naopak patří k nejreligióznějším zemím celého světa a pořádání tradičních velikonočních procesí je považováno za samozřejmost. Je také čest, stejně jako tomu bylo i v minulosti, být členem cofradie, i když bratrstva dnes plní jinou roli, než jakou měla dříve. Ze Španělského království bylo křesťanství v průběhu šestnáctého a sedmnáctého století šířeno do španělských kolonií, tedy i do většiny zemí Latinské Ameriky a na Filipíny, nacházející se v jihovýchodní Asii. Křesťanské oslavy Velikonoc pomalu vytlačovaly slavnosti původního do obyvatelstva, ale stejně jako v Evropě se některé pohanské rituály začlenily do slavností křesťanských. Dnes je možné najít slavnosti importované do těchto zemí ze Španělska, které se ale v zemi původu do dnešních dnů nezachovaly. Jednou z nich je zvyk pálení Jidáše, který se tradičně koná na konci Svatého týdne; jde o originální zvyk, přivezený ze Španělska, který symbolizuje očistu těla pomocí ohně a zároveň příchod jara a vítězství dobra nad zlem. V Mexiku se postavy Jidáše vyrábí z rákosu, trávy, papíru či kartonu a jsou pomalovány a ozdobeny podle zvyklostí daného regionu; Kristův zrádce je reprezentován ďáblem, velmi často však představuje neoblíbeného politika. Tato tradice s největší pravděpodobností vychází z indiánských tradic předkolumbovské éry, neboť na území Mexika v minulosti žili Aztékové, Mayové a Zapotecové, známí častými lidskými oběťmi.

Tato bakalářská práce by mohla být využita nejen vyučujícími španělského jazyka, ale i učiteli společenských věd. Je možné z ní čerpat informace a zajímavosti týkající se Velikonoc ve Španělsku, na Filipínách, v Mexiku a Kolumbii. Nabízí se také možnost zkoumání této problematiky rozšířit na další španělsky mluvící země v Latinské Americe.

Seznam použitých zdrojů

Citované publikace:

ÁLVAREZ DE MIRANDA, Angel., ORTIZ-OSÉS, Andrés. *Mito, religión, y cultura*. México D. F.: Universidad Autónoma Metropolitana Unidad Cuajilmapa, 2008. ISBN 978-8476-5888-64.

ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001. Obzor (Prostor), sv. 33. ISBN 80-7260-051-6.

ATIENZA, Juan G. *Fiestas populares e insólitas*. Barcelona: Ediciones Martínez Roca, 1997. ISBN 84-2702-216-6.

BARCELÓ LÓPEZ, Antonio. *Pasión de la Semana Santa de Murcia*. Madrid: Servilibro Ediciones, 1992. ISBN 84-6110-060-3.

BARTLETT, Sarah. *Mýty a báje od A do Z: všechno, co chcete vědět o mytologii celého světa*. Praha: Metafora, 2009. ISBN 978-80-7359-220-2.

BUDIL, Ivo T. *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-321-0.

CARRERO RODRIGUEZ, Juan. *Diccionario cofradiero: cerca de 3000 expresiones de la Semana Santa de Sevilla y resto de España*. 2. vydání. Sevilla: Editorial Castillejo, 1996. ISBN 84-8058-057-7.

CAVENDISH, R. *Dějiny magie*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1994. ISBN 80-207-0509-0.

COPANS, Jean. *Základy antropologie a etnologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-385-4.

DORSON, Richard Mercer, *Folklore and folklife: an introduction*. Chicago: University of Chicago Press, 1972. ISBN 0-226-15870-5.

ELIADE, Mircea. *Mýtus o věčném návratu: (archetypy a opakování)*. 1. vyd. Praha: OIKOYMENH, 1993. ISBN 80-85241-51-X.

FLORES ARROYUELO, Francisco Jose. *Fiestas de ayer y de hoy en España*. Madrid: Alianza Editorial, 2001. ISBN 84-2067-213-0.

FROLCOVÁ, Věra. *Velikonoce v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2001. ISBN 80-7021-503-8.

HRABÁKOVÁ, Luďka. *Tradice v naší a evropské kultuře*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014. ISBN 978-80-7494-038-5.

HRABÁKOVÁ, L. *Vybrané kapitoly z kulturní antropologie*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2002. ISBN 80-708-3617-2.

JELÍNEK, Karel, Karel ŘÍMOVSKÝ a Zdeněk SMOLÍK. *Lidové pranostiky, přísloví a zvyky v zemědělství*. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2004. ISBN 80-7157-827-4.

KARLOVÁ, Jana. *Slavnosti a rituály jako zpráva o obrazu světa*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2013. ISBN 978-80-7465-076-5.

LABASTIDA, Jaime. *La semana santa cora*. México: Siglo Veintiuno, 2004. ISBN 96-8232-539-0.

LUENGO MENA, Jesús. *Compendio de las cofradías de Sevilla: que procesionan a la Santa Iglesia Catedral en Semana Santa*. Valencina de la Concepción (Sevilla): Ediciones Espuela de Plata, c2007. ISBN 84-9613-389-3.

MASRÍN-VIVEROS, Antonio. *Las cofradías castellanas en la Edad Media. Pasado, presente y futuro de la producción historiográfica*. Espacio, Medieval. 2012.

MUCHEMBLED, R. *Magie a čarodějnictví v Evropě: od středověku po současnost*. 1. vyd. Praha: Volvox Globator, 1997. ISBN 80-720-7035-5.

NIETO TARANGO, Celeste. *Fiestas populares de México*. México: CONACULTA, Dirección General de Culturas Populares e Indígenas, 2005.

OLARTE, Guillermo Plazas. *Sugamuxi: crónicas y leyendas*. Bogotá (Colombia): Sección Impr. y Publicaciones de las Fuerzas Militares, 1961.

PECOLD, Lumír. *Slavnosti a rituály: výběr 52 zcela nevšedních událostí rozložených v běhu roku: výpravy za zážitky, které v průvodcích nenajdete*. Frýdek-Místek: Ppress, 2009. ISBN 978-80-86312-00-2.

SÁNCHEZ HERRERO, José. *La Semana Santa de Sevilla*. Madrid: Silex, c2003. ISBN 84-7737-120-2.

SÁNCHEZ, María Angeles. *Fiestas populares: España día a día*. Madrid: Maeva Ediciones, c1998. ISBN 8486478790.

SLAVICKÝ, Stanislav. *Filipíny: pašije a fiesty*. Praha: Gallery, 2008. ISBN 978-80-86990-51-4.

TOUFAR, Pavel. *Velikonoce*. Třebíč: Akcent, 2001. ISBN 80-7268-129-x.

URIBE, Veronica. *Encuéntrame: fiestas populares de América Latina*. 2. vyd. Bogotá: Editorial Norma, 1991. ISBN 98-0257-059-1.

VAVŘINOVÁ, Valburga. *Malá encyklopedie Velikonoc*. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-292-9.

VONDRUŠKA, Vlastimil. *Církevní rok a lidové obyčeje aneb kalendárium světců a světic, mučedníků a mučednic, pojednávající o víře českého lidu k nim, jakož i o liturgii katolické*. Ilustroval František SKÁLA. České Budějovice: Dona, 1991. ISBN 80-85463-03-2.

VONDRUŠKOVÁ, Alena. *Český lidový a církevní rok*. Brno: MOBA, 2015. ISBN 978-80-243-6761-3.

WEINSTEIN, M. *Pozitivní magie: okultismus v praktickém životě*. 1.vyd. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-719-8207-5.

ZARAUZ LÓPEZ, Héctor L. *México: fiestas cívicas, familiares, laborales y nuevos festejos*. México, D.F.: CONACULTA Culturas Populares, 2000. ISBN 97-018-5652-X.

Databáze

COLAS DE PEREGRINOS EN LA DESPEDIDA DE LA SEMANA SANTA. La Semana Santa del Xacobeo. *El País* [online]. 5. 4. 2010, s. 1. ProQuest Central.

DAVINSON STEV, Abril Salcedo. Impacto de la Semana Santa sobre los índices de producción sectoriales de la industria colombiana. *Revista De Economía Del Rosario* [online]. 2016, vol. 19, no. 1, s. 57-84. ISSN 0123-5362.

La Semana Santa española marcada por la lluvia y la crisis. *EFE News Service* [online]. 4. 4. 2012. ProQuest Central.

MAURICIO, Flores Lobeira. Mauricio Flores Lobeira. El mayor amor. *El Norte* [online]. 14. 4. 1998, s. 8. ProQuest Central.

MEDINA, Germán Ferro. Guía de observación etnográfica y valoración cultural: fiestas y semana santa. *Apuntes* [online]. 2011, vol. 24, no. 2, s. 222-241. ISSN 16579763.

PALMA MARTOS, Luis, MARÍA PALMA MARTOS Luisa a MARTÁN NAVARRO José Luis. La integración entre cultura y economía. El caso de las Fiestas de Primavera de Sevilla. *Estudios De Economía Aplicada* [online]. 2014, vol. 32, no. 1, s. 287-308. ISSN 11333197.

PANTALEONI, Ana. La mona se viste moderna. *El País* [online]. 3. 4. 2009, s. 50. ProQuest Central.

SÁNCHEZ, Clara Macías, Salvador Hernández GONZÁLEZ a Salvador Rodríguez BECERRA. Calendario festivo y actos de culto en Carmona: una reflexión acerca de las fiestas en la modernidad. *Revista De Antropología Social* [online]. 2015, vol. 24, s. 405-431,469-471. ISSN 1131-558X.

VALENCIA, Verónica. Devoción en línea. *El Norte* [online]. 2. 4. 2007, s. 4. ProQuest Central.

VALLESPÍN, IVANNA. Monas de Pascua en 3D. *El País* [online]. 6. 4. 2010, s. 1. ProQuest Central.

VERA, Juan Ruipérez. La saeta en la Semana Santa cartagenera. *Revista Murciana De Antropología* [online]. 2012, no. 19, s. 135-145. ISSN 1135691X.

Internetové zdroje:

ABC de Sevilla: *Pasión de Sevilla* [online]. 24. 3. 2018 [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: https://sevilla.abc.es/sevilla/semana-santa/sevi-fotos-barrio-torreblanca-vuelca-30115229005-20180324201211_galeria.html.

Academias del Jardín de Murcia, y su Reyno y en un rinconcito YO: *Viernes de Dolores de 2012* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://academiasdeljardin.blogspot.com/2012/03/viernes-de-dolores-de-2012.html>.

Artelista. *La cena de la cofradía de Jesus* [online]. [cit. 2018-07-02]. Dostupné z: <https://www.artelista.com/en/artwork/25671011360939151acenadelacofradiadejesusmurcia.html>.

Blog *Dulce Nombre de Jesus Nazareno de León* [online]. 8. 2. 2011 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://dulcenombredejesusnazareno.blogspot.com/2011/02/fotos-procesioncentenario-nazaren-o.html>.

Capital21: *Ya viene la 171 Representación de la Pasión de Cristo en Iztapalapa* [online]. 1. 4. 2014 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.capital21.cdmx.gob.mx/171-representacion-pasion-de-cristo-en-iztapalapa/>.

Casa Paco Úbeda [online]. 21. 3. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://casapacoubeda.wordpress.com/2018/03/21/puntitos-americanos/>.

Caracol [online]. 29. 3. 2018 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: http://caracol.com.co/emisora/2018/03/29/cucuta/1522330672_492931.html.

Caracol: *Tunja* [online]. 5. 6. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://caracol.com.co/emisora/2016/06/05/tunja/1465127947_835051.html.

Caracol: *Tunja* [online]. 24. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://caracol.com.co/emisora/2018/03/24/tunja/1521914269_325697.html.

Cocina con Clau: *Flores Manchegas o Flores Fritas* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://cocinaconclau1.blogspot.com/2015/03/flores-manchegas-o-flores-fritas.html>.

Cocina fácil [online]. 17. 3. 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.cocinafacil.com.mx/tips-de-cocina/como-cocinar-los-romeritos/>.

Cofrades: *Origen y Evolución De Las Cofradías Penitenciales De Semana Santa* [online]. [cit. 2018-07-17]. Dostupné z: <http://cofrades.sevilla.abc.es/profiles/blogs/origen-y-evolucion-de-las-cofrad-as-penitenciales-de-semana-santa>.

Consejos de tu farmacéutico: *Nutrición* [online]. 5. 8. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.consejosdetufarmacaceutico.com/coca-de-boqueron/>.

Costado Semana Santa: *Historia de la semana santa de jumilla* [online]. [cit. 2018-09-09]. Dostupné z: <http://www.elcostado.es/?ir=ssanta>.

ČTK. Autor: Fotobanka ČTK, René Flugger; – <http://www.pragjesu.info/image-infant-jesus-l.htm>, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20428346> [online]. [cit. 2018-07-01].

Diario Canarias Plural: *El Ayuntamiento de Tacoronte es testigo de un intenso pleno infantil sin precedentes* [online]. 21. 4. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://canariasplural.es/>.

Diario de Jerez: *Tiempo de Cuaresma* [online]. 9. 3. 2017 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://www.diariodejerez.es/jerez/Tiempo-preparacion-dias-direccion-cofradias_0_1115888989.html.

Diario de León: *Semana Santa* [online]. 31. 3. 2012 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.diariodeleon.es/noticias/semanasanta/itinerarios_680053.html.

Diario de León: *Semana Santa* [online]. 30. 3. 2013 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.diariodeleon.es/noticias/semanasanta/ronda-dulce-nombre-jesus-nazareno-no-sucumbe-lluvia-llama-participacion-procesion-pasos_782609.html.

El blog de Kika: *Nazarenos* [online]. 30. 3. 2013 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://kikatomas.wordpress.com/2013/03/30/nazarenos/>.

El Giraldillo: *Ocio, cultura y turismo en Sevilla y Andalucía* [online]. 25. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.elegirhoy.com/evento/fiestas/domingo-de-ramos-en-cordoba>.

Elche Oasis Mediterráneo: *Santa Semana en Elche* [online]. 16. 3. 2018 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <http://www.visitelche.com/semana-santa-en-elche-2/>.

El país de los estudiantes: *Cultura/espectáculos* [online]. 8. 5. 2014 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <https://estudiantes.elpais.com/EPE2014/periodicodigital/ver/equipo/3912/articulo/la-palma-blanca>.

El punt avui +: *Societat Barcelona* [online]. 5. 7. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/873556-consens-i-aval-per-fixar-lesdates-de-la-setmana-santa.html>.

El Palpitar: *Así se vive la celebración de la Semana Santa en el mundo* [online]. 3. 4. 2015 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.elpalpitar.com/mundo/2015/04/asi-se-vive-la-celebracion-de-la-semana-santa-en-el-mundo/>.

El Souvenir: *Vívelo para amarlo* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://elsouvenir.com/la-procesion-del-silencio-mas-impresionante-mexico/>.

ExtraSTORY.cz: *Co se nám Da Vinci pokoušel říct Poslední večeří? Historici přišli na vcelku banální vysvětlení* [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://extrastory.cz/co-se-nam-da-vinci-pokousel-riect-posledni-veceri-historici-prisli-na-vcelku-banalni-moznost.html>.

Fira de Rams: *Rambla Catalunya, Barcelona* [online]. 11. 2. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://firaderamsramblacatalunya.blogspot.com/2014/02/blog-post.html?sref=pi>.

Grado 103 [online]. 3. 9. 2010 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <http://ungrangrado103.blogspot.com/2010/09/semana-santa.html>.

Gastronostrum: *Qué se come en Semana Santa* [online]. 3. 4. 2012 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.gastronostrum.com/que-se-come-en-semana-santa/>.

Gob.mx [online]. 19. 12. 2017 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <https://www.gob.mx/semarnat/articulos/acitron-producto-de-un-cacto-globoso-en-peligro-de-extincion?idiom=es>.

Guia todo: *La ciudad en tus manos!* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: http://www.guiatodo.com.co/Comida/medellin/sopa_de_arroz.

Guías Viajar: *Consejos útiles para planificar tus viajes* [online]. 12. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://guias-viajar.com/espana/murcia-programa-horarios-procesiones-semana-santa/>.

Hart van Nederland: Filipijnen spelen kruisiging Jezus na [online]. 14. 4. 2017 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2017/filipijnen-jezus-pasen/?TN_REFERAL_ORIGIN=https%3A%2F%2Fwww.google.cz%2F.

Hermanidad y Cofradía del Santísimo Cristo de la Corona y Nuestra Señora del Rosario [online]. [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: <https://cristocorona.blogspot.com/p/la-imagen-del-santisimo-cristo-de-la.html>.

Hispanic kitchen [online]. 3. 9. 2010 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <http://ungrangrado103.blogspot.com/2010/09/semana-santa.html>.

Chef Oropeza [online]. [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://cheforopeza.com.mx/chiles-chipotles-rellenos-con-salsa-de-frijol/>.

Chowhound: *Home cooking* [online]. 27. 1. 2012 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.chowhound.com/post/fantastic-poblano-peppersrecipes-chile-rellenos-830523?page=3>.

Inforural: *Ajo y bacalao en la Semana Santa de Zamora* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.inforural.com/blog/12777/semanasanta/zamora/sopadeajo>.

Invaluable: *The world's premier auctions and galleries* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.invaluable.com/auction-lot/jose-gutierrez-solana-madrid-1886-1945-procesio-1780-c-7394c1fbc1>.

Junta mayor de cofradías: *Semana Santa Leonesa* [online]. [cit. 2018-11-04]. Dostupné z: <http://www.semana santaleon.org/semana-santa>.

Kauno kredito unija. *Kviečiame padėti Filipinų kredito unijų bendruomenėms* [online]. [cit. 2018-06-30]. Dostupné z: <http://kku.lt/naujienos/kvieciame-padeti-filipinu-kredito-uniju-bendruomenems/>.

La cocina de la abuela [online]. 24. 3. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.comidinasdelaabuela.com/2018/03/potaje-de-vigilia-tradicional-para.html>.

La opinión de Murcia: *El diablo, capturado y encadenado* [online]. 4. 4. 2010 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laopiniondemurcia.es/agenda/2010/04/04/diablo-capturado-encadenado/239198.html>.

La opinión de Murcia: *Semana Santa* [online]. 27. 3. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laopiniondemurcia.es/multimedia/fotos/semana-santa/2016-03-27-55997proce-sion-resucitado-murcia.html>.

La verdad 20: *El último suspiro de la Pasión* [online]. 13. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laverdad.es/murcia/semana-santa/murcia/201504/05/ultimo-suspiro-pasion-20150405010619-v.html>.

León al Máximo: *Aproximación al Leonesismo. Un sentimiento en la historia de un Pueblo* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://leonalmaximo.blogspot.com/2015/04/por-semana-santa-en-leon-capital.html>.

Luz y Artes: para provocar los sentidos visuales educativos. *Palmas blancas en Elche*. [online]. 26. 3. 2018 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <http://www.luzyartes.com/2018/03/palmas-blancas-en-elche-origami-con.html>.

Mataro Photographs [online]. 18. 4. 2014 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <https://matarophotographs.wordpress.com/2014/05/04/two-versions-of-self-abnegation-2/>.

Me encanta Murcia: *Ocio y eventos* [online]. 2. 4. 2012 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://meencantamurcia.es/la-semana-de-murcia-vista-desde-dentro/>.

Megalópolis: *Informando a la Gran Urbe* [online]. 9. 4. 2017 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://megalopolismx.com/noticia/19233/inicia-operativo-por-representacion-de-pasionde-cristo-en-iztapalapa>.

México desconocido [online]. 1. 4. 2011 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.mexico-desconocido.com.mx/semana-santa-en-milpa-alta-distrito-federal.html>.

México desconocido [online]. 14. 4. 2017 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.mexico-desconocido.com.mx/quema-de-judas-arte-color-y-tradicion-en-semanasantata.html>.

Middle East/North African Lit.: *Goodreads* [online]. 26. 3. 2015 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/topic/show/2268601-al-andalus-recommendations>.

MSN noticias [online]. 31. 3. 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.msn.com/es-cl/noticias/mundo/las-mejores-fotos-por-el-viernes-santo-en-américa-latina/ar-AAviXr0>.

Murcia turística: *Fiestas* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://www.murciaturistica.es/camino-de-la-cruz/fiesta_app?ficha=semana-santa-459.

My recipes [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: <https://www.myrecipes.com/recipe/bandeja-paisa>.

Novinky.cz: *Unikátní karnevalové oslavy: Pomerančová bitva nebo pohřeb sardinky* [online]. 13. 2. 2017 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/cestovani/428772-unikatni-karnevalove-oslavy-pomerancova-bitva-nebo-pohreb-sardinky.html>.

Objetivo bienestar: *Alimentación* [online]. 28. 6. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: http://www.objetivobienestar.com/desalar-el-bacalao_2157_102.html.

Ocio: *Semana Santa* [online]. 19. 3. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://as.com/ocio/2016/03/14/tikitakas/1457992876_386606.html.

Pasos y Palios: *Hermandad de la Corona Sevilla* [online]. 5. 3. 2017 [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: <http://pasos-palios.blogspot.com/2017/03/hermandad-de-la-corona-sevilla.html>.

Pinterest: *Cocina Mexicana* [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/295478425523985232/>.

Pinterest [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/398920479480532270/?lp=true>.

Planet calling: *Blog de viajes* [online]. 21. 3. 2016 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <https://planetcalling.wordpress.com/2016/03/21/los-moriones-y-el-latido-marinduqueno-en-semana-santa/>.

Portal Boyacá: *Sistema informativo digital* [online]. 26. 3. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.portalboyaca.com/noticia.php?id=4390>.

Procesión del Silencio en Murcia [online]. 3. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laverdad.es/fotos/semana-santa/murcia/201504/03/procesion-silencio-murcia-30103230097860-mm.html?mode=fullscreen>.

Radio Sevilla: *Semana Santa Sevilla* [online]. 22. 3. 2018 [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: http://cadenaser.com/emisora/2018/03/22/radio_sevilla/1521703773_953949.html.

Región de Murcia digital: *Fiestas - Semana Santa* [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://www.regmurcia.com/servlet/s.SI?METHOD=ENLACEMENUS&sit=a,0,c,369,m,2693,idt,0>.

Revista Iberica: *La Passió de Cervera* [online]. 24. 1. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.revistaiberica.com/la-passio-de-cervera-lleida/>.

Ridmx: *Con el Domingo de Ramos, empieza Semana Santa en Oaxaca* [online]. 25. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.ridmx.com.mx/con-el-domingo-de-ramos-empieza-semana-santa-en-oaxaca/>.

Saboreandalucia [online]. 29. 3. 2012 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://saboreandalucia.blogspot.com/2012/03/nuestra-cocina-el-hornazo.html>.

Saborgourmet: *Ensaladas de verano, Recetas de verano* [online]. 18. 1. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://saborgourmet.com/mona-de-pascua/>.

- Saborgourmet: *Ensaladas de verano, Recetas de verano* [online]. 20. 1. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://saborgourmet.com/receta-de-longanizas-de-pascua/>.
- Semana Santa en Antioquia [online]. [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <http://semana-santaenantioquia.blogspot.com/2013/01/experiencia-motivada-por-la-fe.html>.
- Semana Santa Murcia: *Hora Cofrade* [online]. 17. 1. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://semanasantamurcia.blogspot.com/2013/03/multitudinario-traslado-del-granpoder.html>.
- Semana Santa Murcia: *Hora Cofrade* [online]. 5. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://semanasantamurcia.blogspot.com/2015/04/sabado-de-gloria-en-murcia.html>.
- SER: *La Semana Santa más extrema* [online]. 25. 3. 2016 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: http://cadenaser.com/ser/2016/03/25/album/1458900684_606145.html#1458900684_606145_1458901988.
- Somos colombianos: *Noticias* [online]. 21. 9. 2013 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.somoscolombianos.com/noticias/receta-de-papas-chorreadas-colombianas/>.
- Spoonacular: *Cazuela de Mariscos Colombiana* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://spoonacular.com/recipes/cazuela-de-mariscos-colombiana-477833>.
- Take a chef: *¡Un Chef Profesional en la comodidad de tu casa!* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.takeachef.com/blog/7-platos-tipicos-de-semana-santa-1/>.
- Telejumilla tu canal local: *El Cristo Amarrado ya está en Jumilla* [online]. 26. 3. 2018 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <http://telejumilla.es/2018/03/26/cristo-amarrado-ya-esta-jumilla-2/>.
- Thinglink. *Argentina Map* [online]. [cit. 2018-06-30]. Dostupné z: <https://www.thinglink.com>.
- Thinglink. *Evolución de la abstención electoral en América Latina* [online]. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: <https://www.thinglink.com>.
- Thinglink. *La muralla de Jayran en Almeria, El castillo de Matrera* [online]. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: <https://www.thinglink.com>.
- Thyme and love: *Vegan recipes, travel. lifestyle* [online]. 25. 12. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://thymeandlove.com/atole-de-vanilla/>.
- Unilever Food Solutions [online]. [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.unileverfoodsolutions.com.mx/recipe/tacos-de-pescado-al-cilantro-R0059930.html>.
- Universidad Cardenal Herrera. *El significado del Domingo de Ramos* [online]. 2014, 12. 4. 2014 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <https://blog.uchceu.es/pastoral/el-significado-del-domingo-de-ramos/>.

Viajar: *Que hacer en Cancun y Riviera Maya* [online]. 25. 3. 2013 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <https://viajacancunyrivieramaya.wordpress.com/2013/03/25/gastronomia-de-semana-santa-en-mexico-capirotada/>.

Viva: *Life in Spain* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.yourviva.com/content/lifeinsouthernspain/factsheets/foodanddrink/christmastreats/>.

20 listas: *Fiestas de Interés Turístico Internacional, ¿cuál es la mejor de España?* [online]. 21. 3. 2013 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://listas.20minutos.es/lista/fiestas-de-interes-turistico-internacional-cual-es-la-mejor-de-espana-357797/>.

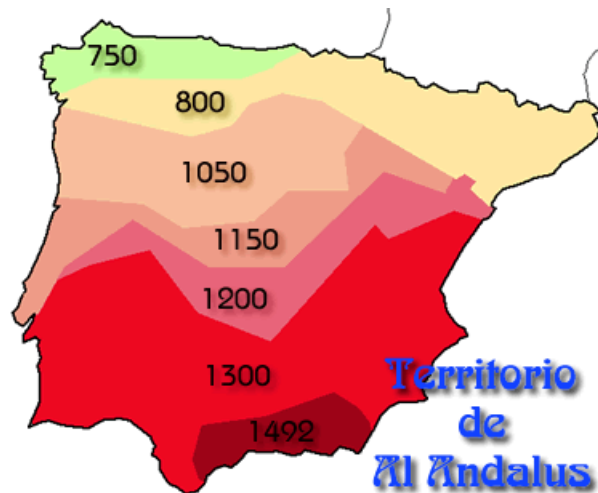
Seznam obrázků – Příloha:

příloha – obr. 1: Španělsko pod nadvládou muslimů do roku 1492 (Al Andalus).....	92
příloha – obr. 2: Španělsko – země fiest.....	92
příloha – obr. 3: Pohřeb sardinky, Kanárské ostrovy	93
příloha – obr. 4: Bílá palma z města Elche.....	93
příloha – obr. 5: Procesí v Elche	94
příloha – obr. 6: Fira de Rams, Barcelona.....	94
příloha – obr. 7: Ježíš, jedoucí na oslu, Domingo de Ramos v Córdobě.....	95
příloha – obr. 8: Ježíš Kristus spoutaný, Jumilla.....	95
příloha – obr. 9: Procesí v Tacoronte, Kanárské ostrovy	96
příloha – obr. 10: Hermandad de la Corona ve městě Sevilla	96
příloha – obr. 11: Itinerář Procesí del Viernes de Dolores, Sevilla.....	97
příloha – obr. 12: La Semana Santa v Murcii.....	98
příloha – obr. 13: Děti z Cofradía de la Borriquita.....	98
příloha – obr. 14: Calzan esparteñas huertanas, Murcia.....	99
příloha – obr. 15: Těžká nosítka – Procesí ve městě Murcia.....	99
příloha – obr. 16: Tradiční styl procesí Murcia – nosiči nosítek.....	100
příloha – obr. 17: Tradiční procesí – průvod kajcníků, Murcia.....	100
příloha – obr. 18: Děti v procesí ticha, Murcia.....	101
příloha – obr. 19: Ježíš Kristus velké moci od Nicoláse de Bussy, Murcia	101
příloha – obr. 20: Socha Ježíše Krista ukřižovaného od Antonia Dupara, Murcia	102
příloha – obr. 21: Procesí Panny Marie s růžencem, Murcia	102
příloha – obr. 22: Cofradía Ježíše Krista ležícího, Murcia.....	103
příloha – obr. 23: Průvod bílých, Murcia	103
příloha – obr. 24: Průvod bílých, spoutaný ďábel, Murcia.....	104
příloha – obr. 25: La Ronda v minulosti, León	104
příloha – obr. 26: Mapa procesí la Ronda, León	105
příloha – obr. 27: Seznam bratrstev, León'	108
příloha – obr. 28: La Semana Santa v Barceloně	108
příloha – obr. 29: Tanec smrti ve Verges	109
příloha – obr. 30: La Semana Santa ve městě Cervera.....	109
příloha – obr. 31: Las Torrijas	110
příloha – obr. 32: La Longaniza de Pascua – klobásky.....	110

příloha – obr. 33: La Mona de Pascua	111
příloha – obr. 34: Velikonoční česneková polévka	111
příloha – obr. 35: El Potaje de Vigilia	112
příloha – obr. 36: El Bacalao en Salazón	112
příloha – obr. 37: El Pa Torrat de Viernes Santo.....	113
příloha – obr. 38: Coca de Boquerón.....	113
příloha – obr. 39: Las Frutas de Sartén.....	114
příloha – obr. 40: Los Pestiños	114
příloha – obr. 41: Los Hornazos	115
příloha – obr. 42: Los Puritos Americanos.....	115
příloha – obr. 43: Filipínské ženy ve městě Marinduque	116
příloha – obr. 44: Hřebíky, kterými jsou Filipínci přibíjeni na kříž	116
příloha – obr. 45: Sebemrskáči na Filipínách	117
příloha – obr. 46: Vztyčení kříže, Kutud, Filipíny	117
příloha – obr. 47: La Semana Santa v Tunji, Kolumbie	118
příloha – obr. 48: Procesí Panny Marie ve městě Boyacá, Kolumbie	118
příloha – obr. 49: Procesí Rozsudku nad Ježíšem z Nazaretu, Tunja, Kolumbie.....	119
příloha – obr. 50: Procesí apoštolů ve městě Santa Fe de Antioquia, Kolumbie	119
příloha – obr. 51: Přísný smutek ženy doprovázející v procesí Pannu Marii, Kolumbie.....	120
příloha – obr. 52: Polévka Ajiaco Santafereno.....	120
příloha – obr. 53: Cazuela de Mariscos	121
příloha – obr. 54: Rýžová polévka.....	121
příloha – obr. 55: Bandeja Paisa.....	122
příloha – obr. 56: Papas Chorreadas	122
příloha – obr. 57: Merengón	123
příloha – obr. 58: Domingo de Ramos v Mexiku	123
příloha – obr. 59: Procesí ticha, Mexiko	124
příloha – obr. 60: Procesí Panny Marie ve městě Iztapalapa, Mexiko	124
příloha – obr. 61: Los Romeritos.....	125
příloha – obr. 62: Plněné chilli – El Poblano.....	125
příloha – obr. 63: Sušené chilli papričky Chipotle plněné sýrem.....	126
příloha – obr. 64: Rybí tacos	126
příloha – obr. 65: La Capirotada.....	126
příloha – obr. 66: Vanilková atole	127

příloha – obr. 67: Acitrón – kaktus, sladkost..... 127

Obrazová příloha

příloha – obr. 1: Španělsko pod nadvládou muslimů do roku 1492 (Al Andalus)⁹⁸

příloha – obr. 2: Španělsko – země fiest⁹⁹

⁹⁸ Middle East/North African Lit. *Goodreads* [online]. 26. 3. 2015 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/topic/show/2268601-al-andalus-recommendations>.

⁹⁹ 20 listas: *Fiestas de Interés Turístico Internacional, ¿cuál es la mejor de España?* [online]. 21. 3. 2013 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://listas.20minutos.es/lista/fiestas-de-interes-turistico-internacional-cual-es-la-mejor-de-espana-357797/>.

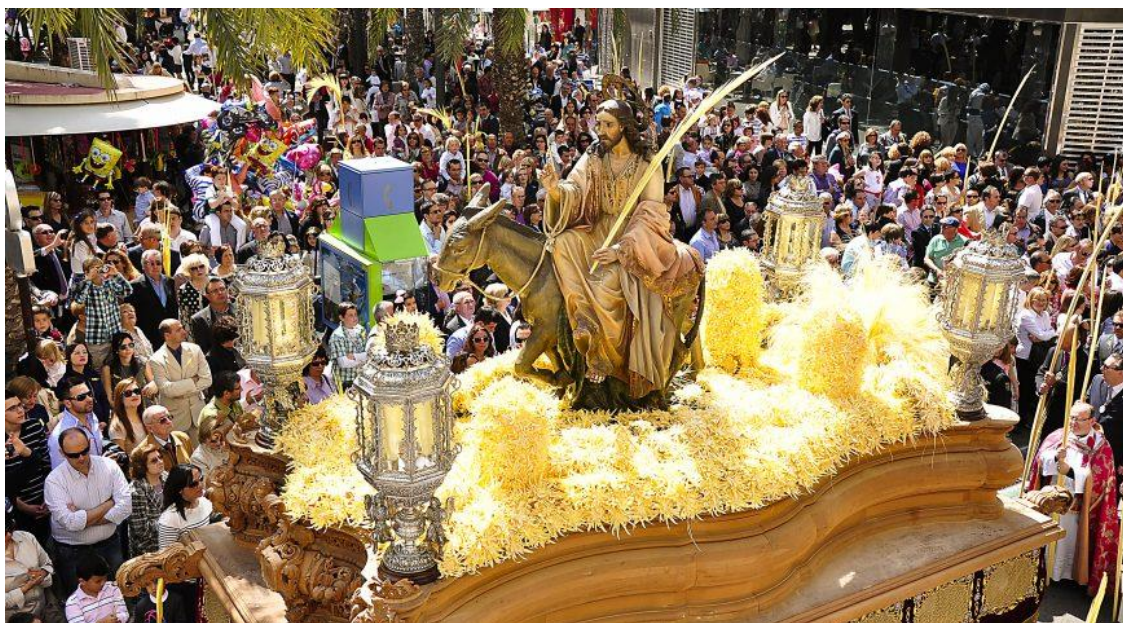
příloha – obr. 3: Pohřeb sardinky, Kanárské ostrovy¹⁰⁰

příloha – obr. 4: Bílá palma z města Elche¹⁰¹

¹⁰⁰ Novinky.cz: *Unikátní karnevalové oslavy: Pomerančová bitva nebo pohřeb sardinky* [online]. 13. 2. 2017 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/cestovani/428772-unikatni-karnevalove-oslavy-pomerancova-bitva-nebo-pohreb-sardinky.html>.

¹⁰¹ Luz y Artes: *para provocar los sentidos visuales educativos. Palmas blancas en Elche*. [online]. 26. 3. 2018 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <http://www.luzyartes.com/2018/03/palmas-blancas-en-elche-origami-con.html>.

příloha – obr. 5: Procesí v Elche¹⁰²

příloha – obr. 6: Fira de Rams, Barcelona¹⁰³

¹⁰² Elche: Oasis Mediterráneo. *Santa Semana en Elche* [online]. 16. 3. 2018 [cit. 2018-09-08]. Dostupné z: <http://www.visitelche.com/semana-santa-en-elche-2/>.

¹⁰³ Fira de Rams: *Rambla Catalunya, Barcelona* [online]. 11. 2. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://firaderamsramblacatalunya.blogspot.com/2014/02/blog-post.html?sref=pi>.

příloha – obr. 7: Ježíš, jedoucí na oslu, Domingo de Ramos v Córdobě¹⁰⁴

příloha – obr. 8: Ježíš Kristus spoutaný, Jumilla¹⁰⁵

¹⁰⁴ El Giraltillo: *Ocio, cultura y turismo en Sevilla y Andalucía* [online]. 25. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.elegirhoy.com/evento/fiestas/domingo-de-ramos-en-cordoba>.

¹⁰⁵ Costado: *Semana Santa. Historia de la semana santa de jumilla* [online]. Juan Canicio [cit. 2018-09-09]. Dostupné z: <http://www.elcostado.es/?ir=ssanta>.

příloha – obr. 9: Procesí v Tacoronte, Kanárské ostrovy¹⁰⁶

příloha – obr. 10: Hermandad de la Corona ve městě Sevilla¹⁰⁷

¹⁰⁶ Diario Canarias Plural: *El Ayuntamiento de Tacoronte es testigo de un intenso pleno infantil sin precedentes* [online]. 21. 4. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://canariaspplural.es/>.

¹⁰⁷ Pasos y Palios: *Hermandad de la Corona Sevilla* [online]. 5. 3. 2017 [cit. 2018-10-06]. Dostupné z: <http://pasos-palios.blogspot.com/2017/03/hermandad-de-la-corona-sevilla.html>.

příloha – obr. 12: La Semana Santa v Murcia¹⁰⁹

příloha – obr. 13: Děti z Cofradía de la Borriquita¹¹⁰

¹⁰⁹ Región de Murcia digital: *Fiestas - Semana Santa* [online]. [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <http://www.regmurcia.com/servlet/s.S1?METHOD=ENLACEMENUS&sit=a,0,c,369,m,2693,idt,0>.

¹¹⁰ Diario de Jerez: *Tiempo de Cuaresma* [online]. 9. 3. 2017 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://www.diariodejerez.es/jerez/Tiempo-preparacion-dias-direccion-cofradias_0_1115888989.html.

příloha – obr. 14: Calzan esparteñas huertanas, Murcia¹¹¹

příloha – obr. 15: Těžká nosítka – Procesí ve městě Murcia¹¹²

¹¹¹ El blog de Kika: *Nazarenos* [online]. 30. 3. 2013 [cit. 2018-10-25]. Dostupné z: <https://kikatomas.wordpress.com/2013/03/30/nazarenos/>.

¹¹² Me encanta Murcia: *Ocio y eventos* [online]. 2. 4. 2012 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://meencantamurcia.es/la-semana-de-murcia-vista-desde-dentro/>.

příloha – obr. 16: Tradiční styl procesí Murcia – nosiči nosítek¹¹³

příloha – obr. 17: Tradiční procesí – průvod kajcníků, Murcia¹¹⁴

¹¹³ Murcia turística: *Fiestas* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://www.murciaturistica.es/camino-de-la-cruz/fiesta_app?ficha=semana-santa-459.

¹¹⁴ Guías Viajar: *Consejos útiles para planificar tus viajes* [online]. 12. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://guias-viajar.com/espana/murcia-programa-horarios-procesiones-semana-santa/>.

příloha – obr. 18: Děti v procesí ticha, Murcia¹¹⁵

příloha – obr. 19: Ježíš Kristus velké moci od Nicoláse de Bussy, Murcia¹¹⁶

¹¹⁵ *Procesión del Silencio en Murcia* [online]. 3. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laverdad.es/fotos/semana-santa/murcia/201504/03/procesion-silencio-murcia-30103230097860-mm.html?mode=fullscreen>.

¹¹⁶ *Semana Santa Murcia: Hora Cofrade* [online]. 17. 1. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://semanasantamurcia.blogspot.com/2013/03/multitudinario-traslado-del-gran-poder.html>.

příloha – obr. 20: Socha Ježíše Krista ukřižovaného od Antonia Dupara, Murcia¹¹⁷

příloha – obr. 21: Procesí Panny Marie s růžencem, Murcia¹¹⁸

¹¹⁷ Academias del Jardín de Murcia, y su Reyno y en un rinconcito YO: *Viernes de Dolores de 2012* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://academiasdeljardin.blogspot.com/2012/03/viernes-de-dolores-de-2012.html>.

¹¹⁸ Semana Santa Murcia: *Hora Cofrade* [online]. 5. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://semanasantamurcia.blogspot.com/2015/04/sabado-de-gloria-en-murcia.html>.

příloha – obr. 22: Cofradía Ježíše Krista ležícího, Murcia¹¹⁹

příloha – obr. 23: Průvod bílých, Murcia¹²⁰

¹¹⁹ La verdad 20: *El último suspiro de la Pasión* [online]. 13. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laverdad.es/murcia/semana-santa/murcia/201504/05/ultimo-suspiro-pasion-20150405010619-v.html>.

¹²⁰ La opinión de Murcia: *Semana Santa* [online]. 27. 3. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laopiniondemurcia.es/multimedia/fotos/semana-santa/2016-03-27-55997-procesion-resucitado-murcia.html>.

příloha – obr. 24: Průvod bílých, spoutaný d'ábel, Murcia¹²¹

příloha – obr. 25: La Ronda v minulosti, León¹²²

¹²¹ La opinión de Murcia: *El diablo, capturado y encadenado* [online]. 4. 4. 2010 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://www.laopiniondemurcia.es/agenda/2010/04/04/diablo-capturado-encadenado/239198.html>.

¹²² León al Máximo: *Aproximación al Leonésimo. Un sentimiento en la historia de un Pueblo* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://leonalmaximo.blogspot.com/2015/04/por-semana-santa-en-leon-capital.html>.

MADRUGADA DEL JUEVES AL VIERNES SANTO

Tradicional Ronda de Jesús

Dulce Nombre o 'los papones de Jesús'
Cofradía Dulce Nombre de Jesús Nazareno
1611
Negro y emblema morado. Sólo hombres

Imprescindible
1 A las 12 en punto de la noche, ante la plaza del Ayuntamiento en San Marcelo. Primer toque de la Ronda para despertar a la ciudad, representada en su alcalde.

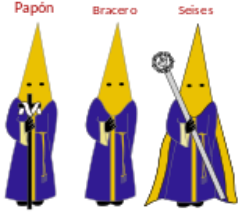

príloha – obr. 26: Mapa procesí la Ronda, León¹²³

¹²³ Diario de León: *Semana Santa* [online]. 31. 3. 2012 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.diariodeleon.es/noticias/semanasanta/itinerarios_680053.html.

Cofradía – bratrstvo	Oděv	Založeno
<p>Cofradía Panny Marie Bolestné</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía de Nuestra Señora de las Angustias y Soledad</p>	<p>1578</p>
<p>Cofradía Sladkého jména Ježíše Nazaretského</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía del Dulce Nombre de Jesús Nazareno</p>	<p>1611</p>
<p>Královské bratrstvo požehnané svátosti Minervy a Svatého pravého kříže</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Real Cofradía del Santísimo Sacramento de Minerva y la Santa Vera Cruz</p>	<p>1895</p>
<p>Bratrstvo svaté Marty a Posvátné večeře</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Hermanidad de Santa Marta y de la Sagrada Cena</p>	<p>1945</p>
<p>Královské bratrstvo Ježíše</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Real Hermandad de Jesús Divino Obrero</p>	<p>1955</p>
<p>Cofradía Sedmi slov Ježíše na kříži</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía de los Siete Palabras de Jesús en la Cruz</p>	<p>1962</p>

<p>Cofradía Svatého Krista milostného</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía del Santo Cristo del Perdón</p>	<p>1964</p>
<p>Cofradía Našeho Pána Ježíše odpuštění</p>	<p>Papón Bracero Seises</p> <p>Cofradía de Nuestro Señor Jesús de la Redención</p>	<p>1991</p>
<p>Cofradía svatého Krista vyčerpání a ticha</p>	<p>Bracero</p> <p>Cofradía del Santísimo Cristo de la Expiración y del Silencio</p>	<p>1991</p>
<p>Cofradía Marie sladkého jména</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía de María del Dulce Nombre</p>	<p>1991</p>
<p>Cofradía Svatého Krista věčné blaženosti</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía del Santo Cristo de la Bienaventuranza</p>	<p>1992</p>
<p>Cofradía Svatého Krista neohlášeného</p>	<p>Papón Banda Bracero Seises</p> <p>Cofradía del Santo Cristo del Desnudo</p>	<p>1992</p>

<p>Cofradía Božího hrobu Naděje života</p>		<p>1993</p>
<p>Cofradía Utrpení našeho Pána</p>		<p>1993</p>
<p>Cofradía Krista velké moci</p>		<p>1994</p>

příloha – obr. 27: Seznam bratrstev, León^{124, 125}

příloha – obr. 28: La Semana Santa v Barceloně¹²⁶

¹²⁴ Junta mayor de cofradías: *Semana Santa Leonesa* [online]. [cit. 2018-09-04]. Dostupné z: <http://www.semana-santaleon.org/semana-santa>.

¹²⁵ vlastní překlad

¹²⁶ El punt avui +: *Societat Barcelona* [online]. 5. 7. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/873556-consens-i-aval-per-fixar-les-dates-de-la-setmana-santa.html>.

příloha – obr. 29: Tanec smrti ve Verges¹²⁷

příloha – obr. 30: La Semana Santa ve městě Cervera¹²⁸

¹²⁷ Ocio: *Semana Santa* [online]. 19. 3. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://as.com/ocio/2016/03/14/tikitakas/1457992876_386606.html.

¹²⁸ Revista Iberica: *La Passió de Cervera* [online]. 24. 1. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.revistaiberica.com/la-passio-de-cervera-lleida/>.

příloha – obr. 31: Las Torrijas¹²⁹

příloha – obr. 32: La Longaniza de Pascua – klobásky¹³⁰

¹²⁹ Gastrostrum: *Qué se come en Semana Santa* [online]. 3. 4. 2012 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.gastrostrum.com/que-se-come-en-semana-santa/>.

¹³⁰ Saborgourmet: *Ensaladas de verano, Recetas de verano* [online]. 20. 1. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://saborgourmet.com/receta-de-longanizas-de-pascua/>.

příloha – obr. 33: La Mona de Pascua¹³¹

příloha – obr. 34: Velikonoční česneková polévka¹³²

¹³¹ Saborgourmet: *Ensaladas de verano, Recetas de verano* [online]. 18. 1. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://saborgourmet.com/mona-de-pascua/>.

¹³² Inforural: *Ajo y bacalao en la Semana Santa de Zamora* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.inforural.com/blog/12777/semanasanta/zamora/sopadeajo>.

příloha – obr. 35: El Potaje de Vigilia¹³³

příloha – obr. 36: El Bacalao en Salazón¹³⁴

¹³³ *La cocina de la abuela* [online]. 24. 3. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.comidinasdelaabuela.com/2018/03/potaje-de-vigilia-tradicional-para.html>.

¹³⁴ Objetivo bienestar: *Alimentación* [online]. 28. 6. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: http://www.objetivobienestar.com/desalar-el-bacalao_2157_102.html.

příloha – obr. 37: El Pa Torrat de Viernes Santo¹³⁵

příloha – obr. 38: Coca de Boquerón¹³⁶

¹³⁵ Take a chef: *¡Un Chef Profesional en la comodidad de tu casa!* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.takeachef.com/blog/7-platos-tipicos-de-semana-santa-1/>.

¹³⁶ Consejos de tu farmacéutico: *Nutrición* [online]. 5. 8. 2014 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://www.consejosdetufarmacautico.com/coca-de-boqueron/>.

příloha – obr. 39: Las Frutas de Sartén¹³⁷

příloha – obr. 40: Los Pestiños¹³⁸

¹³⁷ Cocina con Clau: *Flores Manchegas o Flores Fritas* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://cocinaconclau1.blogspot.com/2015/03/flores-manchegas-o-flores-fritas.html>.

¹³⁸ Viva: *Life in Spain* [online]. [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://www.yourviva.com/content/lifein-southernspain/factsheets/foodanddrink/christmastreats/>.

příloha – obr. 41: Los Hornazos¹³⁹

příloha – obr. 42: Los Puritos Americanos¹⁴⁰

¹³⁹ *Saboreandalucia* [online]. 29. 3. 2012 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <http://saboreandalucia.blogspot.com/2012/03/nuestra-cocina-el-hornazo.html>.

¹⁴⁰ *Casa Paco Úbeda* [online]. 21. 3. 2018 [cit. 2018-09-21]. Dostupné z: <https://casapacoubeda.wordpress.com/2018/03/21/puntitos-americanos/>.

příloha – obr. 43: Filipínské ženy ve městě Marinduque ¹⁴¹

příloha – obr. 44: Hřebíky, kterými jsou Filipínci přibíjeni na kříž¹⁴²

¹⁴¹ *Mataro Photographs* [online]. 18. 4. 2014 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <https://matarophotographs.wordpress.com/2014/05/04/two-versions-of-self-abnegation-2/>.

¹⁴² SER: *La Semana Santa más extrema* [online]. 25. 3. 2016 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: http://cadenaser.com/ser/2016/03/25/album/1458900684_606145.html#1458900684_606145_1458901988.

příloha – obr. 45: Sebemrškači na Filipínách¹⁴³

příloha – obr. 46: Vztyčení kříže, Kutud, Filipíny¹⁴⁴

¹⁴³ SER: *La Semana Santa más extrema* [online]. 25. 3. 2016 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: http://cadenaser.com/ser/2016/03/25/album/1458900684_606145.html#1458900684_606145_1458901988.

¹⁴⁴ El Palpitar: *Así se vive la celebración de la Semana Santa en el mundo* [online]. 3. 4. 2015 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.elpalpitar.com/mundo/2015/04/asi-se-vive-la-celebracion-de-la-semana-santa-en-el-mundo/>.

příloha – obr. 47: La Semana Santa v Tunji, Kolumbie¹⁴⁵

příloha – obr. 48: Procesí Panny Marie ve městě Boyacá, Kolumbie¹⁴⁶

¹⁴⁵ Caracol: *Tunja* [online]. 5. 6. 2016 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://caracol.com.co/emisora/2016/06/05/tunja/1465127947_835051.html.

¹⁴⁶ Portal Boyacá: *Sistema informativo digital* [online]. 26. 3. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.portalboyaca.com/noticia.php?id=4390>.

příloha – obr. 49: Procesí Rozsudku nad Ježíšem z Nazaretu, Tunja, Kolumbie¹⁴⁷

příloha – obr. 50: Procesí apoštolů ve městě Santa Fe de Antioquia, Kolumbie¹⁴⁸

¹⁴⁷ Caracol: *Tunja* [online]. 24. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://caracol.com.co/emisora/2018/03/24/tunja/1521914269_325697.html.

¹⁴⁸ *Semana Santa en Antioquia* [online]. [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: <http://semanasantiaenantioquia.blogspot.com/2013/01/experiencia-motivada-por-la-fe.html>.

příloha – obr. 51: Přísný smutek ženy doprovázející v procesí Pannu Marii, Mompós, Kolumbie¹⁴⁹

příloha – obr. 52: Polévka Ajiaco Santafereno¹⁵⁰

¹⁴⁹ Trip Advisor Colombia: *Mompós* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: https://www.tripadvisor.co/LocationPhotoDirectLink-g445061-i60583906-Mompos_Bolivar_Department.html.

¹⁵⁰ *Hispanic kitchen* [online]. 3. 9. 2010 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <http://ungrangrado103.blogspot.com/2010/09/semana-santa.html>.

příloha – obr. 53: Cazuela de Mariscos¹⁵¹

příloha – obr. 54: Rýžová polévka¹⁵²

¹⁵¹ Spoonacular: *Cazuela de Mariscos Colombiana* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://spoonacular.com/recipes/cazuela-de-mariscos-colombiana-477833>.

¹⁵² Guia todo: *La ciudad en tus manos!* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: http://www.guiatodo.com.co/Comida/medellin/sopa_de_arroz.

příloha – obr. 55: Bandeja Paisa¹⁵³

příloha – obr. 56: Papas Chorreadas¹⁵⁴

¹⁵³ *My recipes* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: <https://www.myrecipes.com/recipe/bandeja-paisa>.

¹⁵⁴ *Somos colombianos: Noticias* [online]. 21. 9. 2013 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.somoscolombianos.com/noticias/receta-de-papas-chorreadas-colombianas/>.

příloha – obr. 57: Merengón¹⁵⁵

příloha – obr. 58: Domingo de Ramos v Mexiku¹⁵⁶

¹⁵⁵ Pinterest [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/398920479480532270/?lp=true>.

¹⁵⁶ Ridmx: *Con el Domingo de Ramos, empieza Semana Santa en Oaxaca* [online]. 25. 3. 2018 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.ridmx.com.mx/con-el-domingo-de-ramos-empieza-semana-santa-en-oaxaca/>.

příloha – obr. 59: Procesí ticha, Mexiko¹⁵⁷

příloha – obr. 60: Procesí Panny Marie ve městě Iztapalapa, Mexiko¹⁵⁸

¹⁵⁷ El souvenir: *Vívelo para amarlo* [online]. [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://elsouvenir.com/la-procesion-del-silencio-mas-impresionante-mexico/>.

¹⁵⁸ Capital21: *Ya viene la 171 Representación de la Pasión de Cristo en Iztapalapa* [online]. 1. 4. 2014 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <http://www.capital21.cdmx.gob.mx/171-representacion-pasion-de-cristo-en-iztapalapa/>.

příloha – obr. 61: Los Romeritos¹⁵⁹

příloha – obr. 62: Plněné chilli – El Poblano¹⁶⁰

¹⁵⁹ *Cocina fácil* [online]. 17. 3 2018 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.cocinafacil.com.mx/tips-de-cocina/como-cocinar-los-romeritos/>.

¹⁶⁰ Chowhound: *Home cooking* [online]. 27. 1. 2012 [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.chowhound.com/post/fantastic-poblano-peppersrecipes-chile-rellenos-830523?page=3>.

příloha – obr. 63: Sušené chilli papričky Chipotle plněné sýrem¹⁶¹

příloha – obr. 64: Rybí tacos¹⁶²

příloha – obr. 65: La Capirotada¹⁶³

¹⁶¹ *Chef Oropeza* [online]. [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://cheforopeza.com.mx/chiles-chipotles-rellenos-con-salsa-de-frijol/>.

¹⁶² *Unilever Food Solutions* [online]. [cit. 2018-10-07]. Dostupné z: <https://www.unileverfoodsolutions.com.mx/recipe/tacos-de-pescado-al-cilantro-R0059930.html>.

příloha – obr. 66: Vanilková atole¹⁶⁴

příloha – obr. 67: Acitrón – kaktus¹⁶⁵, sladkost¹⁶⁶

¹⁶³ Viajar: *Que hacer en Cancun y Riviera Maya* [online]. 25. 3. 2013 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <https://viajacancunrivieramaya.wordpress.com/2013/03/25/gastronomia-de-semana-santa-en-mexico-capirotada/>.

¹⁶⁴ Thyme and love: *Vegan recipes, travel, lifestyle* [online]. 25. 12. 2015 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: <https://thymeandlove.com/atole-de-vanilla/>.

¹⁶⁵ *Gob.mx* [online]. 19. 12. 2017 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <https://www.gob.mx/semarnat/articulos/acitron-producto-de-un-cacto-globoso-en-peligro-de-extincion?idiom=es>.

¹⁶⁶ Pinterest: *Cocina Mexicana* [online]. [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/295478425523985232/>.